

**MÜZE BİLİNCİ ÖĞRENME ALANI ETKİNLİKLERİNİN
GERÇEKLEŞEBİLİRLİĞİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ**

Çağnur ARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı

Danışman: Yard. Doç. Necla COŞKUN

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Ocak 2010

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	iv
ABSTRACT.....	vi
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	vii
ÖNSÖZ.....	ix
ÖZGEÇMİŞ.....	xi
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	xii
TABLolar LİSTESİ.....	xiii
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem.....	1
1.1.1. Görsel Sanatlar Eğitimi.....	2
1.1.1.1. Görsel Sanatlar Dersi Öğrenme Alanları	6
1.1.1.1.1. Görsel Sanatlarda Biçimlendirme.....	6
1.1.1.1.2. Görsel Sanatlar Kültürü.....	7
1.1.1.1.3. Müze Bilinci.....	7
1.1.1.1.3.1 Müze Bilinci Öğrenme Alanı Etkinlikleri....	8
1.1.2. Müze ve Eğitim.....	11
1.1.2.1. Avrupa’da Müze Eğitimi	15
1.1.2.2. Türkiye’de Müze Eğitimi.....	17
1.1.2.3. Çocuklara Yönelik Müze Eğitimi.....	20
1.1.2.4. Müze ve İnternet.....	25
1.1.3. Sanat Eğitimi ve Müze.....	27
1.1.3.1. Sanat Eğitimcisinin Müze Eğitimindeki Rolü.....	32

1.1.4. Müzeler ve İlgili Kurumlar.....	37
1.1.4.1. Müze ve Okul İşbirliği.....	39
1.1.5. İlgili Araştırmalar.....	3
1.2. Araştırmanın Amacı.....	50
1.3. Araştırmanın Önemi.....	51
1.4. Sınırlıklar.....	52
1.5. Tanımlar.....	52
1.6. Kısaltmalar.....	52
2. YÖNTEM.....	53
2.1. Araştırmanın Modeli.....	53
2.2. Örneklem.....	53
2.2.1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Kişisel Bilgileri.....	55
2.3. Veriler ve Toplanması.....	56
2.3.1. Görüşme Formunun Hazırlanması.....	56
2.4. Görüşmelerin Yapılması.....	57
2.5. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması.....	57
3. BULGULAR VE YORUMLAR.....	60
3.1. Öğretmenlerin Müze Bilinci Öğrenme Alanına Yönelik Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorumlar.....	60
3.2. Öğretmenlerin Müze Bilinci Öğrenme Alanına Yönelik Sahip Olunan Bilgilere İlişkin Değerlendirmelerine Ait Bulgular ve Yorumlar.....	65
3.3. Öğretmenlerin Müze Bilinci Öğrenme Alanı Etkinliklerinin Gerçekleşebilirliği Hakkındaki Düşüncelerine Ait Bulgular ve Yorumlar.....	68

3.4. Öğretmenlerin Müze Bilinci Öğrenme Alanına Yönelik Verilen Bilgi ve Etkinlik Planları Hakkındaki Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorumlar.....	80
3.5. Öğretmenlerin Müze Bilinci Öğrenme Alanı Etkinliklerinin Gerçekleşmesine Etki Eden Etmenlere İlişkin Düşüncelerine Ait Bulgular ve Yorumlar.....	85
3.6. Öğretmenlerin Müze Bilinci Öğrenme Alanı İle İlgili Olarak Milli Eğitim Bakanlığı ve Kültür Bakanlığında Beklentilerine Ait Bulgular ve Yorumlar.....	102
4. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	109
4.1. Sonuç.....	109
4.2. Öneriler.....	113
4.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler.....	113
4.2.2. Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler.....	114
EKLER.....	116
KAYNAKÇA.....	139

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZÜ

MÜZE BİLİNCİ ÖĞRENME ALANI ETKİNLİKLERİNİN GERÇEKLEŞEBİLİRLİĞİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Çağnur ARI

Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Resim-İş Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ocak 2010

Danışman: Yard. Doç. Necla COŞKUN

Çağdaş eğitim anlayışında, öğrenci yaşantıları merkeze alınarak ve öğrenciye zengin yaşantı imkânları sunularak, duygusal, bilişsel, kültürel ve toplumsal yönlerden yeterince donanımlı bireylerin yetişmesi hedeflenmektedir. Bu hedef doğrultusunda, öğrenci merkezli eğitim anlayışına göre hazırlanmış olan yeni eğitim programında ders içerikleri, öğrenme alanları ve etkinlikler yeniden düzenlenmiş ve 2005-2006 eğitim öğretim yılında program uygulamaya konulmuştur. Bu değişime paralel olarak Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programında da birtakım düzenlemeler yapılmış ve düzenlemeler kapsamında programa yeni öğrenme alanları eklenmiştir. Bu öğrenme alanlarından bir tanesi de Müze Bilinci öğrenme alanıdır.

Görsel Sanatlar dersi öğrenme alanlarından olan Müze Bilinci etkinliklerinde, sınıf içi ve sınıf dışında çeşitli sanatsal uygulamalı çalışmalarla sanata değer verme, ondan haz alma, kendi kültürünü ve farklı kültürleri tanıma ve saygı gösterme gibi kazanımlar yer almaktadır. Programdaki kazanımların çocuklarda oluşabilmesi için müze bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Etkinliklerin gerçekleştirilmesinde ise başta ders öğretmeni olmak üzere çeşitli etmenler rol oynamaktadır.

Bu araştırmada Görsel Sanatlar dersi öğrenme alanlarından olan Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleştirilmesine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin alınması amaçlanmıştır. Araştırma, 2008-2009 eğitim öğretim yılında Eskişehir il

merkezinde bulunan, farklı sosyo-ekonomik düzeydeki 6 ilköğretim okulunda görev yapan 18 sınıf öğretmenin görüşüne dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri nitel veri toplama yöntemlerinden yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmış ve elde edilen veriler betimsel analiz tekniği ile çözümlenmiş, sayısallaştırılmış ve bulgular yorumlanmıştır. Ayrıca etkinliklere ilişkin öğretmenlerin hazırladıkları dokümanlar incelenmiştir.

Araştırma bulgularından elde edilen sonuçlara göre; Sınıf öğretmenlerinin Müze Bilinci öğrenme alanının çocuklara kazandırdığı tutum ve davranış değişiklikleri bakımından önemli ve gerekli gördükleri, ancak bu alana yönelik kendilerini bilgi ve uygulama anlamında yeterli bulmadıkları ve bu alanda bir eğitime ihtiyaç duydukları ortaya çıkmıştır. Sınıf öğretmenlerinin Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerini sınıf içinde gerçekleştirirken sorun yaşamadıkları, ancak zaman darlığı, kalabalık sınıf mevcudu, gidilecek yere ulaşım sürecinin zorluğu, müze personelinin çocuklara yaklaşım şekilleri, müzelerin yeterli tanıtım yapmamaları, etkinlikler için uygun bir müzenin olmaması gibi nedenlerle sınıf dışı etkinlikleri tam anlamıyla gerçekleştiremedikleri ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Görsel sanatlar dersi, sanat eğitimi, müze eğitimi

ABSTRACT

TEACHERS OPINIONS ABOUT WHETHER MUSEUM CONSCIENCE LEARNING AREA ACTIVITIES ARE IMPLEMENTED OR NOT

Çağnur ARI

Department of Fine Arts Education MA Program

Anadolu University Educational Sciences Institute, January 2010

Advisor: Yard. Doç. Necla COŞKUN

According to the understanding of contemporary education, it is intended to train adequately equipped individuals from emotional, cognitive, cultural and social aspects by focusing on life of students and offering them rich life opportunities. In accordance with this aim, course content, learning areas and activities were arranged in the new training program which was prepared according to student-centered educational approach. In addition, in 2005-2006 academic year, this program was put into practice. In parallel with this change, some arrangements were made in the visual arts educational curriculum. Furthermore, new learning fields were added to the program in terms of scope of the arrangements. One of these learning areas is museum conscience learning area.

Gaining appreciation for art, taking pleasure in art, and recognizing and respecting own culture and different cultures with various applied artistic works inside and outside of the classroom take place in the museum conscience activity which is considered as one of the Visual Arts education learning areas. Museum conscience learning area activities must be implemented so that children can have these gains in the program. Whether these activities are implemented or not depends on teacher and various factors.

It is intended to be taken the views of classroom teachers in order to determine whether the museum conscience activities considered as one of the Visual Arts education

learning areas are implemented or not. This study was conducted in 2008-2009 academic year in the center of Eskişehir with 18 teachers who work in six primary schools coming from different socio-economic levels. All teachers' opinions were taken in to consideration in the research. The data in this study were collected using semi-structured interview technique, which is one of the qualitative data collection methods. For the analysis, descriptive analysis technique was employed and qualitative data were transformed into quantitative data. Then, the findings were interpreted based on the frequencies. Moreover, documents involving the activities which were prepared by teachers were examined.

According to the results obtained from research findings, classroom teachers saw museum conscience learning area important and necessary in terms of attitudinal and behavioral changes of students. However, teachers found themselves insufficient in terms of knowledge and application. It was also found that teachers needed training in this field. It is concluded that classroom teachers did not have trouble while implementing museum conscience learning area activities in the classroom. However, it was indicated that due to shortness of time, crowded classroom size, difficulty of transportation process, ways of approach of museum staffs to children, inadequate museum presentations, and lack of proper museum for activities classroom teachers could not thoroughly conduct activities outside the classroom.

Key Words: Visual arts lesson, art education, museum education

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Çağnur ARI'nın "Müze Bilinci Öğrenme Alanı Etkinliklerinin Gerçekleşebilirliğine İlişkin Öğretmen Görüşleri" başlıklı tezi 29.01.2010 tarihinde, aşağıda belirtilen jüri üyeleri tarafından Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim İş Öğretmenliği programı yüksek lisans tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Adı-Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı) : Yard.Doç.Necla COŞKUN

Üye : Doç.Şemsettin EDEER

Üye : Yard.Doç.Dr.Burçin TÜRKKAN

Prof.Dr.Esmahan AĞAOĞLU
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ÖNSÖZ

Çağnur Arı

Günümüzde çocuklar, sınıfta yalnızca öğretmenini dinleyerek öğrenen ve sorulan sorulara cevap veren öğrenciler olmaktan çıkıp, öğretmenin rehberliğinde bilgiye kendisi ulaşan, kendi öğrenmesinden sorumlu ve tüm duyu ve düşünceleriyle öğrenme sürecine aktif katılan bir role sahiptirler. Değişen eğitim anlayışında da kendi yeterlilik ve sınırlılıklarının farkında, çevresindeki gelişmelere duyarlı, sahip olduğu olanakları en verimli şekilde değerlendiren, kültürel ve toplumsal açıdan donanımlı bireylerin yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Değişen eğitim anlayışıyla hazırlanan ilköğretim programında da yaparak ve yaşayarak öğrenmenin önemi üzerine, ders konuları ve etkinlik planları yeniden düzenlenmiştir.

Özellikle Görsel Sanatlar dersinin öğrenme alanları etkinlikleri, çocukların tüm yönleriyle duyarlı ve aktif oldukları çeşitli uygulamaları içermektedir. Bu araştırmada, Görsel Sanatlar dersi öğrenme alanlarından olan Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleştirilmesine ilişkin öğretmen görüşlerinden yola çıkarak, etkinlikleri gerçekleştirmede rol oynayan etmenler belirlenmeye çalışılmıştır.

Öncelikle, araştırmanın her aşamasında sabır ve titizlikle çalışan, görüşleri ve rehberliğiyle bu araştırmanın gerçekleştirilmesinde büyük desteği olan değerli hocam, tez danışmanım Sayın Yard. Doç. Necla Coşkun'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Veri toplama aracının oluşturulması sürecinde uzman görüşüne başvurduğum, özellikle yoğun çalışma döneminde değerli vaktini ayıran Sayın Yard. Doç. Dr. Burçin Türkkân'a teşekkürlerimi sunarım.

Araştırma ile ilgili görüş ve önerilerini esirgemeyen Yard. Doç. Dr. Şerife Yücesoy Özkan'a teşekkür ediyorum. Araştırmanın güvenilirlik çalışmasında yardımcı olan Arş. Gör. Evrim Çağlayan'a ve Arş. Gör. Çiğdem Tanyel'e teşekkür ediyorum. Yardım ve önerileri ile araştırmaya katkı sağlayan Arş. Gör. Emel Güvey'e ve Arş. Gör. Tuğba Gürkan'a, çalışmanın teknik kısmında yardımcı olan Özlem Kozulu ve Melek Yüksel'e, ayrıca araştırmanın veri toplama sürecine gönüllü katılan sınıf öğretmenlerine teşekkür ediyorum.

Araştırma süreci boyunca sonsuz sabır ve anlayışıyla yanımnda olan, maddi ve manevi desteğini sürekli hissettiğim özellikle anneme ve aileme, araştırmanın en zor zamanında yardımını esirgemeyen kuzenim Evrim Erdik'e sonsuz sevgi ve teşekkürlerimi sunarım.

ÇİZELGELER LİSTESİ

<u>Çizelge</u>	<u>Sayfa</u>
Çizelge 1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Kişisel Bilgileri.....	56
Çizelge 2. Görüşme Kodlama Anahtarında Yer Alan Soruların Güvenirlilik Yüzdeleri.....	60

TABLolar LİSTESİ

<u>Tablo</u>	<u>Sayfa</u>
1. Öğretmenlerin, “Yeni bir öğrenme alanı olan Müze Bilinci’ne ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusuna verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları.....	61
1.1. Öğretmenlerin, “Yeni öğretim programına Müze Bilinci öğrenme alanının eklenmesindeki gerekçeler sizce neler olabilir?” sorusuna verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları.....	61
1.2. Öğretmenlerin, “Müze Bilinci öğrenme alanının Görsel Sanatlar Dersine yönelik katkısı hakkında ne düşünüyorsunuz sorusuna verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları	62
2. Öğretmenlerin, “Müze Bilinci öğrenme alanına yönelik sahip olduğunuz bilgileri nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları	66
3. Öğretmenlerin, “Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleştirilebilirliği hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları.....	68
3. 1. Öğretmenlerin, “Okulunuzun bulunduğu bölgede Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerini gerçekleştirmeye yönelik herhangi bir öğrenme mekânı bulunuyor mu” sorusuna verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları.....	69
3.1.1. Öğretmenlerin, “Bu öğrenme mekânı Müze Bilincini gerçekleştirmeye yönelik bir etkinlik/etkinlikler düzenlediniz mi?” sorusuna verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları.....	70
3. 1.1.1. Öğretmenlerin, “Ne tür etkinlik/etkinlikler düzenlediniz sorusuna verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları	70
3. 1.1.2. Öğretmenlerin, “Gerçekleştirdiğiniz etkinliği/etkinlikleri değerlendirir misiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları	70
3.1.1.2.1. Öğretmenlerin, “Bu etkinliklerin kimlere ne gibi katkıları olduğunu düşünüyorsunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları	71
3. 1.1.2.2. Öğretmenlerin, “Bu etkinlikleri gerçekleştirirken ne tür sorunlarla karşılaştınız?” sorusuna verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları	71
3.1.2. Öğretmenlerin, “Herhangi bir etkinlik düzenlemediyseniz nedenlerini açıklar mısınız?” sorusuna verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları	71

3.2. Öğretmenlerin, “Müze bilincini gerçekleştirmeye yönelik ne tür yöntemler kullanıyorsunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları	72
3.2.1. Öğretmenlerin, “Bu yöntemler ile gerçekleştirdiğiniz etkinlikleri değerlendirir misiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları	72
4. Öğretmenlerin, “Programda yer alan ve uygulamaya yönelik verilen bilgilerin size rehberlik etmesi konusunda neler söyleyebilirsiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları	82
4.1. Öğretmenlerin, “Programda yer alan ve öğrenme alanına yönelik verilen etkinlik konularından hangilerini sayabilirsiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları	82
4.1.2. Öğretmenlerin, “Programda yer alan etkinliklerin uygulanabilirliği hakkındaki düşünceleriniz nelerdir sorusuna verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları	83
5. Öğretmenlerin, “Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleşmesine etki eden etmenler sizce nelerdir? ” sorusuna verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları	87
5.1. Öğretmenlerin, “Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleşmesinde müzelerin kurum olarak sorumlulukları hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?” sorusuna verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları	88
5.1.2. Öğretmenlerin, “Müzelerin kendilerini tanıtıcı faaliyetleri hakkındaki görüşleriniz nelerdir?” sorusuna verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları	88
5.1.3. Öğretmenlerin, “Müzedeki eserlerin sergilenme biçimleri hakkındaki izlenimleriniz nelerdir?” sorusuna verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları	89
5.1.4. Öğretmenlerin, “Müze personelinin Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerine yönelik yaklaşımlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları	89
5.1.4.1. Öğretmenlerin, “Müze personelinin Müze Bilinci öğrenme alanına ilişkin yeterliliği hakkında neler söyleyebilirsiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları	90
5.2. Öğretmenlerin, “Okul yönetiminin Müze Bilinci öğrenme alanına yönelik uygulamalarınıza ilişkin yaklaşımlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları	90

5. 3. Öğretmenlerin, “Öğrenci velilerinin Müze Bilinci öğrenme alanına yönelik uygulamalarınıza ilişkin yaklaşımlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları	91
5.4. Öğretmenlerin, “Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleştirilmede alana yönelik kendi yeterliliklerinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları	92
6. Öğretmenlerin, “Yeni bir öğrenme alanı olan Müze Bilinci ile ilgili olarak Milli Eğitim Bakanlığında ve Kültür Bakanlığında beklentileriniz nelerdir? ” sorusuna verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları	106

1. GİRİŞ

1.1. Problem

Değişen eğitim anlayışı ile birlikte bireyin öğrenme süreci içindeki rolü ve önemi de farklılaşmıştır. Çağdaş eğitim anlayışında birey bilgiyi salt alıcı değil düşünen, sorgulayan, yaratıcı ve uygulayıcı özellikleriyle eğitim sürecine aktif katılan ve de kendi öğrenmesinden sorumlu olandır. Günümüz eğitim anlayışının öğrenene yüklediği bu özelliklerin ortaya çıkarılması ve pekiştirilmesi için eğitim ve öğretimin yalnızca okul ortamında gerçekleşmesi beklenemez. Bu anlamda müzelerde yapılan etkinlikler öğrencinin dolaysız olarak öğrenmeye katılımını ve kendini gerçekleştirmesini sağlar.

Sanat eğitiminde müzeler, yaparak-yaşayarak öğrenmeyi sağlayarak bireydeki yaratıcılığı ortaya çıkarmada önemli bir role sahiptir. Uygulama ağırlıklı etkinlikler, etkinliğe katılan kişinin hayal gücünü geliştirme, yaratıcı yönünü ortaya çıkarma ve bu yöndeki girişimlerini teşvik etme açısından önemlidir (Mey, 2007, s.105). Müzelerde sergilenen özgün ve gerçek sanat eserleri, sanat etkinlikleri için iyi bir malzemedir (Özsoy, 2003, s.2-3). Özellikle Görsel Sanatlar Dersi öğrenme alanlarından olan Müze Bilinci'nin gerçekleşmesinde müzeler, sergi salonları, öğren yerleri ve benzeri mekânlar kaçınılmaz uygulama alanlarıdır.

Bilindiği üzere ilköğretim ilk kademedeki 1, 2 ve 3.sınıflarda Görsel Sanatlar dersini sınıf öğretmenleri yürütmektedir. Hatta bazı okullarda 4 ve 5. sınıflarda da bu ders sınıf öğretmenlerinin sorumluluğundadır. Çağdaş eğitim anlayışı içinde, 2006 yılında uygulamaya konan Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı yeni öğrenme alanları ve etkinlikleri içermektedir. Hazırlanan programın içerik ve hedeflerine ilişkin sınıf öğretmenlerinin hazır bulunuşluğu oldukça önemlidir. Eğitim alanında yapılan değişikliklerde uygulama aşamasında sıkıntı yaşanmasının ana nedeni, eğitim sürecinin uygulayıcısı olan öğretmenlerin değişen eğitim anlayışına yönelik yetiştirilmemiş olmalarıdır (Bıkmaz, 2006, s.101-111).

Müze Bilinci öğrenme alanına ait etkinliklerin gerçekleşmesini ve dolayısı ile istenen kazanımların oluşmasını etkileyen bazı etkenler vardır. Sözü edilen etkenler şu şekilde sıralanabilir: Görsel Sanatlar dersini işleyen sınıf öğretmenlerinin Müze Bilinci

öğrenme alanına ilişkin yeterlilikleri, etkinlikleri gerçekleştirmeye ilişkin okullardaki teknolojik donanım, müzelerin kurum olarak eğitim alanındaki sorumlulukları, uygulanmakta olan öğretim programında yer alan öğrenme alanına ilişkin bilgiler, okul yönetiminin bu öğrenme alanına yönelik yaklaşımları, Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı gibi kurumların Müze Bilinci öğrenme alanına ilişkin çalışmaları. Bu araştırmada, sözü edilen etkenlerin Müze Bilinci öğrenme alanına etkileri, görsel sanatlar dersinin ve öğrenme alanının uygulayıcısı olan sınıf öğretmenlerin görüşlerinden yola çıkılarak belirlenmesi yoluna gidilmiştir.

1.1.1. Görsel Sanatlar Eğitimi: “Dar anlamıyla sanat eğitimi görsel sanatların eğitimi ve öğretimiyle ilgilenir... Günümüz eğitim sistemi içerisindeki sanat eğitiminden beklenen, çocukların sanattan zevk alabilen, kültürünü bilen ve hayata eleştirel gözlerle bakabilen bireyler olmasını sağlamaktır (Kırıçoğlu, 2002, s.3-5). Genel eğitim içindeki sanat eğitiminin tanımı ise “güzel sanatların tüm alanlarını ve biçimlerini kendine konu alan, kuramsal ile uygulamalı çalışmaları bir arada yürüten okul içi ve okul dışı yaratıcı sanatsal eğitim” şeklindedir (San, 1987, s.138-139).

Görsel sanatlar eğitiminin odak noktasını çocuklar ve genç bireyler oluşturur. Çünkü onların küçük yaşlarda aldıkları nitelikli bir sanat eğitimi gelecekte estetik duyarlılığı gelişmiş yetişkinler olmalarını sağlayacaktır. Özellikle çocukların görsel sanatlar eğitimi alması, onların hayatında kullanabileceği istenilen davranışları edinebilmesi için zorunludur. Böylelikle toplumda, estetik duyarlılığı olan ve bunu sergileyebilen; nazik, ince ruhlu, zevkli, saygılı, dürüst ve kişiliği oluşmuş bireylerin sayısının artmasında etkili olacaktır (Buyurgan ve Mercin, 2005, s.24).

Sanat eğitiminin, genel eğitim içindeki yeri, önemi ve gerekliliği ile ilgili olarak Artut (2004, s.102) sanat eğitiminin amaç ve gerekliliğinin temelinde insanın ruhsal ihtiyaçlarının giderilmesi ve insanın özgürleştirilmesi yoluyla çağdaş, duyarlı bir toplum oluşturma durumundan bahsetmektedir. Hızla sanayileşen toplum, tempolu yaşam ve stres gibi nedenlerle insanlar ruhsal sıkıntılar yaşamakta ve mutsuz bireyler oluşmaktadır. Yaratıcılıklarını ve özgün üretimlerini sunabileceği iş hayatına sahip çok az insan vardır. Dolayısıyla insanlar kendilerini yeterince ifade edemedikleri, kişisel üretimde bulunmadan çoğunlukla hazır tükettikleri için manevi dünyalarında huzursuzluk meydana gelmektedir (Artut, 2004, s.102).

Yetişmekte olan ilköğretim çağı öğrencilerinden genç kuşaklara hiçbir mazeret ileri sürmeden, çağdaş bir sanat eğitimi adına yapılması gerekenler zamanında yerine getirilmelidir. Böylece; bireyin estetik algı ve yetisinin artmasına paralel olarak gerçek dünyayı güzel görebilmesi ve sonuçta estetik düşünüp yaşamına zevk katarak mutlu olabilmesine imkân sağlanabilir. Bu da sağlıklı bir toplumdaki genç kuşağın dinamizmine katkı sağlanacağı anlamına gelebilir (Alakuş, 2003b, s.6)

“Sanat çalışmasıyla öğrenciler kendi doğal yaratıcılıklarını canlandırır; onun karmaşık ve rekabetçi toplumun ihtiyaçlarını tanımak için geliştirmeyi öğrenirler ve sanatta yeterlik ve çalışma, bir başkasını güçlendiren öğrenme hazzı gerçek, elle tutulur ve güçlü hale gelir” (Buyurgan ve Mercin, 2005, s.24). Sanat eğitimi ve sanatsal etkinliklerle, kendilerini ifade edici ve yaratıcılıklarını destekleyici alanlara sahip olmaları her yaştaki birey için gerekmektedir. Ancak sanatı sadece duygusal rahatlama ve haz duyma alanı olarak görmemek gerekmektedir. “Sanatın çok yönlü, kültürel, iletişimsel, bilgilendirici, aydınlatıcı ve davranış geliştirici işlevi onu yine çok yönlü ve önemli kılmaktadır. Sanatın bu “değeri kendine” işlevleri ve sanata özgün nitelikleridir ki kişinin bir farklı boyutta ussal gelişimini sağlar” (Kırıçoğlu, 2002, s.7) ve bu da ancak sanatla mümkündür.

Kişinin sanat eğitimi yoluyla sahip olacağı değerler sayılamayacak kadar çoktur. Kişinin kendini tanıması, ifade etmesi, çevresiyle iletişimi, çevreye karşı olan duyarlılığı, eleştirel bakışı gibi tutum ve davranışlar sanat eğitimi yoluyla geliştirilebilir. Mercin ve Alakuş’a (2007, s17-19) göre sanat eğitiminin bazı temel amaçları vardır ve bu amaçlar doğrultusunda kişinin çok yönlü gelişimi sanat eğitimi yoluyla en iyi şekilde desteklenir. Bahsedilen amaçlardan bir tanesi kişinin etik değerleri kazanmasını sağlamaktır. Estetik değerler kazanıldığında etik değerlere saygı ve bağlılık da oluşacaktır. Diğer bir amacı kişinin önce tarihini ardından kendisini tanımasını ve öğrenmesini sağlamaktır. Sanat eğitimi yoluyla kişiler düşüncelerini rahatça ifade edebildikleri için bir anlamda özgürleşmektedirler. Bütün bu ve benzer kazanımlar düşünüldüğünde sanat eğitimi yalnızca yetenekli olanlara değil bütün bireylere verilmesi gereken bir eğitimidir. “Sanat: görme, anlama, deneyim ve yaratma süreci olarak bu alanda kapasiteleri sınırlı olan için de gerekli bir derstir. Eğitim bu bağlamda kapasiteleri sanatsal yetiye dönüştürmek için yapılır” (Kırıçoğlu, 2002, s.5).

Sanat eğitimi, genel eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır ve genel eğitimle ilişkili olarak verilmelidir. “Çünkü sanat eğitimi, bireysel beceri ve yetenekleri temel öğretim yöntemi olarak kabul eden ve ilköğretimin amaçlarını kendi amaçlarıyla uygulamada somutlaştırabilen bir öğretim alanıdır” (Kırıçoğlu, 2002, s.5). Ne yazık ki sanat eğitiminin genel eğitim içinde yeteri kadar önemsendiği söylenemez. Gerek sanat eğitimi ders saati sayısının azlığı, gerek öğretmenlerin bu derse genel yaklaşımları sanat eğitimine gereken önemin verilmediğine örnektir. Kırıçoğlu’na (2002, s.5) göre sanat eğitimi, çoğunlukla disiplin alanı olmaktan öte bir boş zaman uğraşı, rahatlama dersi olarak görülmektedir. Bundan dolayı sanat ikinci derecede önemli ders durumundadır. Sanata yönelik oluşturulan bu durumun asıl nedeni ise sanatsal etkinliklerin zihinsel faaliyetlerden çok el uğraşları olarak görülmeleridir. Sadece yetenekli çocukların sanat dersleriyle ilgilenmesi ve uğraşması gerektiği düşüncesinin bazı olumsuz sonuçları bulunmaktadır. Bu sonuçlardan bir tanesi; yeteneksiz çocukların, zaten yeteneksiz oldukları için sanat eğitimi almalarına gerek olmadığı düşüncesidir. Bir diğer olumsuz sonuç ise, yetenekli öğrencilerin daha çok ne yaptıklarının önemli olduğu, çünkü onların zaten yetenekli oldukları için kendi kendilerine gelişebilecekleri düşüncesidir.

Çağdaş görsel sanatlar ve tasarım eğitimi ve öğretimi, bizlere sanatın öğretiminden elde edilebilen kazançları hatırlatmaktadır. Bu kazançlardan, psikolojik açıdan dingin bir ruh yapısını kişiye kazandırması önemli bir gerçektir. Sanattan bu kazanımın toplumun tüm katmanlarında yansımaların görülebilmesi öncelikli olarak sanatın öğretilebilirliğini kabullenmeye bağlı olduğu inkâr edilemez (Alakuş, 2003, s.5).

Sanat eğitiminde karşılaşılan sorunlar çeşitlidir. “Ne daha çok zaman ve daha bol araç gereç ve ne de kâğıt üzerinde özenle hazırlanan öğretim programları her zaman daha iyi bir sanat eğitimi demek değildir. Sorun çok boyutludur” (Kırıçoğlu, 2002, s.3). Bu sorunlardan bir tanesi kuram ile uygulama arasındaki tutarsızlıktır. Hazırlanan eğitim planı ve programı ile okullarda uygulanan genellikle farklı olmaktadır. Bu duruma sebep olarak Kırıçoğlu (2002, s.4) sanat eğitimi kuramcılarının uygulamanın dışında olmalarını gösterirken, batı ülkelerinden gelen eğitsel görüşlerin tam olarak özümsemeden uygulamaya konmasının, uygulama ve kuram arasındaki paralelliği de bozduğunu belirtmektedir. Ancak Artut’un (2004, s.93) da belirttiği gibi sanat eğitiminde teori ve uygulama birbirini tamamlayan iki unsurdur. Yapılan uygulamalarla

zihinsel artistik süreçler canlı tutulur ve yaratıcı, üretken bireylerin yetiştirilmesine destek olunmaktadır.

Sanat eğitiminde sorun olacak diğer bir etken ise toplumsal ve ekonomik yapıdır. Öncelikle, toplumun ve arkasından öğrenci velilerinin sanat eğitime yönelik olumsuz yaklaşımları sanat derslerinin işlenişinde belirleyicidir. Mali, fiziksel ve teknolojik koşulların yetersizliği de sanat eğitimini olumsuz yönde etkilemektedir. Öğretmenin alan bilgisinin yetersizliği ve sanat eğitime yönelik olumsuz tutumu da bahsedilen sorunların içinde yer almaktadır (Artut, 2004, s.120).

Sanat eğitimi sorunlarının içinde ayrıca denetimsel durum da yer almaktadır. Özellikle ilköğretim müfettişlerinin sanat eğitimi alanında yetersiz olmaları, sınıf öğretmenlerinin uygulamalarının yeterliliğine duysız olmalarına yol açmaktadır. Bunun yanında atölye, eğitsel materyal, rehber kitap gibi fiziksel faktörler de sanat eğitimini etkilemektedir. “Ancak okullarımızda araç ve gereç sağlanmasında, saklanmasında ve kullanılmasında başta parasal olmak üzere pek çok sorunla karşılaşılır. Bu sorunların başında yöneticilerin parasal kaynaklarını önemine inanmadıkları bir alan için kullanmamaları gelir” (Kırıçoğlu, 2002, s.9). Okul yöneticilerinin çoğunlukla sanat eğitimi dışındaki bir alandan eğitim almış olmalarının, genellikle onların sanat eğitime yönelik tutum ve davranışlarında etki gösterdiğini söylemek olanaklıdır. Ancak çalışma alanı, materyal, ders saati gibi faktörler sanat eğitimini doğrudan etkileyen faktörlerdir. “Sanat eğitimi derslerinin kredi saatlerinin düşürülmesi, öğretmenlerin-sanat eğitimcilerinin üniversitelerden uzaklaşması, hizmet içi eğitimlerinin belirlenen amaçlara uygun bir şekilde gerçekleştirilememesi” (Artut,2004, s.121) sanat eğitiminde alınan verimi düşürmektedir. Kurtuluş (2002)’un “ilköğretimde sanat eğitiminin önemli bir bileşeni olan Resim-İş derslerinin süresinin değişimi ve bu konudaki öğrenci tutumlarının belirlenmesi” isimli araştırmasının bulgularına göre; okullardaki resim-iş dersi için atölyelerin olmaması ve sınıf düzeninin dersi işlemeye uygun olmamasından dolayı zorluk yaşandığını düşünen öğrenci oranı %62 iken, ders saatinin kısa olduğunu düşünen öğrenci oranı %83’tür. Ders saatinin yetersiz olmasından dolayı öğrencilerin, resim çalışmalarını ders dışı zamanlarda yapmak zorunda olmaları, öğrencilerde resim dersine yönelik olumsuz tutumlara neden olmaktadır.

Çağdaş sanat eğitimi her yaştaki insan için gereklidir. Sanat eğitimi almaları için kişilerin özel bir yeteneğe sahip olmalarına gerek yoktur. Çünkü sanat eğitimi bireylerin, "... yaratıcı güç ve birikimlerini açığa çıkararak estetik kaygı ve düşünce potasında gelişmelerini esas alır. Onları, sanata ilişkin ön yargılarını kıran, sanattan anlayan, sanat destekleyicisi, seçkin sanat tüketicisi olarak yetiştirmeyi hedefler"(Artut, 2004, s.92). Ancak sanat eğitiminin genel eğitim içindeki yerinin iyi belirlenmesi, sanat eğitimine gereken değerin verilmesi ve onun öznel yapısı içinde gerekli bütün koşullar sağlanarak sanat eğitimi derslerinin yürütülmesi gerekmektedir.

1.1.1.1. Görsel Sanatlar Dersi Öğrenme Alanları: Araştırmanın bu bölümünde ilköğretim Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programında yer alan öğrenme alanları ve açıklamalarına yer verilmiştir.

Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı üç öğrenme alanı altında yapılandırılmıştır:

1. Görsel Sanatlarda Biçimlendirme
2. Görsel Sanat Kültürü
3. Müze Bilinci

1.1.1.1.1. Görsel Sanatlarda Biçimlendirme: Görsel Sanatlarda Biçimlendirme, seçilen etkinlik, önerilen yöntem ve tekniklerle, devinişsel ve duyuşsal kazanımlara ilişkin hazırlanmış olan uygulamalarla, çizgi, leke, doku, renk, biçim, gibi plastik sanat öğeleri ile denge, zıtlık, ahenk, ritim, hareket, oran-orantı gibi tasarım ilkelerinin öğretildiği ve pekiştirildiği bir öğrenme alanıdır. Görsel sanat öğelerini sanatsal yaratımda ve anlatıda ifadeyi sağlayan araçlardır. Dolayısıyla bu öğeler olmadan, insanın duyu ve düşüncelerini açığa çıkarması ve bunlara anlamlar yükleyerek yeni bir anlatımla ortaya koyabilmesi mümkün olmamaktadır. Bu nedenle "Görsel Sanatlarda Biçimlendirme" öğrenme alanı diğer öğrenme alanlarıyla birlikte dersin temelini teşkil etmektedir.

1.1.1.1.2. Görsel Sanatlar Kültürü: Görsel Sanatlar Kültürü'nde, estetik, sanat eleştirisi, sanat tarihi gibi disiplinlerin birbirleriyle ilişkili olarak verilerek öğrencilerde hedeflenen davranışlar; sanattan ve sanatsal uygulamalar yapmaktan zevk alma, sanat eseri niteliğini taşıyanla taşımayan arasındaki farkı anlayabilme, bir sanat eserini

çözümleyebilme, sanatçı ile zanaatçıyı ayırt edebilme ve her ikisinin toplumdaki yeri ve önemini kavrayabilme şeklindedir. Bu sayede sanata ve sanatçıya değer veren çağdaş bir neslin yetişmesi hedeflenmektedir.

1.1.1.1.3. Müze Bilinci: Müzeler insanlığın geçmişten günümüze kadar olan bütün sosyal ve kültürel birikimlerinin korunduğu ve sergilendiği alanlardır. İnsanlık tarihinin bütün süreçlerine ait örnekleri barındıran müzeler farklı ulusların ziyaretiyle de evrensel bir özelliğe sahiptir. Sahip olduğu kültürel mirasla ve sanatsal değerlerle müzeler ulusal bilincin, sanat anlayışının oluşmasında önemli role sahiptir. Çoğu gelişmiş ülkelerde müzeler bir eğitim ortamı olarak da görevini sürdürmektedir. Müzeler, çocukların yaparak-yaşayarak duyuşsal, devinimsel, zihinsel, bilişsel ve sosyal gelişimine katkıda bulunabilecek uygun bir ortam sağlamaktadır. Müzelerde yer alan kültürel varlıklar, ait oldukları toplumu çocuklara tanıtırken çocukların sanat ile bağ kurmalarını da sağlamaktadır.

Özellikle küçük yaşlarda müzelerdeki nesnelere yakından inceleme fırsatı bulan, ilgili etkinliklere katılan çocuklarda sanata ve sanatçıya bakış açısı farklılaşmakta ve gelişmektedir. Dolayısıyla “Görsel Sanatlarda Biçimlendirme” ve “Görsel Sanat Kültürü” öğrenme alanlarının yanı sıra “Müze Bilinci” adı altında bir öğrenme alanının verilmesine gerek duyulmuştur. Bu öğrenme alanında yer alan öğrenme mekânları, müzelerle birlikte ören yerlerini, anıtları, tarihî yapıları, sanat galerilerini vb. içine alacak şekilde geniş tutulmuştur.

“Müze Bilinci” öğrenme alanı ile öğrenciler;

- Görsel sanatların birbirinden farklı olan kültürel ve tarihsel kalıtını öğrenirler. Bu çerçevede öğrenci, sadece yerel olanı değil aynı zamanda evrensel olanı da gözlemleyebilir.
- Çok çeşitli ve zengin bir arkeolojik katmanlardan oluşan Türkiye Cumhuriyeti topraklarını, Anadolu uygarlıklarını tanır ve bu değerlere sahip çıkma bilincini edinirler.

- Müzelerin eğitim yoluyla bireylere sunacağı geniş olanaklar ve seçenekli bakış açılarının yanı sıra öğrencilerin yeni yaratımların ortaya çıkarması ve içinde bulunduğu toplumu, coğrafyayı ve farklı kültürleri kavraması sağlanır.

1.1.1.1.3.1. Müze Bilinci Öğrenme Alanı Etkinlikleri: Müze bilinci öğrenme alanına yönelik, programda verilmiş olan 1, 2 ve 3. sınıf etkinlikleri kazanım tablolarıyla birlikte Ek-1’te verilmiştir. Bu başlık altında araştırma kapsamında olan ilköğretim 1, 2 ve 3. sınıflara ait Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin isimleri ve açıklamaları bulunmaktadır.

1. Sınıf etkinlikleri

“Ören Yerinden Müzeye”:

Öğretmen öğrencileri varsa bir ören yerine götürür ya da ören yeri fotoğrafı gösterir. Öğrencilere şu soruları yöneltebilir: “Burada neler görüyorsunuz? Sizce bu görüntüler neye benziyor? Eskiden burada insanlar yaşamış olabilirler mi? Nereden anladınız? Sizce burada daha önce yaşamış olan insanlar hangi eşyaları kullanıyorlardı? Kullandıkları eşyalar sizce şimdi nerede? Bulunan eşyalar nereye götürülmüş olabilir?” gibi sorularla öğrencilerin ören yeri ve müze hakkında fikir sahibi olmaları sağlanır. Yöneltilen son soruya hiçbir öğrenciden “müze” yanıtı alınamazsa, öğrencilere bu eserlerin nereye götürülmüş olabileceği sorusunu büyüklerine sormaları istenir. Böylece öğrencilerin merakları kışkırtılarak bilgiye ulaşma isteği yaratılır.

“Anısına”:

Öğretmen, öğrencileri varsa bir anıta götürür ya da bir anıt fotoğrafı gösterir. Ardından öğrencilere şu sorular yöneltilir: “ Burada ne görüyorsunuz? Hangi amaçla yapılmış olabilir? Bir öyküsü olabilir mi?” sorularıyla öğrencilerin tahminlerini aldıktan sonra götürdüğü ya da fotoğrafını gösterdiği anıtla ilgili öyküyü anlatır. Ardından “Sizce yerleştirmek için neden burası seçilmiş olabilir?” sorusunu yöneltmek anıtlar hakkında öğrencilerin fikir sahibi olmalarını sağlar. Öğrenciler, anıtın öyküsüyle ilgili görsel sanat çalışmaları yaparlar.

“Müze Tanıyorum”:

Müze tanıtıcı görsel dokümanlar ve materyaller (fotoğraf, broşür, kartpostal vb.) incelenebilir. Yakın çevrede bulunan bir müze, öğrenme yeri, tarihî yapı, anıt vb. ziyaret edilebilir. Müzede veya öğrenme yerlerinde gördüklerini anlatırlar. “Neler gördünüz? Ne hissettiniz? En çok dikkatinizi çeken eser hangisiydi? Neden? Sevdiklerinizin de gittiğiniz müze görmesini ister misiniz?” gibi sorularla öğrencilerin müze ile ilgili izlenimlerini paylaşmaları sağlanır. Daha sonra izlenimlerine yönelik resim yaptırılabilir.

“Müze Panosu”:

Sınıf veya okul içinde, tüm öğrencilerin katılımı ile müzelerle ilgili görsel dokümanlarla pano düzenlemesi yaptırılabilir.

“Evcilik Oyunu”:

Öğrenciler müze veya sanat galerilerinde gördükleri ve beğendikleri seramik örneklerinden edindikleri izlenimlerle kil, oyun hamuru gibi yoğurma maddeleri ile vazo, tabak, çömlek, bardak vb. biçimlendirmeler yaparlar. İsterlerse çalışmalarını su bazlı boyalarla renklendirebilirler. Ortaya çıkan ürünlerle “misafircilik” oynarlar.

2. Sınıf etkinlikleri

“Müzemize Hoş Geldiniz”

Öğrencilerden en sevdikleri eşyaları sınıfa getirmeleri istenir. Getirilen eşyalar, kime ait olduğu, ne zaman alındığı, hangi malzemeden yapıldığı yazılarak sıraların üstüne yerleştirilir. Öğrenciler arasında müze ziyaretçileri ve görevlileri olarak iş bölümü yapılabilir. Müzede eserlere dokunmamak, sessizlik vb. uyulması gereken kurallar hatırlatılarak bir müze ziyareti gerçekleştirilebilir.

“Müzemize Davetlisiniz”:

Öğrencilere, oluşturulan müze ile ilgili, baskı veya kolaj tekniklerini kullanabilecekleri bir posta kartı veya davetiye hazırlatılabilir.

3. Sınıf etkinlikleri

“200 Yıl Sonra...”:

Öğrencilerden, günümüzden 200 yıl sonraki insanların bulacağı bir oda hayal etmeleri ve içine bugün neler yerleştirmek isteyeceklerini düşünmeleri istenir. Fikirleri alındıktan sonra, odanın içine yerleştirmek isteyecekleri eşyalar, yapılar vb. ile ilgili resim çalışması yaptırılır. Daha sonra odanın kapısının kilitlendiği, anahtarın bir ağacın dibine gömüldüğü ve aradan 200 yıl geçtikten sonra anahtarı tesadüfen bir insanın bulduğu ve odaya girdiği anlatılır. Ardından, “Sizce bu odaya 200 yıl sonra giren ve karşısında bizim yerleştirdiğimiz yapıları, eşyaları vb. gören kişi bizimle ilgili ne gibi bilgiler (yaşadığımız kültür, özelliklerimiz, teknolojimiz vb.) edinirdi?” gibi sorular yöneltilir. Alınan cevaplardan yola çıkarak müzelerin kültür mirasımızın koruyuculuğu ve yeni kuşaklara aktarımındaki araç olma işlevleri vurgulanabilir ve müzedeki eserlerin korunmasının önemi kavratılabilir.

“Bilgiye Yolculuk”:

Öğrencilerin yakın çevresinde bulunan müze, ören yeri, tarihî yapı, anıt gibi kültür miraslarından bildiklerini söylemeleri istenir. Bu eserlerle ilgili bilgilere nasıl ulaşılacağı sorulur. Öğrenciler, farklı sorularla yönlendirilerek İnternet ortamından, daha önce gidip gören kişiler ve yetkililer gibi canlı kaynaklardan; gazete, dergi ve broşürlerden, kütüphanelerden ya da bizzat kendisi giderek bu eserlerle ilgili bilgi edinebilecekleri sonucuna ulaşmaları sağlanır. İstenirse, konuyla ilgili bilgiye ulaşma sürecini kapsayan canlandırmalar yaptırılabilir.

1.1.2. Müze ve Eğitim: Müzelerin ortaya çıkış durumuna bakıldığında ilk önce, toplama ve biriktirme işlevi ile kendini gösterdiği görülmektedir. Madran'ın aktardığına göre; batı toplumlarında, aydınlanma dönemiyle birlikte geçmişin sırlarını açığa çıkarma merakı, çıkarılan antik objelerin özellikle üst sınıf bilginler ve zenginler arasında bir koleksiyonculuk merakına yol açmıştır. “ 15. Yüzyılda özellikle küçük antik objelere yönelen koleksiyon merakı 16. Yüzyıla doğru yerini sanatsal mimari parçalara ve heykellere bırakmıştır” (Madran, 1999, s.4). 17. Yüzyıllara gelindiğinde, sadece üst sınıfa ait zevk ya da uğraş alanı olan koleksiyonculuk, bu dönemde bir İngiliz'in değerli koleksiyonunu bir üniversiteye bağışlaması ile koleksiyon bir anlamda toplumsal bir mekâna sunulmuştur.

19. yüzyıla gelindiğinde ise, müzeler toplama, koruma ve sergileme işlevini tam anlamıyla yerine getirmektedir. Doğu ülkelerinden Avrupa'ya taşınan eserlerle kültür ve sanat ağırlıklı koleksiyonlar ve sergilemeler yer bulmuştur. Ayrıca yine bu dönemde siyasal akımların etkisi ile “...ulusal değerlerin farkına varılmasının bir sonucu olarak... ulusal tarihler yazılmaya ve toplanan bilgilerin “dağıtımı” için yeni müzeler kurulmaya başlanır... 19. Yüzyılda ulusal antikite müzeleri diye adlandırılan bu kurumlar, günümüzde etnografya müzeleri olarak anılır” (Madran, 1999, s.5).

Türkiye'deki ilk müzecilik hareketi ise 1846 yılında Aya İrini'deki silah deposunun halkın ziyaretine açılmasıyla başlamıştır. Bu durumda, toplama kavramından sergilemeye geçildiği görülmektedir. Müze-i Hümayun da Türkiye'deki müzecilik oluşumunda önemli bir yere sahiptir. Aya İrini'de eski eserlerden oluşan koleksiyonun zamanla birikmesi ve yeni mekân ihtiyacının doğması sonucunda Müze-i Hümayun, günümüzdeki İstanbul Arkeoloji Müzesi oluşmuştur.

Araştırma kadar, ekonomik, politik eğitsel, kültürel ve toplumsal değişimler müzeleri insan merkezli bir konuma taşımıştır. Var olan koleksiyonların anlamını topluma açma gerekliliği müzeleri, 20. Yüzyılda toplum ve insan olma bilincini ve yaratıcılığı yaygınlaştıran önemli bir eğitim kurumuna dönüştürmüştür (Atagök, 2007, s. 25).

Zaman içerisinde müzelerin koleksiyonlarının ve sergileme biçimlerinin çeşitlenmesi ve halkın hizmetine sunulması ile müzeler bir anlamda, halkın kültür ve eğitimini de yönlendiren kurumlar haline gelmiştir. Atagök'e (1999, s.173) göre toplumsal, politik ve kültürel değişimlerle birlikte müzeler insan merkezli, toplum ve insan olma bilincini

ve yaratıcılığı yaygınlaştıran kurumlar haline gelmiştir. ICOM'un 1973 yılındaki genelgesinde ise müzeleri "doğa ve insan gelişiminin maddi kalıntılarını toplayan, bakımını yapan, bilimsel araştırma, eğitim ve eğlence amacıyla bunları sergileyen ve tüm toplumun hizmetinde olan, kar amacı gütmeyen bir kurum..." olarak tanımlamaktadır (Atasoy, 1999, s.173). Dolayısıyla, müzeler sahip oldukları eserler ya da nesnelere eğitim için kullanılacak bilgi kaynaklardır. Çünkü, nesne "...'belge' gibi iş görür, bilgiyi tutar ve kaydeder; biz daha fazlasını öğrendikçe değişmekle kalmaz, aynı zamanda bize ne bildiğimizi hatırlatan bir kapasiteye sahiptir" (Hooper-Greenhill, 1999, s.25).

Paykoç'un (2007, s.59) da belirttiği gibi, müzelerimizin çağdaşlaşması, topluma ve toplumun gelişimine katkı sağladığı oranda mümkündür. Bunu için, toplumu eğitime ve yönlendirme işlevine sahip olan müzelerde eğitsel çalışmaların bilimsel biçimde kurumsallaşması, çalışmaların bu alanda yetkin personellerce verilmesi gerekmektedir. Müzelerde profesyonel anlamda eğitim çalışmalarının yürütülebilmesi için, öncelikle ülke çapında müze eğitim politikasının belirlenmesi gerekmektedir. Bu duruma ilişkin olarak Onur (2007, s. 14) şu ifadelerde bulunmuştur:

Müze eğitim politikası, iç içe geçmiş genel bir politikalar zincirinin içinde yer alır. Bu zincirin en büyük halkası ulusal kültür politikasıdır; bunun içinde ulusal müzecilik politikası, bunu da içinde ulusal müze eğitimi politikası yer alır; en küçük halkayı her bir müzenin kendi eğitim politikası oluşturur. Ayrıca bütün bu politikaların ulusal eğitim politikalarıyla denk düşmesi de gerekmektedir... Bir müze eğitim politikası oluşturmada bütün sorun, eğitimi müzenin bir ek işlevi gibi değil, bütüncü bir öğesi olarak görmektir. Politikayı oluşturan temel amaç ve ilkeler belirlendikten sonra eğitim stratejileri ve eylem planları bu politikaya uygun olarak saptanacaktır.

"Çağdaş müzenin, dolayısıyla müze eğitiminin amaçları içinde, yaşam boyu eğitim yoluyla toplumu aydınlatma, bilimin yaygınlaşmasını sağlama, demokrasinin gelişimine -önce kendi içinde, sonra toplumda katkıda bulunma sorumluluğu da vardır" (Onur, 1999, s.7). Müzelerin, toplumu aydınlatma işini eğitim yoluyla gerçekleştirdiği düşünüldüğünde, bu durumda müzelerin birer eğitim ortamları olduklarını söylemek mümkündür. Müzelerin genelde eğitim, özelde örgün eğitim için uygun eğitim ortamları olabileceklerine ilişkin olarak Adıgüzel'in (2000, s.131) ifadelerine göre, müzeler toplamak, depolamak ve bakım yapmak gibi işlevlerinin yanı sıra sahip olduğu

koleksiyonlarla da eğitime doğrudan katkıda bulunabilir. Özellikle eğitim bilimlerindeki değişimler ile müzeler, sınıftaki öğrenmeyi destekleyecek şekilde öğrenme ortamı sağlayabilirler.

Özellikle Türk eğitim sisteminde, kamu denetiminde olan okullar öğrencilere, onlara istedikleri konularda çalışma ve farklı ortamlar sunma olanaklarını tanıyamamaktadır. Okuldaki kuramsal bilgi aktarımı şeklinde gerçekleşen öğrenme durumunun aksine, müzeler, galeriler, sanat ve kültür merkezi gibi ortamlar, eğitsel etkinliklerin gerçekleştirilebileceği farklı yaşantı alanlarıdır (Adıgüzel, 2000, s.131). Sınıfta kazanılması zor olan özelliklerin müze ve benzeri ortamlarda verilmesinin mümkün olmasına yönelik görüş bildiren Seidel (1999, s.16)'e göre, okul öncelikle öğrencilerin zihinsel gelişimleriyle ilgilenirken, müzede empati, iç görü gibi duyguların kazanımı da sağlanabilir. Ayrıca okulda yaşantı ve tecrübe gerçekleşmediğinde, burada edilen bilgiler soyut halde kalabilmektedir. Müze de ise öğrenci görür, dokunur ve hisseder. Müzelerde görsel malzemelerin bulunuşu önemlidir. Paykoç ve Baykal'a (2000, s.103) göre, eğitimde sözel ve sembolik ağırlıklı öğretimin yerini görsel ve yaşantılara dayalı öğretim almaktadır. Yaşantılarla ve görsellerle zenginleştirilen öğretimde etkin katılım ve kalıcı öğrenme gerçekleşmektedir. Sözel öğrenmelerde kalıcılık %10, görsel öğrenmede % 30 iken yaşantılar yoluyla öğrenmede de % 90'dır. "Sınıftakinin aksine müzedeki öğrenme büyük ölçüde görseldir; bir olgu bilgisi vermektten çok, ziyaretçinin ilgisini ve merakını uyandırmayı hedefler" (Onur, 2007, s. 12).

Öğrencilerin müzelerde, farklı öğrenme yolları ile tanışmaları, somut örneklerle karşılaşmaları çocuklara aktif öğrenme fırsatı sunar, bu durum sınıf ortamında fark edilemeyen yetenek ve becerileri ortaya çıkarmaya olanak sağlamaktadır (Hooper-Greenhill, 1999, s.67). Paykoç ve Baykal'ın (2000, s. 102-103) da belirttiği gibi;

Çağdaş öğrenme kuramına göre öğrenmek için aktif katılım gereklidir ve öğrenen bireyin vardığı sonuçlar onun dışında bir standarda göre değil, kendi geliştirdiği gerçeğe göre anlamlı olmalıdır. Bundan dolayı eğitimde sürekli farklı bakış açılarına ve aktif öğrenme tarzlarına yer veren, nesnelere bireyin kendi yaşamı arasında bağlantı kuran, deney/uygulama yapma, tahminde bulunma ve sonuçlar çıkarma olanağı veren yaşantılara öncelik vermelidir.

Müzelerin birer aktif öğrenme ortamı olduğunu ifade eden Mercin ve Özsoy (2003, s.4), bu yönde yapılan araştırmalar sonucunda şu bilgilere ulaşıldığını ifade etmektedirler: Müzeler, öğrencinin bilgiyi dolaysız elde etmesini, araştırma ve incelemeler yapabilmesini yaparak, yaşayarak kalıcı öğrenmesini sağlamasının yanında, öğrenciye özgür bir ortam vererek, öğrencinin kendisini daha güzel ifade etmesine teşvik etmektedir.

Farklı uzmanlar tarafından müzede yapılan eğitim etkinliklerinin önemi vurgulansa da, müzelere yapılan eğitsel ziyaretlerin niteliği istenen seviyede değildir. Bu durumu Seidel (1999,s.30) şu şekilde özetlemektedir: “Okul ile müze arasındaki buluşmalar seyrek bir özelliğe sahiptir. Müzelere ziyaretler çoğu zaman okul çalışmalarında sağlam temele dayanmayan geziler olma özelliğine sahiptir; öğretimin bütünleştirilmiş bir parçası olma yerine okulu kırma gibi görünmektedir”. Aynı duruma ilişkin Yavuzoğlu (1999, s.149) müzelere sadece “Müzeler Haftasında” uğrandığı, öğrencilerin öğretmenleri eşliğinde sıra halinde eserlere hızla bakarak geçtiklerini belirtmiştir. Yavuzoğlu aslında yapılması gereken şeyin, müzelerin, çağdaş eğitim anlayışıyla hazırlanmış olan eğitim programları dâhilinde, çocukların müzelerde serbestçe dolaşarak, keşfederek, yaparak-yaşayarak anlamlı deneyimler kazanacakları yerler haline getirilmeleri gerektiğini belirtmiştir.

Özsoy’un (2003, 1) da belirttiği gibi genelde eğitim, özelde sanat eğitiminde müzelerin etkili biçimde kullanıldığı söylenemez. Bunun yanında müzelerde hem halk hem de öğretim kuruluşları için oluşturulan eğitim birimleri bulunmamaktadır. Müzelerde eğitim birimlerinin oluşturulması, bu alanda yetişmiş personele ihtiyaç duyulması ve bu amaçla çalışmalar yapılması, müzelere yapılan ziyaretlerin ve taleplerin artmasıyla ilişkilidir. Ayrıca belirtmek gerekirse, müzeler ve benzeri mekânların olmaması durumunda dahi, öğretim etkinliklerinin gerçekleştirilebileceği yerler bulunmaktadır. “Müzeler gibi kentler de tarihin aynasıdır. Bu, köyler için olduğu kadar manzaralar için de doğrudur. Okul binalarıyla, atölyeleriyle, kiliseleriyle, dükkânlarıyla ve spor alanlarıyla bunlar, ilginç kaynaklar olabilirler ve müze gezilerine alternatif oluşturabilirler” (Seidel, 1999, s.41). Dolayısıyla, müze eğitimi alanında yetişmiş bir eğitimcinin sahip olduğu bilgi ve beceriler ile eğitsel etkinlikleri, var olan imkânları ve mekânları kullanarak ve bunları ders kazanımlarına uyarlayarak gerçekleştirebilir.

1.1.2.1. Avrupa’da Müze ve Eğitim: Bazı Avrupa ülkelerinde, müzelerin eğitsel işlevi 19. yüzyılda keşfedilmiş ve ilerleyen zamanlarda müzelerin eğitim işlevine yönelik çalışmalar gerçekleştirilmiştir. “On dokuzuncu yüzyılın başında müzelerin ve galerilerin eğitim kurumları olarak ortaya çıkmalarına katkıda bulunan birkaç farklı güç vardır... Sanatın insanlaştırma ve uygarlaştırma gücüne duyulan inanç ve toplumun tüm kesimlerinin buluşabileceği yansız yerler sunma isteğidir” (Hooper-Greenhill, 1999, s.29).

“19. yüzyılda Avrupa ve Amerika’da eğitim sisteminin ve öğretim programlarının sorgulanmaya başlanması ile öğrenmede birincil kaynakların ve araştırmanın önemine dikkat çekilmesi, müze ve okul ilişkisinin gelişmesini sağlamıştır” (Akmehmet ve Ödekan, 2006, s.50). Değişen eğitim anlayışının ve dolayısıyla öğretim programının gereği olarak okulların müzelerle eğitim ağırlıklı ilişki kurmaları durumu ortaya çıkmıştır. Zamanla, dikkat eserlerin müzede biriktirilmesinden, nesnelerin ya da koleksiyonların kullanımına yönelmesiyle birlikte, müzelerin eğitsel yönü daha çok önem kazanmış, müzelerin çalışmaları bu yönde yapılmaya başlamıştır (Hooper-Greenhill, 1999, s.29).

Bu yüzyılda müzelerdeki nesnelere gerçek dünyanın bir parçası ve bilgi kaynağı olarak görülmüş, okullarda nesne incelemesi için, kişisel ya da okula ait koleksiyonlardaki nesnelerin yanında müzelerdeki tarih, sanat nesnelere ve doğa örnekleri de önemli bir kaynak olarak kullanılmıştır. Öğretmenler öğrencileriyle birlikte müzelere giderek sergideki nesnelere incelemelerinin yanında müzelerden ödünç nesnelere almışlardır (Akmehmet ve Ödekan, 2006, s.51).

90’lı yıllarda Avrupa toplumlarının beklentilerinin “değişmesi ile birlikte müzeler ve müze eğitimbilimi bir kez daha yeniden yapılanma durumunda kalmıştı. Öğrenmek ve deneyim edinmek kavramları çok kısa bir sürede değişime uğramış, ‘eğlenmek, keyif almak’ terimi ön plana çıkmıştı” (Mey, 2007, s. 104).

20. yüzyıllara gelindiğinde ise, müzelerin kendi bünyelerinde okullara yönelik eğitim hizmetlerinin verilebileceği ayrı bölümler oluşturulmaya başlanmıştır. Akmehmet ve Ödekan’a (2006) göre geleneksel eğitim anlayışının yerini, 20. Yüzyılda ilerlemeci eğitim felsefesi almaya başlamış ve müzelerde eğitim hizmetlerinde biraz daha ileriye

gidilerek, okullara yönelik eğitim veren bölümler kurulmaya başlanmıştır. Müzelerde eğitim bölümlerinin kurulmasıyla birlikte okullardan müzelere yapılan ziyaret sayısı artmış ve müzelerden okullara ödünç verme hizmeti gelişmiştir. Yine müzelerde, eğitsel çalışmaların kapsamında çocukların dokunabilecekleri eser kopyalarının bulunduğu eğitim odaları oluşturulmuştur.

Ayrıca 90'lı yıllarda dikkat çeken diğer bir önemli bir gelişme ise çocuklara yönelik oluşturulmuş olan çocuk müzelerinin kurulmasıdır. Bu dönemde müzelerin topluma açılması ve eğitim yönünün benimsenmesinin ardından, çocuk ve genç bireyleri için daha özel eğitim durumları düşünölmeye başlanmıştır. “Çocukların da müze ziyaretçisi olabildiklerinin anlaşılması Almanya'daki müzelerde pedagojik bölümlerin kurulmasını teşvik etmiştir...90'lı yılların başından bu yana tüm Avrupa'da ‘Yeni müzeolojik durum’ olarak yer alan bir müze tipi gelişti: Çocuk ve Genç Müzeleri”. Almanya'daki ilk çocuk müzeleri başlarda sadece mevcut müzelerin bünyesinde çocuk bölümleri olarak kurulmaya başlanmıştır. Ancak kendi başına bir kuruluş olarak dünyadaki ilk çocuk müzesi, 1899 yılında New York'ta kurulmuş olan ‘Brooklyn Children's Museum’dur (Zwaka, 2007, s.51-53).

1960'lı yıllara gelindiğinde Amerika'da çocuk müzelerinin sayısında hızlı bir artış görölmektedir. Bu yıllarda radikal bir uygulamaya başlanmıştır. Vitrinlerde sergilenen eserlerin maketleri ile çocukların eserlere dokunmaları sağlanmıştır. Bu yolla “nesnelerin oluşumlarındaki/üretimlerindeki bağlantıların kavranılmasını sağlamak ve ortaya konulan sergileme prodüksiyonunun tamamına, örneğin imitasyon modeller aracılığıyla aktif olarak katılmak” gerçekleştirilmeye çalışılmıştır “ABD’de bu müzeler 19. Yüzyılın sonlarında oluşmaya başlamıştı. Burada hedef kitle olan ‘çocukların’ gereksinimleri örnek oluşturacak biçimde analiz edilmiş ve sergilemeler interaktif ve katılımcı sergi eşyaları yer alacak şekilde tasarlanmıştı”. Bu müzelerde yapılan sergilemeler dâhil tüm düzenlemeler çocukların ilgi ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak gerçekleştirilmiştir. “Açıklama levhaları çocukların boylarına göre konmuştu. Açıklama metinleri dil açısından çocukların anlayış ve kavrayışına uygun olarak formüle edilmiştir. Belirlenen hedef gruba bu denli net yönelim, sözü geçen müzede bir doruk oluşturmuş ve bugün de tüm dünyadaki çocuk müzeleri için geçerlidir” (Zwaka, 2007, s.52).

“Müze pedagojisi Almanya’da son 30 yıl içerisinde kendine özgü, esnek ve sürekli genişletilen bir profile sahip bir disiplin haline almıştır” (Mey, 2007, s.96). Fakat ülkemizde müze pedagojisinin ve bu alana yönelik uygulamaların istenen yoğunlukta olmadığı görülmektedir. Akmehtem ve Ödekan (2006)’a göre, yoğunlukla ülkemizdeki müzelerde müze eğitime yönelik çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Rahmi Koç Müzesi, Sabancı Müzesi, İstanbul Modern gibi özel müzelerde eğitim etkinlikleri yapılmakta iken, Kültür ve Turizm Bakanlığı’na bağlı müzelerde hala, toplama, koruma ve sergileme anlayışı hâkimdir.

Gelişmiş Avrupa ülkelerinde “birçok müze, güzel sanatlar fakülteleriyle birleşmiştir. Çünkü müzenin sanatçının eğitime somut katkısı olduğu görüşü ağırlık kazanmıştır. Müzelerdeki gerçek veya kopya sanat eserlerinden yararlanarak sanat öğretimi yapmaları bir gereklilik hâline gelmiştir” (Mercin ve Özsoy, 2003, s.4). Mercin ve Özsoy’un aktardığına göre Türkiye’de bu anlamda faaliyet gösteren Mimar Sinan Üniversitesi, İstanbul Devlet Resim ve Heykel Müzesi ile sanat eğitime yönelik ortak bir çalışma yürütmektedirler. Ayrıca Gazi Üniversitesi Müzesi, Ankara Üniversitesi Oyuncak Müzesi ve ODTÜ Müzeleri bu alana yönelik çalışmalara örneklerdir.

1.1.2.2. Türkiye’de Müze ve Eğitim: Türkiye’de çağdaşlaşma yolunda, her alanda olduğu gibi eğitim alanında da anlayış, program ve uygulama bakımından birtakım yenilenmelerin zaman içerisinde yaşandığı bilinmektedir. Kaçınılmaz olan çağdaş eğitim çizgisine ayak uydururken, bu değişim çizgisi içerisinde eğitim anlayışında, kişiyi/çocuğu merkeze alan, onun yaşantısını ve öğrenmesini değerli bulan yöntemler bütünü eğitim sistemimizin içerisinde yer almıştır. Eğitim alanında yaşanan sürekli değişim bir tarihsel süreç içerisinde ele alınırsa “Öğretim yöntemlerinde gelinen bu noktada çocukta öğrenme isteği uyandıran yaklaşımların kullanılması, derslerde ezbercilikten gözlem ve inceleme kavramına geçiş eğitim tarihinde dikkati çeken önemli bir aşamayı oluşturur” (Öztürk, 2000, s.187).

19. Yüzyıldan beri Türk aydınları ve eğitimcilerinin Avrupa devletlerinde karşılaştıkları eğitim sistemlerinde çeşitli pedagojik yaklaşımlar ve uygulamalar en yoğun biçimde II. Meşrutiyet döneminin özgürlükçü ve reformcu karakteriyle daha kolay uygulama alanı bulur. Okulların yapısını ve programlarını özellikle Fransız ilköğretim sisteminin benimsenmesi yoluyla iyileştirme çabaları, okul programlarında çağdaş eğitsel anlayışlar doğrultusunda resim, müzik, beden eğitimi, el işleri gibi yaşama dönük derslerin yer alması

geleneksel “kitap okulu” anlayışından bir sapma olarak algılanabilir (Ayas, 1948; Akt: Öztürk, 2000, s.188).

Öğretimde metinden çocuğa anlayışının yerini çocuktan konuya yada çocuktan objeye anlayışının almaya başlamasıyla eğitsel yeniliklerle birlikte eğitim ortamı ile ilgili farklı yaklaşımlar da oluşmaya başlamıştır (Öztürk, 2000, s.187). Uzunca bir süre örgün eğitimin değişmez eğitim ortamı olarak bilinen sınıf, hâkim olan yeni anlayış ile çocuğun keşfederek, görerek ve yaşayarak öğrenme olanaklarını çocuğa tam anlamıyla sunamadığı için, bu imkânlarla sahip farklı eğitim ortamlarına ihtiyaç doğmuştur. “...soyut yerine somut ve maddi olanla daha iyi ve daha temelli öğreniriz; yaşam boyunca bu dünyada var olduğumuzu hissedebilmek ve zihinsel sembollerimiz ve soyutlamalarımız için sağlam bir maddi temel oluşturmak için nesnelere yoğun bir gereksinim duyarız” (Hooper-Greenhill, 1999, s.127). Gerçek nesnelere bünyesinde barındıran müzeler, sanat galerileri ve benzeri mekânlar hedeflenen yaşantı merkezli etkili öğretim için uygun öğrenme mekânlarıdır. Müzelerin birer öğrenme mekânı olmasının ardından müze pedagojisi kavramı da ortaya çıkmıştır. “Etkili müze pedagojisi nesnelere, çevresi, amacı, disiplinler arası, hümanistik ve eğlendirici yönleriyle müzenin temel eğitim kurumları ve ilkeleri ışığında aktif bir öğrenme ve gelişme alanı olarak kullanılmasını içermektedir” (Paykoç, Baykal, 2000, s.105). Ancak ülkemizdeki eğitim anlayışı içerisinde müze pedagojisi alanının geçmişi çok uzun yıllara dayanmamaktadır. “ Müze pedagojisi, müze eğitimi ya da müzecilik adlarıyla da olsa akademik düzeydeki gelişmeler çok eskiye uzanmamaktadır... Müze pedagojisi anlayışı ancak son yıllarda Türkiye’de de gündeme gelmeye başlamış ve değişik uygulamalara tanık olmuştur” (Adıgüzel, 2000, s.141).

Müze ve eğitim alanında gerçekleştirilen çalışmaların ilk örnekleri, Satı Bey ve Baltacıoğlu’nun bu konudaki girişimleridir. “ II. Meşrutiyet Döneminden Cumhuriyet’e kadar geçen sürede Satı Bey ve I. Hakkı Baltacıoğlu’nun bireysel çabaları dışında okul müzesi konusunda resmi kanallarda daha fazla bir gelişmeye rastlanmamaktadır...1900 Tarihli Maarif Nezareti Salnamesi’yle (Eğitim Bakanlığı Yıllığı) müzeciliğin Maarif Nezareti’nin görevleri arasına girdiği anlaşılmaktadır” (Öztürk, 2000, s.189).

Aynı dönemde gerçekleştirilen diğer çalışmalar ise şöyledir: “1923 yılında toplanan I. Heyeti İlmiye’nin gündemine giren ‘mektepe müzesi’ kavramının her türlü okul

bünyesinde geliştirilmesi yönünde bir karar ele alınır...1926 yılında 2287 sayılı kanunla resmen kurulmuştur. Bir yıl sonra 1927 yılında ise okul müzesi yönetmeliği “ Maarif Vekâleti Okul Müzesi Rehberi” adıyla yayımlanmıştır” (Öztürk, 2000, s.190).

“Bursa’da bir ilkokulda (1930), İstanbul’da bir lisede (1931) okul müzesi açılması müze-eğitim ilişkisinin somut örnekleridir. Öte yandan, 1958’de “Öğretmenler İçin Müze El Kitabı”nın çıkarılması” (Onur, 1999, s.5) aynı dönem içerisinde meydana gelen gelişmelerdir.

1982 yılında düzenlenen Birinci Milli Kültür Şurası’nda “müze eğitimi vurgulanarak müzelerde çocuklara yönelik ayrı bölümlerin kurulması gerektiği ifade edilmiştir. Ülkemizde 1990’lara kadar müzelerin eğitimdeki önemi değişik toplantılarda dile getirilmiş, fakat somut bir gelişme yaşanmamıştır. Ancak 1990’lardan sonra bir müze eğitimi alanı belirmeye başlamıştır (Akmehmet, 2004, s.129). 1990 yılında Antalya Arkeoloji Müzesi ve 1995 yılında İstanbul Arkeoloji Müzesi’nde çocuk bölümleri açılmıştır (Onur, 1999, s.5). Yine 1995 yılından itibaren Ankara’da müze pedagojisi eğitimleri gerçekleştirilmiştir. Bunlardan başlıcaları, Çağdaş Drama Derneğinin düzenlediği drama, maske, müze 1995 yılı uluslar arası semineri, müze eğitimbilimcisi Peter Rössler’le 1997 ve 1998 yıllarında Anadolu Medeniyetleri Müzesinde düzenlenen atölye ve seminerleridir (İlhan ve Okvuran, 2001, s.86-87).

Paykoç’un (2002, s.53) aktardığına göre bazı üniversitelerin bünyesinde bu alana yönelik yapılan çalışmalar ise kısaca şu şekildedir:

- Anakara Üniversitesi’nde Müze Eğitimi Anabilim Dalı’nda (1997) başlatılan müze eğitimi tezsiz ve tezli yüksek lisans programı,
- 1997’den beri Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı’nda yüksek lisans dersleri ve lisansüstü tez çalışmaları,
- 1989 yılından beri Yıldız Teknik Üniversitesi Müzecilik Anabilim Dalında yapılan eğitim çalışmaları ve düzenlenen “ Eğitim Ortamı Olarak Müzeler” konferansları,
- O.D.T.Ü. Geliştirme Vakfı’nın desteklediği müze eğitimi projesi çerçevesinde yapılan seminer, eğitim ve uygulamalar,

- 1997 ve 1998’de Ankara Üniversitesi, O.D.T.Ü. ve Alman Kültür Merkezi girişimleri ve işbirliğiyle düzenlenen toplantılar ve toplantı sonucunda hazırlanan “Müze ve Eğitim” bildirgesi.

Onur (1999, s.4)’un ifade ettiğine göre, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsüne bağlı Müze Eğitimi Anabilim Dalı’nda müzelerde görev yapmak üzere eğitim uzmanları yetiştirilirken, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’ne bağlı Müzecilik Anabilim Dalı’nda ise daha çok müzeci yetiştirilmektedir.

Türkiye’de müze eğitimi alanında olumlu gelişmeler yaşanmaktadır. Bu “gelişmelerden biri de Müze Eğitimi ve Uygulamaları dersinin Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Lisans Programında 2000 yılından itibaren 3. sınıfta yarım dönemlik bir ders olarak verilmesidir” (Buyurgan ve Mercin, 2005, s.132).

“2003 yılında İstanbul Arkeoloji Müzesi müdürü Sayın Halil Özek’in girişimiyle İstanbul arkeoloji müzeleri, bir müze için eğitim programı hazırlama konusundan pilot müze kabul edilmiştir” (Akmehmet, 2004, s.129).

MEB tarafından, ilköğretim kademesi için hazırlanan ve 2006 yılında uygulamaya konan Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programına Müze Bilinci öğrenme alanı yer almaktadır.

İlköğretime öğretmen yetiştiren lisans programlarında 2007 yılında yapılan düzenleme ile Sınıf Öğretmenliği Lisans Programında bazı düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenleme kapsamında Sınıf Öğretmenliği Lisans Programına, VII. dönemde verilecek şekilde Görsel Sanatlar Öğretimi dersi eklenmiştir.

1.1.2.3. Çocuklara Yönelik Müze Eğitimi: Türkiye’de çocuklar, müzelerle tanışma fırsatını genellikle okul gruplarıyla yapılan gezilerle bulurlar. Bu yüzden bu ilk deneyimin çocuklar için hoş bir anı ve eğitsel bakımdan kalıcı öğrenmelere olanak tanınmalıdır. Fakat Akmehmet’e (2004, s.129) göre bu durumla ilgili olarak, okul gruplarının müzelere yaptığı ziyaret için uygun bir eğitim hizmeti veya bu alanda yetişmiş bir müze personeli olmadığı için yapılan ziyaretler amacına ulaşmayabilmektedir. Özellikle kalabalık sınıf mevcudu ve bu mevcutla sorumlu tek bir

sınıf öğretmeninin olduğu düşünülürse, ziyaret sırasında yaşanacak olan karmaşa tahmin edilebilmektedir.

Çocukların ilgi ve ihtiyaçları dikkate alınmadan yapılan eğitim amaçlı bir müze gezisinin sonucunda istenen verim elde edilememektedir. Shabbar (2001, s.69) bu konuda, çocukların gelişim dönemlerine bağlı olarak ilgi ve ihtiyaçlarına dikkat çekmektedir. Müzelerde bulunan sergilerin geneline bakıldığında, bu sergilerin çocukların ilgilerini çekecek şekilde tasarlandıklarını söylemek güçtür. Müze eğitimi kapsamında gerçekleştirilen eğitsel alıştırmalar da bilimsel bir tavır içindedir ve çocukların fazla ilgisini çekmediği için çocuklar bu alıştırmaya ya da etkinliklere öğretmenlerin zorlamasıyla katılır. Çocukların sahip oldukları bilgi ile müzede sunulan bilgi arasında ciddi bir farkın olması çocukların ilgilerini kolayca dağılabilmektedir.

Eğitsel müze etkinliklerinde çocukların ilgisinin konuya toplanamamasının yanında, öğrencilere etkinlik sırasında çok fazla soru sorma ve katılımında bulunma şansı da verilmemektedir. Müze ziyaretlerinin bu boyutta gerçekleşmesinin nedenleri arasında Buyurgan ve Mercin'e (2005, s.154) göre öğretmenlerin bu konuda eğitim alamaması yer almaktadır. Özellikle sanat eğitimi açısından bakıldığında, Türkiye genelinde ilköğretim ilk üç kademedeki sanat eğitiminden sorumlu kişi sınıf öğretmenleridir. Ancak bir müzeye ya da benzeri bir mekâna görsel sanatlar eğitimi için yapılacak bir ziyaret sınıf öğretmeni tarafından yeterli sayı ve nitelikte yapılamayabilmektedir. Öğretmenler bu tür etkinlikleri aslında müze personeli ya da başka kişilerin üstlenmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu yüzden ilk önce sanat eğitiminden sorumlu öğretmenlerin, sanat eğitimi etkinliklerinin önemi ve gerekliliği üzerine farklı yollarla bilgilendirilmesi gerekmektedir.

Günümüz çocukları, müze ve benzeri ortamlarda merak eden, soran, eserle veya nesneyle etkileşime geçecek davranışları sergileyen çocuklardır. Çocuklar bir 10 yıl öncesine kıyaslandığında çok daha bağımsız ve daha fazla sorumluluk üstlenebilecek durumdadırlar (Mey, 2007, s.98). Bu bakımdan öğrencileri sınıfta ya da müze ortamında sürekli disipline etme kaygısı taşımadan, çocukların bulunulan durumdan zevk almaları sağlanmalıdır. Bu konuya ilişkin Buyurgan ve Mercin (2005, s.109) öğretmenlere yönelik şu şekilde vurgu yapmıştır;

Sizin öğrencileriniz, galeriler ve müzelerin etkileriyle ağır ve oturaklı, saygılı ve itaatkâr olmak zorunda olduklarını hissedenler arasında olmamalıdır; aksine, zoraki veya göstermelik değil, etkili bir görsel sanatlar öğretimi programının sonucu olarak böyle bir yaşantıyı mutlulukla ve hoş karşılayanlar arasında olmalı.

Çocukların ilgi ve ihtiyaçları yetişkinlerden çok daha farklıdır ve bu duruma saygı gösterilmesi gerekmektedir. Çocuklar ilgilerini çeken nesne ya da eserlerle ilgilenir. Nesnelerin hangi yılda kim tarafından yapıldığından çok, çocukların ilgilerini çeken şey o nesnenin görşelliği, ayrıca eğlence, oyun ve heyecandır. “ Ciddi bir yüz ifadesiyle müze içerisinde gezmekten çok müze dünyasını kendileri keşfetmek istemekte ve keşif sevincini yaşamak ve aktarmak istemektedirler. Onlar geleceğin ziyaretçileridir”. Müzelerde verilen eğitsel yaklaşım değişmekte, düzenlenen eğitim programlarıyla çocukların önceye oranla daha bağımsız ve yaratıcılıklarını ortaya çıkarabilecekleri ortamlarla bulmaktadırlar (Mey, 2007, s.99).

Shabbar (2001, s.69) çocukların uzun süren ve tek düze devam eden durumlardan hoşlanmadıklarını belirtmektedir. Çocuklar sadece dinleyici ve izleyici olmamalı, farklı uygulamalar yoluyla eserle etkileşime girmelidirler. Bu şekilde öğrenciler hem hoş vakit geçirmiş hem de eğlenerek öğrenmiş olurlar.

Müze içerisinde yapılacak olan eğitsel etkinlikler yine çocukların gelişim seviyeleri dikkate alınarak gerçekleştirilmelidir. Özellikle ilköğretim öğrencileri açısından, katılımlı tur etkinlikleri olumlu yaşantılar sunmaktadır. İlköğretim öğrencilerinin aktif hayal güçleri dikkate alınır, onları rol oynama, hikâye anlatımı, yaratıcı drama gibi duysal anlatımlı etkinliklerle öğrenmeye motive etmek gerekmektedir (Şahan, 2005). Müze binası içerisinde yapılabilecek etkinliklere ilişkin olarak Buyurgan ve Mercin, (2005, s.101) şu şekilde örnekler vermişlerdir:

...müzedeki bulunana eserlerin müzeye getirilmeden önceki aşamalarını anlatan belgesel filmler, slayt yada multivizyon gösterileri; rehberli turlar veya rehber olmadan ancak müzeyi ve eserleri tanıtıcı bant kayıtlarının kişisel olarak kullanılabilen kulaklıklarla dinlenilerek gerçekleştirildiği bireysel turlar; müze eğitim veya pedagoğların gözetiminde yaptırılacak drama, oyunlar, testler, uygulama çalışmaları (workshop), dokunma (hands-on), eser eleştirisi, bir eser hakkında serbest tartışma, yazı yazma vb. gibi eğitim etkinlikleri.

Müzedede gerçekleştirilen etkinliğin öğrenci kazanımlarını kalıcı kılması bakımından, müze ziyareti sonrasında da etkinlikleri pekiştirici uygulamalara yer verilmelidir. “Daha sonra istenirse, belli konular ve öyküler müzedede veya başka bir ortamda drama yöntemi ile oyunlaştırılır. Öğrenciler bu yaşantıları resme aktarabilecekleri gibi, müzeyi tanıtan afiş, broşür veya üç boyutlu tasarımlar, kil çalışması vb. yapabilirler” (İlhan ve Okvuran, 2001, s.90).

Her şeyden önce, müze ya da benzeri bir ortamda yapılacak olan eğitsel etkinliğin iyi şekilde planlanması gerekmektedir. Planlı eğitimin gerçekleşmesi için öğretmenin ilk önce ön hazırlık yapması gerekmektedir. Ön hazırlık kapsamında öğretmen müze yöneticileri ile ön görüşme yapar, gerekli izni alır, etkinlik süreciyle ilgili planları hazırlar.

Öğretmen müze ziyaretini ele almada önce gidilecek müzenin varsa uzmanlarıyla görüşme yapmalı, sınıf çalışmaları ya da etkinlik konularıyla müze koleksiyonları arasında kurulacak ilişkiye yönelik fikir alışverişinde bulunmalıdır. Eğer müzedede bu şekilde yardımcı olacak bir yetkili yoksa öğretmen bu konuda uzman bir kişiden yardım almalı ya da bu alanda kendi bilgi ve becerilerini geliştirme yoluna giderek bahsedilen ilişkiyi kendi kurmaya çalışmalıdır.

Buyurgan ve Mercin’e göre (2005, s.155-159) müze ziyareti öncesi öğretmen hazırlığı sırasıyla kısaca şu şekilde olmaktadır:

- Gidilecek müzeyi belirlemek,
- Müzeye gidecek uygun tarihi saptamak,
- Gidilecek müzenin idaresi ile bağlantı kurmak,
- Görev yapılan kurumu bilgilendirip gerekli izni almak,
- Okulöncesi, ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında öğrenci velilerini bilgilendirmek ve gerekli izin almak,
- Ziyaret edilecek müze ile ilgili bilgi toplamak, varsa eserlerle ilgili gerçek veya mitolojik hikâyeleri öğrenmek,

- Eserlerin gözlemi için ayrılan süre önceden tespit etmek,
- İlköğretim I. Kademe ile yapılan müze ziyaretlerinde velilerden ya da okuldaki diğer öğretmenlerden yardım almak,
- Öğrencileri müze ziyaretinin detayları ile ilgili bilgilendirmek,
- Müze ziyareti ile ilgili planı yapmak, ön anket, son anket, çalışma kağıtları ya da müze rehberini hazırlamak (Buyurgan ve Mercin, 2005, s.155-159).

Öğretmen ziyaret planını yaparken sanat eğitimi etkinliklerini gerçekleştirirken destek alacağı eser ya da eserleri önceden belirlemesi gerekmektedir. Müze sergisindeki bütün parçaları etkinliğe dâhil etmek olanaksız ve gereksizdir. Bunun yerine işe yarayacak bir ya da birkaç eserle planlı bir eğitim gerçekleştirilebilir. Bunu için öğretmen hem konuyla ilgili olan hem de öğrencilerin ilgilerini çekebilecek eserleri önceden belirlemelidir. Seidel'e (1999, s.37) göre eğer öğretmenler öğrencilerin ilginç ve hoş buldukları eserleri incelemelerine olanak tanırorsa çocukta öğrenmeye yönelik güdülenme artacaktır. Öğretmenin öğrencilerine bu tür seçim yapma fırsatını tanıdığına, öğretmen eğitimci kimliğinin yanında rehber rolünü de üstlenmiş olacaktır. Seidel'in (1999, s.36) verdiği diğer bir tavsiye ise öğrencileri küçük gruplara ayırarak çalışmaktır. Bu sayede bütün öğrenciler incelenen eseri rahatlıkla görme şansına sahip olacaktır.

Müze ve benzeri ortamda çocuklara uygun bir takım etkinlikler seçilirken, aynı zamanda yapılan bu etkinliklerin ilköğretim müfredatıyla da ilişkili olması gerekmektedir. "Müze ziyaretleri müfredatı desteklemek için yapıldığında müzeler, çocukların öğrenme deneyimlerini ileriye taşımakta essiz değere sahiptir" (Hooper-Greenhill, 1999, s.72).

Müze eğitiminde önemli ilerlemeler kaydeden ülkelerde müze eğitiminin amaca uygun gerçekleştirilmesi için, çeşitli plan ve programlar hazırlanmakta ve hazırlanan plan ve programlarda çocuklar ilgi ve ihtiyaçları dikkate alınmaktadır. Bunun yanında okul ve müze ya da eğitimin gerçekleştirileceği kurum arasında çok önceden ilişki kurularak bahsedilen eğitim planlarının uygulamasına yönelik çalışmalar yapılır. Plan ve program çerçevesinde okullar ve müze pedagogları işbirliğindedirler, okuldaki ders içerikleri ile

müzedede yapılacak uygulamaların ilişkili olması sağlanmaktadır (Mercin ve Özsoy, 2003, s.5).

Seidel'e (1999, s.32) göre eğitim amacıyla müzelerden faydalanabilmek için, okullar müzelerin programları ve içerikleri konusunda bilgi sahibi olmalıdır. Aynı zamanda müzeler de öğretmenlerin beklentilerini dikkate almak zorundadır. "Çağdaş eğitimde, öğretim ve öğrenme kaynaklarının birbirini bütünleyecek biçimde hazırlanması gerekmektedir. O nedenle, müzelerde sergilenen eserler bağlamında hazırlanacak eğitim programları, okulların müfredat programları ile örtüşmelidir" (Yavuzoğlu, 1999, s.149-150).

1.1.2.5. Müze ve İnternet: Müzelerin kendilerini tanıtmak ve faaliyetleri hakkında bilgi vermek amacıyla, erişim araçlarından biri olan interneti kullandıkları bilinmektedir. Bu sayede müzeler en kolay ve hızlı yolla kendilerini dışa açmış olurken, müze ziyaretçileri de aynı şekilde müzelere ulaşım onlar hakkında bilgi sahibi olabilmektedirler. Eğitim alanı için de, müzelere internet yoluyla ulaşım önemli bir eğitsel kaynaktır. "Müzeler interneti tanıtım amaçlı kullanım dışında, yaygın bir eğitim aracı olarak da kullanabilirler" (Buyurgan ve Mercin, 2005, s.53).

Özellik sanat eğitimi etkinliklerinde gerekli olan ve müzedede var olan eserlerin asıllarına ulaşamadığı durumlarda, o eserlerin görsellerinin elde edilebileceği internet yoluyla müzelere ulaşım, hem eğitimci hem de öğrenci için önemli bir kaynaktır. "İnternet, müzeye gelmeyen, ama eserlere ulaşmak isteyen bireylere erişim imkânı hazırlar. Eğitimciler gidilmesi güç olan müzelere ulaşılabilmesi ve öğrencilerin araştırmalara teşvik edilmesi için interneti bir bilgiye erişim aracı olarak kullanabilir" (Buyurgan ve Mercin, 2005, s.53).

Günümüzde, Türkiye'deki bazı devlet müzelerine ve özel müzelere ait sanal müze sitelerinin sayısında artış olduğu görülmektedir. Sanat eğitimi veren öğretmenlerin görsel sanatlar dersinde ve özellikle Müze Bilinci etkinliklerini gerçekleştirmede, mevcut olan sanal müze adreslerinden yararlanabilmeleri için, öğretmenlerin ulaşabilecekleri yurt içi ve yurt dışındaki müzelerin internet adresleri, MEB tarafından hazırlanan ve 2006 yılına ait Görsel Sanatlar Dersi öğretim programında da (s.207-220) yer almaktadır.

Sınıf içerisinde internet üzerinden bir müze ziyareti yapılması isteniyorsa, her şeyden önce, okulun bu ziyareti gerçekleştirebilecek teknolojik donanımının var olması gerekmekte ve ayrıca ziyaretin rehberi olan öğretmenin de, mevcut teknolojik donanımı kullanabilecek yeterlilikte olması gerekmektedir. “Sonuç olarak, dijital devrimin yaşandığı günümüzde sanal ortamda gelişen dünyayı izleyemeyen bir eğitimcinin, çok iyi bir vizyonunun olamayacağı söylenebilir” (Alakuş, 2003, s.11).

Sanal müzelerde incelenen objeler gerçek olmasa da, sanal müze ziyaretinin bazı avantajları da bulunmaktadır. Sanal müze ziyareti için, öğretmenin daha önceden bir müze gezisi planı kadar ayrıntılı bir etkinlik planı yapmasına gerek yoktur. Ayrıca, öğretmen sanal müze için önceden yazılı izin almaz ve hem maddi açıdan hem de zaman açısından öğretmene tasarruf sağlar (Buyurgan ve Mercin, 2005, s.178). Ancak çevrede, ulaşılması mümkün olan ve ders kazanımlarına destek olabilecek bir müze ya da benzeri öğrenme mekânı bulunuyorsa, öncelikli olan, o mekana gerçek anlamda bir ziyaretin gerçekleştirilmesidir.

Bazen, gerçek şeyler yerine fotoğrafları ve slaytları kullanmak olanaklıdır, fakat bu genellikle yaşantının azalması ile sonuçlanır. İki boyutlu reproduksiyonlar nesnelere bütün boyut duygusunu ve sağlamlığı çeker alır... Hiçbir şeyin olmamasındansa bu durum daha iyidir; ama duyu yoksunluğuna, özellikle dokunma ve koku duyularının yoksunluğuna, sonuçta elde edilen bilginin seyreltilmiş olduğuna dikkat edilmelidir” (Hooper-Greenhill, 1999, s.125).

Yavuzoğlu (1999, s. 152) mümkün olduğunca eserlerin kendisiyle çalışılması gerektiğini de şu şekilde vurgulamaktadır: “Bireysel bilgi edinmede etkin rol oynayan sanal müzeler, ancak bir arşiv niteliği taşımaktadır. Oysa müze ziyareti, bilişsel, duyuşsal davranışlar ve deneyim kazandıran bir etkinliktir ve ziyaretçinin müzede eserle karşılaşmaktan duyacağı haz eserin algılanmasında etkindir”.

Sanal müzenin dışında farklı yollarla da müzede bulunan eserler veya eserlere ait görseller gerekli yerlere ulaştırılabilmektedir:

Müzeye gelmeyen veya gelemeyen bireylerin ayağına müzelerin gitmesi ve o bireyleri bilgilendirmesi ve eğitmesi gibi. Bu eğitsel etkinlikler farklı biçimde yapılmaktadır. Örneğin müze öğretmenlerinin katılımı ile gezici kamyonlar, ödünç verme, bavul müze, konferanslar, seminerler vb. uygulamalar yapılabilmektedir... Müzenin dışında gerçekleştirilecek eğitim etkinliklerinde farklı öğretim yöntem, araç-gereçleri kullanılabilir.

Buların başında müzeleri ve eserlerini tanıtıcı CD, slayt, katalog, eser kopyaları, gerçek objeler, röprodüksiyonlar olabileceği gibi gezici müze kamyonları veya turları ile geniş halk kitlelerine ulaşılabilir” (Buyurgan ve Mercin, 2005, s.63-100).

1.1.3. Sanat Eğitimi ve Müze: Temel amacı kültürel birikimi korumak olan müzeler, zamanla bu temel görevin yanında geçmiş, şimdi ve geleceğe ait değerleri belgelemek, açıklamak, yorumlamak, toplumun eğitim ve öğretimine katkı sağlamak, insanlarda güzel duyu görgüsünü yerleştirmek ve yaratıcılığı geliştirmek gibi görevleri de üstlenen kurumlar haline gelmiştir. (Atagök, 1999, s.71). Atagök’ün de belirttiği gibi kültürel altyapının gelişmesinde etken olan müzelerin sanat eğitimi için kaçınılmaz eğitim mekânları oldukları yönünde birçok uzman görüşü bulunmaktadır. Örneğin Mey’e göre “Müzeleri rakipsiz kılan olgu, sahip oldukları koleksiyonlar ve bunlara bağlı olarak tarih, sanat tarihi ve estetikle ilgili bilgilerdir. Sergi ve bilgi aktarımı etkinliklerinin çıkış noktası olması gereken, sahip oldukları nesnelere eşsizlikleri ve değiştirilemez nitelikleridir” (Mey, 2007, s.107).

Günümüzde, müzeler çok çeşitli sanat eserlerine ve etnografik, arkeolojik eserlere ev sahipliği yaparak ve zengin bir koleksiyona sahip olmaktadır. Bu anlamda müzeler, sınıf ortamında yaşanması belkide mümkün olmayan sanat etkinlikleri için, sanat öğretmenleri adına büyük bir imkân ve kolaylık sağlamaktadırlar. Müzelerde sergilenen özgün ve gerçek sanat eserleri, sanat etkinlikleri için iyi bir malzemedir (Özsoy, 2003, s.2-3). “Koleksiyonlar bir yönden kendileri hakkında bilgi kaynakları olarak incelenebilir; ama diğer yönden de nesnelere, üzerinde daha az durulan öğrenme sürecinin bir parçasını oluşturabilir” (Hooper-Greenhill, 1999, s.121). Öğretici malzemelerle ilgili olarak Shabbar (2001, s. 71) ise, “Montiessori’nin eğitim ilkelerini şöyle açıklayabiliriz: Önceden hazırlanmış bir çevrede seçim ve hareket özgürlüğü verilerek, çocukların duyarlarını alıştırmayla geliştirmeleri sağlanmalıdır; bu da öğretici malzeme ve yönlendirme ile gözlemi bir arada tutarak mümkündür” şeklinde görüş bildirmiştir.

Hooper’a göre gerçek nesnelere çalışmanın en önemli yanlarından biri, düşünmenin oluşmasını sağlamasıdır. Gerçek objelerle çalışmak “...karşılaştırma yapmak, anımsamak, ilişki kurmak, sınıflandırmak, sorgulamak, somut gözlemlerden soyut

kavramlara geçmek, bilinenden bilinmeyene uzanmak, belirgin gözlemlerden genellemelere ulaşmak da dahil olmak üzere her türlü düşünmenin gerçekleşmesini sağlar” (Hooper-Greenhill, 1999, s.127). Booth ve arkadaşlarına (1982) göre, “Müze eğitiminin başlıca amaçlarından biri, ziyaretçinin düş gücünü uyarmak ve onun duyuşsal uyanıklığını geliştirmektir. Müze eğitimcileri öğrenmeyi açık-uçlu, sürekli, yaşam boyu bir deneyim olarak görürler” (Onur, 1999, s.7).

Öğrencileri mümkün olduğunca özgün sanat eserinin bulunduğu müze, sanat galerisi ve benzeri mekanlara götürüp oradaki eserleri yakından görme imkanı tanımak gerekmektedir. Eserin sahip olduğu plastik özelliklerin hissedilmesi, ancak onu bütün boyutu ve ağırlığıyla yakından görmek ile mümkündür (Özsoy, 2003, s.2).

Çağdaş öğrenme kuramına göre, bireyin öğrenme sürecinde aktif olması gerekmektedir. Süreç içerisinde birey sosyal faaliyetlerde bulunmalı, uygulama yapmalı, uygulama yaparken bunun üzerinde düşünmeli ve bunları anlamlı hale getirmelidir (Paykoç, 2007, s.49). Maccario (2002, s.280) Amerika’da sanat eğitimcileri tarafından gerçekleştirilen bir toplantıda, sanat ve sanat müzeleri ilgili olarak ortaya çıkan görüşleri şu şekilde vermiştir:

1984 yılında Amerikan Ulusal Sanat Eğitimcileri Topluluğunun bir toplantısında müze eğitimi ile ilgili olarak; görsel algılamayı ilerletme, sanat ve sanat müzeleri hakkında olumlu duygular yaratma, sanatı değerlendirme, kültürel şartları öğretebilme gibi amaçlardan bahsedilmektedir. Bunun sonunda, müzelerde sanatsal mirası öğretme ve sanatsal değerlendirme yapabilmek için etkin yöntem ve tekniklerin galeri oyunları, doğaçlama, keşif ve eser karşısında tartışma gibi aktif etkinlikler olduğu konusunda anlaşmaya varılmıştır.

Uygulama ağırlıklı etkinlikler, etkinliğe katılan kişinin hayal gücünü geliştirme, yaratıcı yönünü ortaya çıkarma ve bu yöndeki girişimlerini teşvik etme açısından önemlidir. Ancak bu etkinlik sürecinde kişi yaptığı uygulamalardan keyif almalıdır, çünkü keyif alınan yaşantılarla elde edinilen bilgilerin kalıcılığı oldukça fazladır (Mey, 2007, s.105).

Müze ve galeri ziyaretleri, yoğunlaşma, inceleme ve gözlemlene yeteneğini uyarabilecek şekilde, kanıtların ve gerçek nesnelerin çalışılması yoluyla yeni öğrenim olanakları

doğurur. Özgün düşünceyi özendiren gerçek nesnelere görülmesi ve ele alınması bu beceri gelişimini mümkün kılar. Düş gücü ve duygu oyunu, olguların iletilmesinden daha önemlidir. Güzel nesnelere yakından izlenmesi ve anlaşılması, genel olarak nesnelere eleştirel açıdan ele alma becerisini geliştirir (Hooper-Greenhill, 1999, s.71).

Müzelerde ve benzeri mekanlarda yaşanacak olan sanat eğitimi deneyiminde, etkinlik kapsamına dâhil edilen nesne ya da eseri çok yönlü sorgulayarak ele almak gerekmektedir. Öğrenme nesnesi olan, müze koleksiyonuna ait bir esere dikkatleri toplayabilmek için, öncelikle eserin görünen yönlerine ilişkin olarak; “Neye benziyor?”, “Kaç parçadan yapılmış?”, “Nereden geldi?”, “Kim yapmış?”, “Niçin?”, “Kimin için?” ve sonra, “O zamandan beri bu nesneye ne oldu?”, “Değişikliğe uğramış mı?”, “Nesnenin yapıldığı dönemdeki anlamı ne idi, şimdiki anlamı nedir?” gibi sorular oluşturulmalıdır. Bu sayede, bakış açısıyla iki boyutlu bir tablo üç boyutlu bir nesne gibi incelenebilir (Hooper-Greenhill, 1999, s.122).

Sanat eğitimi deneyimi içerisinde müzede yapılan eser eleştirisi ile sanat eserini anlamaya yönelik duyularla algı süreci oluşur. Eser üzerinden yapılan eleştiri, öğrencinin algılarını geliştirilmesini, sanat kavramlarını öğrenmesini sağlarken, aynı zamanda bu eleştiri sırasında öğrenci medeniyetlere ilişkin bilgi sahibi olur, diğer kültür ve medeniyetlere değer vermeyi öğrenir (Ott, 1989:173; Akt: Buyurgan ve Mercin, 2005, s.110).

Gelişmiş ülkelerde gerek sınıf, gerekse sanat öğretmenlerinin günümüzde sıklıkla başvurdukları ve çokça yararlandıkları müzeler ve sanat galerileri, öğrenciler ve halk için özel eğitim programları gerçekleştirmektedirler. (Özsoy, 2002,s.6) Günümüz müzelerinde çocuklar için hazırlanan eğitim programlarında hedeflenen eğitsel davranış kazanımlarına Buyurgan ve Mercin (2005, s.110) şu şekilde yer vermiştir:

- Özgün sanat eserlerini göstererek tanıtmak ve müze kavramını (görev ve sorumluluklarını) anlatmak,
- Sanat eserlerinin niteliğini ve görsel algılama deneyimini ilk elden sunmak,
- Sanatı kültürel kaynaklarıyla ve tarihi içerikleriyle ilişkilendirmek,
- Sanatı hayat dokusuyla-aşkla, kahramanlıkla, güzellikle, korkuyla ilişkilendirmek,

- Görsel okur-yazarlığı, sanatçıların dilinin anlaşılmasını ve takdir edilmesini öğretmek,
- Sanat eserlerine bakarak ve yaparak uygulamalı deneyimler (yaşantılar) sunmak.

Buyurgan ve Mercin (2005, s.90) müzelerin çocuklara sanatı sevmeye, sanata değer verme ve sanattan zevk alma gibi duyguları da kazandırdığı yönündeki düşüncelerini şu şekilde ifade etmektedirler:

Müze, öğrencilerin deneyimleri için, tam olarak ilişkili olmasa bile bazı belli tarih, sanat dersleri gibi daha akademik bir eğitim safhasında gerekli olan çalışmalar için sonsuzdur; bu nedenle korunmalıdır. Sanatı takdir etme, her ne olursa olsun doğrudan haz alma ile ilgilidir ve onun kendi amacı için anlamlıdır. Sanat eserleri, sanatçılar ve teknikler hakkında ortaya atılan sorulara yeterli cevap vererek çocukların özellikle eserleri eleştirmeleri başarılabılır.

Sanat eğitiminde, çok zengin öğrenme imkânlarına sahip olan sanat müzeleri, etnografya müzeleri ve arkeoloji müzeleri özellikle ilköğretim I. kademe öğrencileri için önemlidir. Çünkü resim, heykel, rölyef gibi farklı boyutları olan nesnelere arasında karşılaştırma yaparak, çocuklar form kavramını somut örneklerle öğrenebilir. Yine müze koleksiyonları ile çizgi, leke, doku, form, valör, boşluk, renk gibi tasarım elemanları ile ritim, denge, hareket, zıtlık, kontrast gibi tasarım ilkelerinin öğretimi de gerçekleştirilebilir (Buyurgan ve Mercin, 2005, s.136).

Özsoy (2003) müzede sanat eğitimine ilişkin yapılacak olan bir gezinin planlanması ve uygulaması aşamalarıyla ilgili olarak özetle şu önerilerde bulunmuştur:

- Gezi için hazırlık plânlı bir biçimde yapılmalıdır. . Bunun için bir ünite plânı hazırlanmalı, iyi bir koordinasyon için gerekli ön hazırlıklar ve karşılaşılabılır güçlükler önceden sezinlenerek kaydedilmelidir,
- Eğer ders müze ortamında yapılabılır isteniyorsa, önceden izin almayı ihmal etmemelidir,
- Eserlerin gözlemi için ayrılabılır süre önceden tespit edilmelidir,
- Eğer seçme imkânı varsa en az ziyarete edilen müze seçilmelidir,

- Öğrencilerin müzelere antipati duymalarına karşı duyarlı olunmalı ve mutlaka dinlenme araları plânlanmalıdır,
- Öğrenciler gözlem sırasında, kendi yürüyüş hızlarını ve ritimlerini belirlemeye ve yerlerini kendilerinin tespit etmelerine özendirilmelidir,
- Bir hikâye anlatan (narrativ) bir tablo seçiniz ve öğrencilere: “Tabloda gördüğünüz bu belirli, sabitleştirilmiş andan sonra ne olmuştur” diye sorunuz.
- Işıklar kapatıldığında ve koruma görevlilerinin ayrıldığı gecelerde, portrelerin birbirlerine neleri söylemekte olduklarını hayal etmelerini isteyiniz.

Müze etkinliği sonrasında da, çocuklarla yapılan bu etkinliği destekleyecek ve öğrenmelerinin kalıcılığını sağlayacak uygulamaların gerçekleştirilmesi gerekmektedir. “Sınıfa döndüğünde bu deneyim anımsanmalı, tartışılmalı, değerlendirilmeli ve yanıtlanmalıdır, aksi takdirde kazanılanın çoğu kaybedilecektir” (Hooper-Greenhill, 1999, s.40). Etkinlik sonrası sınıfa dönüşte “müze eğitimi programları” içerisinde mümkünse atölyede gerçekleştirilecek olan çalışmalar kapsamında, müzede incelenen eserlerle ilişkili olarak yapılan iki ve üç boyutlu tasarımlar ile yaratıcı öğrenme desteklenmiş olur (Yavuzoğlu, 1999, s.150). Çocuklar, kendi çalışmaları ile müzede bulunan eserler arasında karşılaştırma yaparken “renkler, biçimler, çizgiler, düzenlemeler konusundaki benzerlikleri bulabilmelidir. Sanatı takdir etme anlayışı, merak, farkındalık, karşılık verme ve başkalarının sanat çalışmalarına coşkulu bir ilgi bu şekilde sağlanabilir” (Buyurgan ve Mercin, 2005, s.90). Çocuk kendi çalışması ile eser arasında karşılaştırma yaparken, çocuğun bu işi kıyaslamaya dönüştürmemesi ve kendi başarısı ile ilgili olumsuz düşüncelere kapılmaması için öğretmen, çocuktan beklenenin eserdeki yetkinliğe sahip çalışmalar yapmak olmadığını çocuğa açıklaması gerekmektedir.

Türkiye’deki bütün okulların sahip olduğu fiziksel ve ekonomik durumları düşünüldüğünde, öğretmenlerin sanat eğitimi anlamında “doğru ve etkili uygulamalar gerçekleştirmek için ihtiyaç duydukları eğitim ortamına sahip olduklarını söylemek güçtür... Ancak yaratıcı, yetenekli, problem çözücü, dinamik ve meslek aşığı bir öğretmenin tüm olumsuz şartlarda dahi güzel şeyler ortaya koyduğu da bir gerçektir” (Özsoy, 2002, s.5). Bu anlamda sanat eğitimcisinin elindeki tüm imkânları

değerlendirerek, gerçekleştirilmesi gereken eğitsel etkinlikleri bazı problemlerin gölgesinde bırakmaması gerekmektedir.

1.1.3.1. Sanat Eğitimcisinin Müze Eğitimindeki Rolü: “İlk ve ortaöğretimde görev alan sanat (resim) öğretmenlerinin büyük bir bölümü ders öğretim programlarını anlamada, alan uzmanları oldukları için güçlük çekmemektedirler” (Özsoy, 2000, s.5). Fakat sınıf öğretmenleri için aynı şeyi söylemek zordur. İlköğretim ilk üç kademesinde görsel sanatlar dersine giren sınıf öğretmenleri programın yeni olması ve buna yönelik lisans eğitimi almamalarından dolayı görsel sanat programını anlamakta ve uygulamakta güçlük çekmektedirler.

Yeterli eğitim desteğini alamayan ve kendilerinden önemli görevler beklenen ilköğretim öğretmenlerinin -özellikle de sınıf öğretmenlerinin- arzulanan değişimi sınıflarına yansıtabilmeleri için öncelikle değişimin kavramsal alt yapısını bilmek durumundadırlar. Kısa bir süre içinde onlarca yeni kavramla karşı karşıya kalan öğretmenlerin bazı sıkıntılar yaşamaları doğal karşılanmalıdır (Bıkmaz, 2006, s.107).

Bu anlamda sınıf öğretmenlerinin sanat derslerini nasıl ele alacaklarına dair bir eğitim almaları gerekmektedir. “sınıf öğretmenlerinin sanat (resim) eğitimi dersini daha etkili işleyebilecekleri şekilde donatılmaları ilköğretim çağındaki çocukların sanat eğitimi konusunda iyi yetişmelerini sağlayacaktır” (Mercin ve Özsoy, 2003, s.3). Sanat eğitiminin temelleri ilköğretimde, hatta okul öncesi dönemde atılmaya başlamakta ve ileriki eğitim kademelerindeki sanat eğitimi de bu temellerin üzerinde devam etmektedir. Bunun için, erken dönemlerde yeterli ve amacına uygun alınmamış bir sanat eğitimi ileride, hem eğitimci hem de öğrenci için sorun oluşturabilecektir. Çocukların görsel sanatlar eğitiminden sorumlu olan sınıf öğretmenlerinin yeterli alan bilgisine sahip olması gerekmektedir. Bıkmaz (2006, s.109)’ın aktardığına göre, alan bilgisinde yetersiz olan öğretmenler derslerinde daha az esnek ve daha çok didaktik olmaktadır.

Ayrıca böyle öğretmenler, öğrenci merkezli öğretme-öğrenme sürecine ait uygulamaları gerçekleştirilmede de sıkıntı yaşamaktadırlar. “Sanat eğitimi amacı ve sonucu belli olan bireyin çevre ile birlikte gelişim sağlandığı özgün bir süreçtir. Sanat eğitimcisi, neleri, ne şekilde, niçin öğreteceğini, bu öğretimden beklentileri daha önceden tasarlayıp belirleyebilecek düzeyde yetkinliğe ve olgunluğa sahip olmalıdır (Marşap, 2004, s.13).

Görsel Sanatlar Dersi öğrenme alanı olan Müze Bilinci'ne ait etkinlikler genellikle müze, galeri, sergi alanı gibi okul dışında bulunan alanlara gitmeyi gerektirmektedir. Sergi, müze, galeri gezileri, kültür ve sanat varlıklarıyla ve yaşayan yaratıcıları ile karşılaşma olanağı öğrencilere hemen hiç verilmemektedir. En önemli sorunlardan biri, bu anlamda yetişmiş yeterli sayıda öğretmenin bulunmamasıdır” (San, 1987, s.140). Sınıf öğretmenlerinin öğrenme alanına ilişkin yeterliliği, alan etkinliklerinin gerçekleştirilmesinde etkilidir. “Yeni program anlayışında öğretmen, öğretme-öğrenme sürecini yönlendiren, öğrenciye rehber olan ve etkili bir öğrenme ortamı hazırlayan kişi olarak tanımlanmaktadır. Bu sorumlulukları etkili bir şekilde yerine getirebilmek için öğretmen düşünülenin aksine güçlü bir alan bilgisine ihtiyaç duyacaktır” (Bıkmaz, 2006, s.108, Akt: Windschitl, 2002; Verspoor,1989).

Müze ortamında yapılması gereken sanat eğitimi etkinliklerinin gerçekleştirilmesinden önemli rol öğretmene aittir. Shabbar (2001, s. 70)'a göre öğretmenin çocuklarla oldukça uzun vakitler geçirdiği için, çocuklar üzerindeki etkisi müze personelinden çok daha fazladır. “...öğretmen aynı zamanda öğrencileri müze eğitimine motive edecek yegâne kişidir. Ayrıca müze öncesi ve sonrası müze eğitimi etkinliklerinin tamamlanmasını sağlayacak kişi yine öğretmendir”. Ayrıca öğretmenlerin sanat eğitiminin önemine inanmalı ve eğitsel etkinliklerin gerekliliğini okuldaki yetkili kişilere de izah edebilmelidir. “ Öğretmen derslerinde müzelerden yararlanmak için gerekçelerini ve müzede eğitimin avantajlarını okul yöneticilerine anlatabilmelidir... Çünkü okulu bu konuya teşvik edecek ve maksimum düzeyde yararlanmasını sağlayacak kişi öğretmendir” (Buyurgan ve Mercin, 2005, s.128).

Müzelerin “okullarda verilen bir kısım sanat derslerinin devamında o derslerin tamamlayıcısı olan önemli bir kurum olduğu kuşkusuzdur... Okulların müzeleri sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanması için özellikle sanat (resim) öğretmenlerine büyük görevler düşmektedir” (Özsoy ve Mercin, 2003, s.4). Sınıf öğretmenlerinin görsel sanatlar (resim) dersini verdikleri düşünüldüğünde aynı görevler sınıf öğretmenlerine de aittir. Öğretmen sanat eğitimi etkinliklerini hedef kazanımlarla ilişkilendirmesi, müze gezi planını hazırlarken yaşanabilecek tüm olasılıkları göz önünde bulundurması gerekmektedir. Özsoy (2003)'a göre, öğretmenin ziyaret yapılacak olan müzeye daha önceden gitmesi ve orayı incelemelidir.

Eğer alan ilk kez kullanılacaksa öğretmenin önceden siti incelemesi ziyaretleri planlamada esastır. Tuvaletlerin nerede olduğu, otobüs park yeri ve diğer pratik ayrıntılar, yeniden dekore edilen yemek salonu ya da müze önündeki yol inşaatı gibi beklenmedik potansiyel felaketler ve kullanılacak alanların analizi ön-ziyarete belirlenebilir... Eğer müze eğitim görevlisi de ziyarete katılacaksa gün içinde neler yapılacağını kesin olarak belirlemek ve ortak amaç ve yöntemlerde uzlaşma sağlamak yararlıdır (Hooper-Greenhill, 1999, s.140).

Yapılacak olan ön inceleme ile öğretmen müzenin fiziksel yapısı ve koleksiyonları hakkında bilgi sahibi olurken gezi sırasında yaşanacak olan kötü sürprizleri de azaltmış olur. Ayrıca müze görevlileri ile müze ziyareti hakkında fikir alışverişinde bulunarak etkinliklerin gerçekleştirilmesine yönelik ortak bir çalışma yapabilir. Öğretmenler, “Müze gezi programlarını sık sık gözden geçirilmeli ve duruma göre geliştirilmeli, yenilenmelidir. Müzede eserleri bulunan sanatçılarla birlikte ve sanat uzmanlarıyla yardımlaşarak ziyaretler de planlanabilir” (Özsoy, 2002,s.7).

Özellikle öğrenci mevcudunun fazla olduğu ve gerekli personelin olmadığı durumlarda, öğretmenlerin müzeleri kendi başlarına kullanabilmelerine yönelik eğitim almaları gerekmektedir. “Öğretmenler genellikle kendi öğretme eylemlerinde müzeleri kullanma potansiyelinin farkında değildirler” (Hooper-Greenhill, 1999, s.76). Öğretmenlerin müze eğitimi konusunda yetiştirilmesine yönelik bölümler 1961 yılında düzenlenen Mili Eğitim Şurası’nda yer almaktadır:

‘Eğitim ve Öğretim Yönünden Müzeler’ başlığı altındaki V. Bölümde, müze-okul işbirliğinin kurulmasının gerekliliği ve müze ziyaretlerinin öğretmenin takdirine bırakılmaması, hatta müze ziyaretlerinde öğrencilere pedagojik kültürü olan rehberlerin bilgi vermesi ya da öğretmenlerin kendi bölgelerindeki müzeleri ve eski eserleri tanımaları yönünde yetiştirilmeleri gereği üzerinde durulmuştur (Özsoy ve Mercin, 2003, s.5).

Eğitim alanında yapılan değişikliklerde uygulama aşamasında sıkıntı yaşanmasının ana nedeni, eğitim sürecinin uygulayıcısı olan öğretmenlerin değişen eğitim anlayışına yönelik yetiştirilmemiş olmalarıdır. Öğretmenler gerekli eğitimi almadıklarında, konu merkezli anlayıştan öğrenci merkezli anlayışa geçmede kendi başlarına başarılı olamazlar. Öğretmenlere gerekli eğitim ve desteğin verilmemesi durumunda, eğitim sisteminde yapılan yenilikler ve çalışmalar kâğıt üzerinde kalmak durumundadır (Bıkmaz, 2006, s.101-111). Hazırlanmış olan yeni eğitim programındaki sanat

eğitiminin içeriğinin öğretmenler tarafından tam anlaşılabilmesi ve etkinliklerin uygulanışında öğretmenlerin sıkıntı yaşamaları olağandır. Ancak yaşanan bu durumun hızla ve ileriye dönük çözülebilmesi için, sınıf öğretmenlerinin uygulanmakta olan sanat eğitimi programına yönelik eğitim almaları bir zorunluluktur.

Müze ve benzeri mekânlarda eğitsel etkinliklerin gerçekleştirilmesinde sanat eğitimcisinin öneminin yanı sıra bu mekânlarda görevli olan personellerin de etkinlikleri gerçekleştirmede bir takım rollerinin olduğu bilinmektedir. Müze eğitim politikası oluşturulurken müzeler birçok açıdan ele alınarak yenilenmekte ve gerekli düzenlemelere gidilmektedir. Diğer bir deyişle, “ Bir müze eğitimi politikası, müzenin koleksiyonu, araştırmaları, personeli, yönetimi ve ziyaretçileri doğrultusunda oluşturulan müze politikasının bütünleyici bir parçası olmalıdır” (Onur, 2007, s.14-15). Program dâhilinde yapılanma sürecinde sergileme alanları, sergilemeler, teknolojik donanım, eğitim odaları, personel gibi pek çok yönde düzenleme yapılmaktadır. Ancak özellikle müze personelinin müzedeki eğitsel etkinlikleri gerçekleştirmedeki rolü oldukça büyüktür. Müzelerde, “müze eğitimi alanında yetişmiş arkeoloji, sanat tarihi, tarih, güzel sanatlar, halk bilimi uzmanlarına ve öğretmenlerine ihtiyaç vardır. Bu elemanları, objeleri eğitim amacıyla hazırlamaları ve sergilemeleri, okullar ve diğer eğitim kuruluşlarıyla işbirliği yapmaları, amaçların gerçekleşmesinde çeşitli bilgi teknolojilerinden yararlanmaları” gerekmektedir (Paykoç, 2007, s.49). Müzelerde istihdam edilen her personelin mümkün olduğunca müzelerin eğitsel işlevinin farkında olması ve bunu benimsemesinin yanında, bilgi ve beceri konusunda da yeterli olmaları gerekmektedir.

Araştırma ve eğitim kurumuna dönüşen müzelerde dikkatler izleyiciye, izleyicinin müze ile ilişkisine, psikolojiye ve pedagojiye yönelmiştir. Dolayısıyla müzelerde, müzelerin toplama, koruma, belgeleme ve sergileme işlevlerinin yanında müze ve ziyaretçi arasında ilişki kurabilecek kadro ihtiyacı da oluşmaktadır. Kadroyu oluşturan müze personellerinin, aynı amaç doğrultusunda, işbirliği içinde çalışmalarını yürütebilmeleri için ortak bir eğitim sürecinden geçmeleri gerekmektedir (Atagök, 1999, s.190). Müzede düzenlenecek olan sergi ve eğitim çalışmalarında danışman kişi konumunda olan müze eğitimcisi, müze kadrolarında olması gereken personeller arasındadır. (Yavuzoğlu, 1999, s.153). Eğitsel etkinlikleri düzenleme, tüm olanakları bu yönde

koordine etme ve uygulamada özellikle müze eğitimcilerine büyük görevler düşmektedir.

İdeal bir müze eğitimi görevlisinin sahip olması gereken bir takım özellikler vardır. Hooper-Greenhill'e (1999, s.101) göre bu özellikler şunlardır: Müze eğitimcisi "... başarılı bir öğretim deneyimine; müze koleksiyonlarının tamamını bilecek kadar bilgiye; müzecilik alanında bir öğrenim derecesine ve müze tecrübesine sahip olmalı; ... bütün medya becerileriyle akıcı iletişimde bulunabilmeli; nesnelere çalışma konusunda özel bir yeteneğe sahip olmalı" dır. Aynı müze eğitimcilerinin, küçük yaşta çocuklar için pedagojik eğitim almış olmaları, müze eğitimcisinin, çocuklara nasıl yaklaşacağını ve nasıl bir anlatım dili kullanacağını iyi bilmesi, onların beklenti ve ihtiyaçlarına anlayış göstermesi gerekmektedir. Özsoy (2003, s.1) 'un aktardığına göre, gelişmiş ülkelerde çocuklar için özel müze eğitimcileri bulunmaktadır. Ayrıca gelişmiş ülkelerin bazılarında çocuklar ve gençler için sanat müzeleri kurulmuştur. Bu müzelerde çalışanlar ise çoğunlukla sanat eğitimcileri olup, eğitimcilerin kendilerine ait birer çalışma mekânları dahi vardır.

Bazı durumlarda mevcut personel sayısı yeterli gelmeyebilir. Ülkemizdeki müzelerin genelinde bu durum çok iyi görülmektedir. Müze eğitimi ve pedagojik eğitim almış, donanımlı personellerin istihdamından önce, okul ziyaretlerinde öğretmene destek olabilecek sayıda personelin varlığından bahsetmek güçtür. Personel sıkıntısının yaşandığı durumlarda Mercin ve Özsoy (2003, s.8) müze yöneticilerinin, bu sıkıntıyı biraz olsun hafifletmek üzere gönüllü müze personeli istihdam edebileceklerini belirtmişlerdir. Müze gönüllüleri, müzelerin eğitim çalışmalarına destek olabilirler. Gönüllü müze çalışanları müze içindeki "Müze ve galeri oyunları asistanlığı, Öykü okuyuculuğu, Müze sınıfı asistanlığı, Okul öncesi grupları ve anaokulu asistanlığı" gibi çeşitli bölümlerde, haftalık belirli çalışma saatleri ile eğitim çalışmalarına katılabilirler (Maccario, 2002, s.381).

Müze personelinin yetersiz olduğu durumlara ilişkin, Hooper-Greenhill (1999, s.26) şöyle bir örnek vermiştir :

Örneğin, Londra Kulesi'nde olduğu gibi müze personelinin yetersiz olduğu durumlarda ... müze mağazasından yada posta yoluyla elde edilebilecek müze yayınları, öğretmenlere

bilgi paketleri, giriş videoları ve slayt paketleri hazırlanması, bunların gruplarca satın ya da ödünç alınması, müzede öğretmenlerin ve diğer grup liderlerinin kendi ziyaretlerini yönetmelerini sağlayacak kursların verilmesi vardır. Müze personeli zaman zaman çalışma sayfaları hazırlar ve bunlar kullanım ya da uyarılma için öğretmenler tarafından edinilebilir (ya da bazen satın alınabilir). Tüm bu yöntemler, müzenin uzman eğitim personeli bulunmadığı ve müze uzmanlarının kendi baslarına ellerinden geleni yaptıkları durumlarda da yararlı olur.

Etkili bir müze eğitimi için oluşturulması gereken müze eğitimi politikasında müzeler farklı yönleriyle ele alınıp düzenlenmektedirler. Müzelerde istihdam edilen personelin niteliği ve sayısı da bu düzenlemelerin içinde yer almaktadır. Müzede okul gruplarıyla gerçekleştirilen eğitsel çalışmalarda yüksek verimlilik elde etmek ve eğitsel çalışmaların devamlılığını sağlamak için alanında uzman müze eğitimcilerine ihtiyaç bulunmaktadır. Ayrıca ilköğretim çağındaki öğrencilere yönelik pedagojik eğitim almış eğitimcilerin istihdamı da bir gerekliliktir.

1.1.4. Müzeler ve İlgili Kurumlar: Bilindiği üzere Türkiye’de bulunan müzelerin büyük bir kısmı Kültür Bakanlığı’na bağlıdır ve bakanlığın belirlediği politikalar çerçevesinde bir işleyişleri vardır. Dolayısıyla müzelerle ilişkili olarak gerçekleştirilen eğitimde ve özelde sanat eğitiminde Kültür Bakanlığı’nın da rol aldığı görülmektedir. Ancak Kültür Bakanlığının bir birimi olan Anıtlar Genel Müdürlüğü’nün görevleri arasında müze eğitimi yer almamaktadır. Bu duruma ilişkin Mercin ve Özsoy (2003, s.6) “1989 yılında 354-379 ve 1991 yılında 468 sayılı kanun hükmünde kararname ile teşkilat görevleri yeniden belirlenmiş olan bakanlığın, ne bu bakanlığa bağlı bir birim olarak “Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü”nün, ne de bu genel müdürlüğe bağlı müzelerin görevleri arasında “müze eğitimi”nin bu kuruluşların esas görevleri arasında” yer almamasını asıl sorun olarak görmektedir. Bu durumun sonucu olarak, müzelerde birer eğitim bölümleri ve müze eğitimcileri bulunmamakta, dolayısıyla müzeler eğitim görevini yerine getirememektedirler.

“Amerikan müzelerinin veya gelişmiş diğer ülkelerin müzelerinin yönetimlerindeki özerklik, gelirlerindeki çeşitlilik ve sağlanan kolaylıklar onların gelişmelerinin önünü açmıştır” (Mercin ve Özsoy, 2003, s.6). Fakat Türkiye’deki müzelerin

teşkilatlanmasındaki merkezi yapı, müzelerin her alanda olduğu gibi eğitim alanında da farklı girişimlerde bulunmalarına bir bakıma engel olmaktadır.

Müzeler bünyesinde oluşturulacak olan eğitim programları ve buna yönelik hazırlanacak olan fiziksel donanım ve personel durumu müzenin maddi kaynaklarından da etkilenmektedir. Mercin ve Özsoy'un (2003, s.6) belirttiğine göre, Türkiye'deki müzelerin gelir ve giderleri genel bütçeye aittir ve müze gelirleri bakanlığın tahsis ettiği ödenek ile oluşturulmaktadır. Fakat Kültür Bakanlığı'na ayrılan bütçe de yeterli sayılmamaktadır. Bunun yanı sıra müze giderleri içinde eğitim ve benzeri programlar için ayrılan bir gider bölümü yer almamaktadır. Bu durum da müzelerin, eğitim ve benzeri alalarda girişimlerde bulunmalarını engellemektedir.

Müzelerin eğitsel girişimlerde bulunabilmeleri için kendilerine farklı mali kaynaklar bulmaları gerekmektedir. Farklı kurum ve kuruluşlardan temin edilebilecek bağışlar, fonlar vb desteklerle müzelerde maddi iyileşmeler olacak ve bunu sonucunda yeni girişimlere yol açılabilecektir. Ayrıca Maliye Bakanlığı'nın yapacağı yasal düzenlemelerle de müzelere maddi yardımlara vergi muafiyeti getirmelidir. "Ancak uzun vadede düşünülürse, kendini yenileyerek dünyada söz sahibi olacak bir müzenin veya müzelerin ülkeye kazandıracığı gelir, alınmayan vergilerin çok daha fazlasını sağlayabilir" (Mercin ve Özsoy, 2003, s.7).

Müzelere yapılacak mali desteğin ve yenilenmenin yansısı müzeler personel bakımından da bir yenilenmeye ihtiyaç duyulmaktadır. Bu anlamda Kültür Bakanlığı, müzeler bünyesine eğitim bilimci ve de sanat eğitimine sahip personellere yer vermelidir. "Müzelerde eğitim etkinliklerinin çok az olması ya da hiç olmaması sebebiyle, müzelerin bu işlevlerini gerçekleştirebilmeleri için projeler hazırlatılmalıdır" (Mercin ve Özsoy, 2003, s.7). Müzelerin eğitim amaçlı kullanımı ile ilgili olarak projeler geliştirilmeli, konferanslar düzenlenmelidir.

Son bir kaç yıldır resim-iş öğretmenliği ve sınıf öğretmenliği lisans programlarında müze eğitimi ile ilgili dersler okutulmaktadır. Ancak daha önceki yıllarda mezun olan ve halen öğretmenlik yapmakta olan branş (resim-iş) ve sınıf öğretmenleri bu alanda eğitim almamışlardır. "Müzelerle ilkokulların işbirliği yapabilmelerinin en etkili

kaynağı eğitimcilerdir. Ancak eğitimcilerin bilgi sahibi olmadığı bir konuda etkin bir rol üstelenebileceği düşünülmemelidir” (Buyurgan ve Mercin 2005, s. 117). Dolayısıyla MEB’in, bu konuda eğitim alması gereken öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim, seminer ve benzeri çalışmalar yapması gerekmektedir.

Müzelerin kendilerini tanıtıcı faaliyetlerinin de müzelerin eğitim amaçlı kullanılmasında bir etken olduğu söylenebilir. Bazı öğretmenler bulunduğu çevredeki müzelere ilişkin hatta müzenin varlığına ilişkin bilgi sahibi olmayabilir. Bu anlamda özel gayret göstermeyen öğretmenleri ya da eğitimcileri bilgilendirmek adına önce Kültür Bakanlığının ardından yerel müzelerin tanıtıcı faaliyetlere ilişkin çalışmalarda bulunması gerekir. Örneğin müzeler “basın-yayın organları, yerel yönetimler, okullar, kurumlar, sivil toplum örgütleri ve üniversiteler ile sürekli iş birliği içerisinde olmalıdırlar. Bu kurumlara gidilerek tanıtım programları düzenlemelidirler. Ayrıca yazılı ve görsel basınla iş birliği yaparak daha geniş kitlelere ulaşabilmelidirler”. Mercin ve Özsoy’un da belirttiği gibi medyada söz sahibi olan RTÜK özel kanallar, devlet kanalları veya farklı tanıtım yolları ile müzeler ve benzeri mekânların halka duyurulması için yasal düzenlemeler getirmelidir (Mercin ve Özsoy, 2003, s. 9).

Özetle, müzelerin okul ders programlarını destekleyici eğitsel faaliyetlerde bulunmaları için çok yönlü bir yenilenmeye ihtiyaçları vardır. Yenilenme kapsamında müzelerin merkezîyetçi anlayıştan bir bakıma da olsa ayrılması gerekmektedir. Bu anlamda müzelere farklı girişimler için fırsat tanınmış olacaktır. Ayrıca birer eğitim mekânı olan müzelerin, eğitsel anlamda yeterliliği için mali desteğe, fiziksel ve personel bakımından bir yenilenmeye ihtiyacı vardır. Müzelerin tanıtımını ve müzelere katılımı arttırmak amacıyla da çok yönlü çalışmaların yapılması gerekmektedir. Tabii ki bu ve benzeri girişimleri yapılabilmesi için Kültür Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, RTÜK gibi üst düzey kurum ve kuruluşların bu alandaki çalışmaları önceliklidir.

1.1.4.1. Müze ve Okul İşbirliği: Müzeye ait kaynakların, eğitimde ve özellikle sanat eğitiminde sürekli olarak kullanılabilmesi için okul ve müze arasında işbirliğine dayalı çalışmaların olması gerekmektedir. Böylece müzelerin eğitim işlevi gerçekleşirken,

öğrencilere yönelik gerçekleştirilecek olan eğitsel etkinlikler de kendisine uygun bir yer bulmuş olacaktır.

Bu işbirliğinin gerçekleştirilmesine yönelik uzman kişilerce sunulan bazı öneriler vardır. Örneğin Buyurgan ve Mercin'e göre (2005, s.121-122) müzede eğitimin amaçlarını gerçekleştirebilmek ve okul müze arasında işbirliği sağlamak için yapılabilecek etkinliklerden bazıları sırası ile şu şekilde verilebilir:

- Öncelikle her müze, kendi türünün özellikleri, koleksiyonların kapsamı, yerel, ulusal, özel ya da genel olup olmamasına ve kapsayabileceği alana göre eğitim programlarını sınırlandırmalıdır,
- Müzeler, programlarını yapmadan önce ilköğretim, orta öğretim ve özel okulların programlarını ve onların özellikle ilgilendikleri konuları alarak incelemeli ve hangilerini uygulayabileceklerini tespit etmeli ve okullarla görüşmeye öyle gitmelidir... sonra... bir yıllık plan hazırlanmalıdır,
- Müzelerin hazırlayacağı günlük planlarda ise müze yetkililerinin, eğitimcilerinin, uzmanlarının ve öğretmenlerin sorumlulukları açıkça belirtilmelidir,
- Müzeler programlarını genç insanlarla çalışabilecekleri ve müze dışında da uygulamalar yapılabilecek şekilde düzenleyebilmelidir,
- Müzeler, programlarını okullarda uygulamalar ve tanıtım amaçlı etkinlikler şeklinde de düzenleyerek bunu okul yönetimleri ile önceden görüşmelidir.

Özsoy (2002, s.6) sanat eğitiminde müze-okul işbirliğine yönelik eğitim etkinliklerini gerçekleştirmede iki kurum arasındaki ilişkiyi 'yardımlaşmaktan' öte 'işbirliği' anlayışıyla gerçekleştirilmesinin önemine vurgu yapmaktadır. İşbirliği içerisinde iki kurumda arasındaki ilişki sürekli hale gelecektir. Bu sayede, müzeler okulların sadece yılda bir defa uğradıkları yer olmaktan çıkacak, müze eseleri sanat eğitimi için birer kaynak haline gelecek ve bu mekânlarda sanat eğitim uygulamaları gerçekleştirmeye yönelik eğitim projeleri oluşturulacaktır.

Her iki kurum arasında ortak bir eğitim çalışmasının yapılabilmesi için öncelikle, okullarda uygulanmakta olan eğitim programlarından müze görevlileri ya da

uzmanlarının da haberdar, yapılacak etkinliklere hazırlıklı olmaları gerekmektedir. Sanat eğitimi etkinliklerinin gerçekleştirileceği kurum ve kurum personelinin etkinlik programına ilişkin hazırlık ve donanımının niteliği, yapılacak etkinliğin verimi üzerindeki etkisi büyüktür.

Eğitim programlarına sahip olan bazı müzelerde yapılan uygulama ve sunulan imkânlara ilişkin olarak Maccario (2002, s.277) şu şekilde bilgi vermektedir:

Okul grupları için; rehberli turlar, atölye çalışmaları, okul içinde öğretmenlere yönelik yaz kursları, kısa süreli oturumlar düzenlenmektedir. Öğretmenlerle sürekli temas kurularak, müze ziyaretine hazırlık amacı ile telefonla bilgi verme, müze programları ile ödünç malzeme gönderme, bilgi takımı hazırlama, öğretmenlerden müze ziyareti sonrası rapor isteme, düzenli kurslar açma, atölyeler düzenleme ve okullara gitme gibi hizmetler verilmektedir.

İşbirliği kapsamında, hazırlanacak olan eğitim programlarının haricinde, müzeler farklı yollarla da sanat eğitimi etkinliklerini destekleyici çalışmalar yapabilirler. Özsoy (2002,s.7)'a göre, müzeler okul gruplarının müzeye ulaşımını sağlayabilir, sanat eğitiminde kullanılacak materyalleri temin edebilir ve müze koleksiyonunda yer alan ve yer almayan eserlere ait görselleri de okullara uygun bir ücrete satabilirler.

Müzeler ve okullar arasındaki işbirliğine dayalı bir ilişkinin kurulmasında öğretmenlerin rolü büyüktür. Öğretmenlerden gelen talep üzerine okul yönetimi ve müze yetkilileri gelen talebe göre hareket etmektedirler. Bu konuya ilişkin farklı iki kaynaklarda, Mercin, Özsoy (2003, s.6) ve Shabbar 'a (2001, s. 69) göre, eğitim etkinliklerinin müze kapsamında gerçekleştirilmesinin önemi ve gerekliliğine ilişkin yeterli bilgi sahibi olmayan bir öğretmen, bahsedilen rolü gerçekleştiremeyebilir. Bu anlamda, MEB gerekli görülen öğretmenlere müze eğitimi konusunda konu uzmanları yönetiminde hizmet içi eğitim, konferans, seminer şeklinde destek bir eğitim vermelidir.

İşbirliği kapsamında, okulların müzeye ulaşamaması durumunda müzeler, okullara, müze eğitimi yöntemlerine uygun olarak hazırlanmış olan konferans, film gösterimi gibi görselleri sunabilir. “Ayrıca, müzelerdeki eserlerden seçilerek hazırlanan replika, model, maket gibi yardımcı materyal veya etütlük eserler yardımıyla, müzelerde erişilemeyen eserlerin tanınması sağlanır” (Yavuzoğlu, 1999, s.150). Müzelere ait

koleksiyonlardan uygun olanlar ya da kopyaları okullara ödünç verilebilir. Ayrıca müzeler sahip olduğu koleksiyonlardan bazılarını çeşitli sergilemeler yoluyla okullara ulaştırabilir. Onur'un (2007, s.14) da belirttiği gibi izleyici her zaman müzeye ulaşmak zorunda değildir. Ödünç verme sisteminin oluşturulmasıyla, müzeler elindeki nesnelere izleyiciye sunabilir. Bu sayede demokratikleşen müze işlevi ile eğitimde fırsat eşitliği sağlanmış olur.

Ayrıca okul yönetimlerinin de müze ve okul arasındaki eğitsel işbirliğini gerçekleştirmeye yönelik sorumlulukları vardır. "Okul yöneticileri kurul ve zümre öğretmenler toplantılarında öğretmenleri eğitim etkinlikleri kapsamında müzeleri kullanmaları için teşvik etmeli, müzede gerçekleştirilecek etkinlikleri ders programlarına almalarını rica etmelidir" (Buyurgan ve Mercin, 2005, s.127). Ancak öğretmenleri teşvik konusunda okul yönetimi samimi olmalı ve somut adımlar atmalıdır. "Öğretmenlere müze eğitimcileriyle birlikte çalışacakları bir günü, belirli bir zamanı ayırması okul yöneticilerinin işbirliği programına vereceği desteğin önemli bir göstergesi olacaktır." (Özsoy, 2002, s.7). Okul yöneticileri, mümkünse müze yetkililerini veya müze eğitimcilerini okula davet etmeli, yetkililerin müze eğitimi konusunda öğretmen ve öğrencileri bilgilendirmelerini sağlamalıdır (Buyurgan ve Mercin, 2005, s.127).

Öğretmenlerin müzede gerçekleştirmek istedikleri sanat eğitimi etkinliklerine yönelik okul yönetiminin yaklaşım şekli de önemlidir. Mercin ve Özsoy'a (2003, s.5) göre okul yönetimlerinin çoğu sanat etkinliklerinin önemini ve etkinliğin gereklerini pek önemsememektedirler. İlk ve orta öğretim okul yöneticilerinin çoğunun sanat dışı bir branştan gelmiş olmaları bu durumda büyük bir etkendir.

Okul yöneticilerinin eğitim etkinlikleri üzerindeki etkileri dikkate alındığında, okul yönetiminde görevlendirileceklerden en azından bir tanesinin sanat eğitimi geçmişine sahip kişilerden seçilmesine gayret gösterilmelidir. "Çünkü alanı tanımayan ve gereksinimlerini bilmeyen yöneticiler, Türkiye'de sanat eğitimi alanındaki olumlu girişimleri geciktirebilirler" (Mercin ve Özsoy, 2003, s.5).

Sanat eğitimi de dâhil tüm eğitsel etkinlikleri gerçekleştirmede okul ve müze arasında işbirlikli bir ilişkinin olması gerekmektedir. Kurulan işbirliği ile her iki kurum sürekli

temas halinde olmalıdır ve birbirlerinin program ve işleyişlerinden haberdar olmaktadır. Müzeler okullara eğitsel çalışmalar kapsamında görseller götürebilir, öğrenci ve öğretmenlerle küçük çapta çalışmalar yapabilirler. Aynı şekilde işbirliği kapsamında okul yönetimi de müze personellerini okullara davet ederek eğitsel çalışmalar için girişimlerde bulunabilirler. Bunun için öğretmenlerin, müze personelinin ve okul yönetiminin okul ve müze arasındaki eğitsel işbirliği konusunda duyarlı ve girişimci olmaları gerekmektedir.

1.1.5. İlgili Araştırmalar: Araştırmanın bu bölümünde, müzelerin eğitim ortamı olarak ilk ve orta öğretimde görsel sanatlar dersinde kullanımı, görsel sanatlar dersini veren öğretmenlerin müzeleri sanat eğitimi amaçlı kullanım durumları, müzelerin görsel sanatlar eğitimine etkileri ve müzelerde gerçekleşen görsel sanatlar eğitiminin ilk ve orta öğretim öğrencileri üzerindeki etkileri gibi konularla hazırlanmış olan araştırmalardan bazılarına yer verilmiştir.

Erim'in (2005), "Bursa Anadolu Arabaları Müzesinde Bir Araştırma: Müzede Sanat Eğitimi" isimli çalışmasının amacı öğrencilerin yaşamış oldukları şehirde var olan arkeoloji müzelerinden farklı bir müzeyi sanat eleştirisi ile incelemek ve uygulamalarda cins farklılıklarının araba tasarımlarında etkisi olup olmadığını araştırmaktır. Araştırma nitel bir çalışmadır. Araştırma örneklemini Bursa il sınırlarında yer alan biri özel diğeri resmi iki ilköğretim okulunun 7. sınıflarından rastlantısal olarak seçilen birer sınıfla oluşturulmuştur. Çalışmaya katılan öğrenci sayısı toplam 47'dir. Veriler, ön araştırma - son değerlendirme ve uygulama analizleri ile elde edilmiştir. Araştırmanın sonucunda, öğrenci çizimlerinde; medya ve popüler sanat formlarından kızların erkeklere oranla daha fazla etkilendiği, öğrencilerin yarısından fazlasının daha yaratıcı olduğu, yine öğrencilerin büyük kısmının nesneyle birlikte bulunduğu ortamı da resmettiği, öğrencilerin yarısının resimlerinde çok renk kullandığı, bir erkek öğrencinin çok farklı tasarımlar yaptığı, öğrencilerin çoğunun uçabilen araba yaptığı ve devlet okulu öğrencilerinin resimlerinde özel okul öğrencilerine göre daha başarılı oldukları ortaya çıkmıştır. Ayrıca, bir endüstri ürünü olan arabalar konusunun sanat eğitimi derslerinde işlenebileceği örneği ile sanat tarihinin ve müze eğitiminin sevdirmesi sağlanmıştır.

Gökmen'in (2004), "İlköğretim 1. Kademedeki Müzelerin Öğretim Ortamı Olarak Yeri" isimli araştırmasında amaç müzelerin öğretmenler tarafından bir öğretim ortamı olarak görülüp görülmediğini saptamak, hangi derslerde müzelerden yararlandığını ortaya çıkarmak ve öğretmenlerin, öğrencileri ne gibi amaçlarla müzeye götürdüklerini belirlemektir. Çalışma tanımlayıcı araştırma modeli ile yapılmış ve veri toplama yöntemi olarak da anket yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya 4 devlet okulundan 50 öğretmen katılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 66'sı Eğitim Enstitüsü mezunudur. Ankete katılanların çoğu müzeleri eğitim ortamı olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin büyük kısmı bir kısım eğitim ortamı olarak müzelerden yararlanmadıklarını belirtmişlerdir. Müzelerden yararlananlar ise en çok hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersinde müzelerden yararlandıklarını belirtmişlerdir. Resim iş dersinde müzelerden yararlananların oranı çok azdır. Öğretmenlerin en çok Anıtkabir Müzesi'nden yararlandıkları ortaya çıkmıştır. Müzelerden yararlanmayan öğretmenler ise neden olarak müzeye gitmek için formalitelerin çok fazla olduğunu söylemişlerdir. Öğretmenler gezdikleri müzelerde en büyük eksiklik eğitim amaçlı bilgilendirmenin olmaması şeklinde vurgularken, öğretmenlerin yarısı müzelerin bilgilendirmeye ve reklama önem vermesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Gürkan'ın (2004), "İlköğretim II. Kademe Eğitiminde Müze Eğitiminin Önemi Üzerine Araştırma" adlı yüksek lisans tez çalışmasında, amaç II. kademedeki müze eğitiminin yeterli düzeyde veriliyor verilmediğini ve öğrencilerin müzelere genel bakış açılarını saptamak, bir müze eğitimi uygulamasının sanat eğitimine ne gibi katkılar sağladığını belirlemek ve elde edilen bulgular doğrultusunda öneriler getirmektir. Araştırma Bursa İline bağlı merkez ilçelerdeki 6 ilköğretim okulunda gerçekleştirilmiş ve veriler ön test ve son test sonuçlarıyla elde edilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular kısaca şu şekildedir: Öğrencilerin çoğu müzeleri genel kültürü arttırıcı yerler olarak bulduğunu ve bir kısmı müzelerin eğlenceli olduğunu ifade etmişlerdir. Müzeye giden öğrenciler, sanat eseri eleştirisi bölümünde, eleştirisi yapılan eserin rengini daha doğru biçimde ifade ederken, müzeye gitmeyen ve eseri görmeyen öğrenciler eser renkleri hakkında yanlış ifadelerde bulunmuşlardır. Müzeye giden öğrenciler, sanat eseri eleştirisi çözümleme aşamasında eserin boyutları hakkında doğru bilgi verebilirken, gitmeyen öğrenciler eser boyutunda yanılgıya düşmüşlerdir. Yine sanat eseri aşamasında, müzeye

giden öğrenciler eserin önemli olması konusunda fikir yürütebilirlerken, gitmeyen öğrencilerde bu tip davranışlar görülmemiştir. Araştırma sonucunda müze eğitimi ile kalıcı ve etkili öğrenmenin gerçekleştiği, farklı bakış açısı kazanarak öğrencilerin sanata ve tarihe daha duyarlı ve bilinçli yaklaştığı gibi sonuçlar elde edilmiştir.

Utku'nun (2008), "İlköğretim 5. Sınıf Düzeyi Sanat Eğitiminde Müze Eğitiminin Öğrencilerin Tutumlarına Etkisi" adlı çalışmasında amaç İlköğretim 5. Sınıf düzeyi sanat eğitiminde verilen müze eğitiminin öğrencilerin tutumlarına etkisini belirlemektir. Araştırmada nicel veri toplama yönteminden yararlanılmış ve deneysel desen yöntemlerinden tekrarlı ölçümler deseni kullanılmıştır. Araştırmada veriler tutum ölçeği ile elde edilmiştir. Araştırmaya, küme örnekleme yöntemi ile seçilen biri özel ve bir devlet ilköğretim okullarının 5. Sınıf öğrencileri katılmıştır. Araştırma sonucunda, yapılandırmacı eğitim anlayışıyla hazırlanan programın uygulandığı özel okulun 5. sınıf öğrencilerinin, MEB'ce onaylanmış olan programın uygulandığı, devlet okulu öğrencilerine göre tutum puanları açısından müze eğitime karşı daha olumlu tutumlar geliştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Utku, öğrencilerin son testlerine ilişkin gözlenen değişmelerinin deney grubunda uygulanan sanat eğitimi programının etkili olduğunu belirtmiştir. Özel okulda uygulanan Görsel Sanatlar Dersi programının diğer okulda uygulanan programdan daha etkili ve olumlu tutumlara neden olduğu sonucuna varılmıştır. Yine özel okulda uygulanan Görsel Sanatlar Dersi programının müze eğitimi disiplininin kazanımları açısından olumlu tutum oluşturmada etkililiğinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan çalışmada yer verilen önerilerden bazıları ise şunlardır: Müze eğitimi, sanat eleştirisi, estetik ve terminoloji alanları ve MEB Görsel Sanatlar Dersi programında daha çok yer verilerek desteklenebilir. Müze kaynaklı yapılandırmacı öğrenme yaklaşımına göre görsel sanatlar dersi konularının bazıları müzede uygulanmalı ve drama dersi ile birlikte çalışılmalıdır. Görsel Sanatlar Dersi programındaki etkinlikler çeşitli yaratıcı oyunlar ile desteklenerek bilginin kalıcılığı sağlanmalıdır.

S. Tosun'un (2009), "Müze İncelemelerinin İlköğretim Okullarındaki Görsel Sanatlar Eğitimine Katkısı" adlı çalışmasının amacı görsel sanatlar eğitimi kapsamında etkili bir şekilde kullanılmayan müzelerin, görsel sanatlar dersine ne gibi katkıları olduğunu

saptanmaktadır. Kontrol gruplu ön test-son test araştırma modeli ile uygulanan araştırma kontrol ve deney grubu üzerinde yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini Bolu'daki bir ilköğretim okulundaki birbirine eşdeğer seviyede iki adet 7.sınıf oluşturmuştur. çalışmaları toplam 5 hafta sürmüştür. Deney grubuna uygulanan öğretim programının bir kısmı Bolu Arkeoloji ve Etnografya Müzesi'nde uygulanmıştır. Kontrol grubu ise; geleneksel öğretim yöntemiyle müze bilinci öğrenme alanına yönelik derslerini sınıf ortamında işlemiştir. Çalışmanın deney grubu üzerinde yürütülen görsel sanatlar eğitimi programındaki müze eğitimi kazanımlarının çok daha anlamlı ve olumlu sonuçlar ortaya çıkardığı düşüncelerine varılmıştır. Geleneksel yöntemle öğrenme gerçekleştiren kontrol grubu öğrencilerinin bir kısmında dersin süresi arttıkça derse olan ilginin azaldığı gözlemlenirken deney grubu öğrencilerinin derste daha yoğun ve aktif bir çalışma temposuna girdiği tespit edilmiştir. Tosun, okullarda eğitim ve öğretim gören genç neslin sanat ve müze ile erken buluşmasını sağlamak amacıyla müze - okul işbirliğinin etkin hale getirilmesi, Görsel Sanatlar öğretmenlerine yönelik müze eğitimi ile ilgili seminerler, konferanslar ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hizmet içi eğitim verilmesi, görsel sanatlar program ve planlarının müze kaynaklı yapılandırmacı öğrenme yaklaşımına göre hazırlanması, müze eğitimi kazanımlarının sadece müze, ören yerleri ve tarihi eserler ile sınırlandırılmaması gerektiği, gibi önerilerde bulunmuştur.

Demir'in (2002), "Sanat Eğitiminde Bir Program Önerisi: Galeri Eğitimi Programı" isimli yüksek lisans tez araştırmasında amaç, Galeri Eğitim Programı Uygulamasının sanat eğitimi alan öğrenciler üzerindeki etkilerini saptanmaktır. Bu amaçla İzmir ilindeki 12 İlk ve Orta Öğretim kurumlarındaki 500 öğrenciye anket uygulanmış, sonuçlar değerlendirildikten sonra 50 kişilik deney grubuna 2 yıllık bir süre içinde Galeri Eğitim Programı uygulanmış ve program sonucunda anket tekrar uygulanarak veriler analiz edilmiştir. Demir araştırmasının sonucunda şu verileri elde etmiştir: Sanat tarihi hakkındaki bilgiler, formal olan sınıf ortamının yerine galeri ortamında verildiğinde uyarıcı ve kalıcı olmuş, denekler için güdeleyici bir ortam yaratmıştır. Denekler sadece sözel betimleme almamışlar, görerek, inceleyerek hatta dokunarak pekiştirme olanağı bulmuşlar, sanata karşı ilgi duyma sürecine girebilmişlerdir. Deneklerde yorum yapma gücünün geliştiği, deneklerin farklı sanatsal becerileri

kazandıkları ya da becerilerini geliştirdikleri görülmüştür. Deneklerin resimlerinde kompozisyon kurulması, bütünü görebilme, ayrıntıyı izleyebilme ve ayırt edebilme, farklı renk armonilerini kullanabilme,...vb. öğelerin geliştiği gözlemlenmiştir. Ayrıca Demir araştırmasında şu önerilerde bulunmuştur; sanat eğitimi programlarının, sanat eğitimcilerin ve tüm bunların genel yapılarındaki eksikliklerin giderilmesi gereklidir. Galeriler tüm kaygılarını bir yana bırakıp, sanat piyasasının genel durumunu geliştirici, düzenleyici, ileriye taşıyıcı tutumlar göstermelidirler. Farklı üniversitelerin aynı alanlarında okutulan derslerdeki içerik farklılıklarının ortadan kaldırılmalıdır. Millî Eğitim Bakanlığının sanat eğitimiyle ve sanatsal etkinliklerle ilgili özel birimleri ve bu birimlerde danışmanlık görevini üstlenebilecek kişileri bulundurması gereklidir. Okullarımızda sanat eğitimi derslerinin amaçlarına uygun çalışmalar yapılabilecek ortamlarının hazırlanmalıdır. Ayrıca ders saatlerinin azlığı da bir sorun olarak çıkmaktadır.

Tan'ın (2009), "İlköğretim Birinci Kademedeki Görsel Sanatlar Eğitimi Müze Bilinci Öğrenme Alanında Materyal Kullanımının Etkisi ve Uygulanması" isimli yüksek lisans çalışmasında amaç, ilköğretim birinci kademe görsel sanatlar dersi öğrenme alanlarından müze bilinci öğrenme alanının, materyal destekli aktarılmasının öğrencilere nasıl katkılar sağladığını ve uygulama çalışmalarına nasıl yansıdığını tespit etmektir. Araştırma deneme modellerinden değişkenler yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini, Konya'daki merkez bir İlköğretim okulunun 5. sınıflarından dört ayrı şube öğrencileri oluşturmaktadır. İki şube kontrol grubunu oluştururken diğer iki şube deney grubunu oluşturmaktadır. Öğrencilerin ön-son anket sonuçları ile yaptıkları uygulama çalışmaları sonuçları karşılaştırılarak verilere ulaşılmıştır. Deney grubu uygulama öncesi müze ziyareti yapıp müzedeki eserleri yakından inceleme fırsatı bulurken, kontrol grubu, araştırma kapsamında sınıf dışına çıkmamıştır. Yapılan araştırma sonucunda, tüm deney ve kontrol grubu öğrencilerinin % 99' a yakınının daha önceden en az bir defa müze gezisi gerçekleştirdiğini fakat bu gezilerin eğitsel kazanım amaçlarına uygun olmadığına ulaşılmıştır. Ayrıca kontrol grubu öğrencileri uygulama sırasında arkadaşlarının çizimlerinden alıntılar yapma çabasına girerlerken, deney grubu ise çalışmalarını daha özgün bir şekilde çizmişlerdir. Yine deney gruplarındaki öğrencilerinin müze bilinci son anketlerinde istenilen kazanımları gösterebildikleri

gözlenmiştir. Tan'ın araştırması ışığında getirdiği önerilerinden birkaçı ise şunlardır, müze bilinci öğrenme alanı kazanımlarına uygun kullanılacak görsel materyallerle öğretim süreci daha etkili bir hale getirilebilir. Müze bilinci öğrenme alanı materyallerle somutlaştırılabilir. Ayrıca bu materyaller öğrencinin kendini göstermesinde bir çıkış noktası olabilir.

Baykan'ın (2007), “ 2005 ve 2006 İlköğretim Programlarının Müze Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tezinde amaç; 2005 ve 2006 ilköğretim programlarında müze eğitimi ile ilgili mevcut durumu belirleyerek, uygulamada ortaya çıkan sorunları öğretmen görüşlerine dayalı olarak saptamaktır. Araştırmanın çalışma evrenini 2005 ve 2006 İlköğretim 1-5. Sınıflar, Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler, Fen ve Teknoloji, Matematik, Türkçe, Görsel Sanatlar, Müzik ve Beden Eğitimi derslerine ait öğretim programlarında Müze Eğitimi ile ilişkili kazanımlar oluşturmaktadır. Çalışma grubunu ise Ankara'ya bağlı bir ilköğretim okulunun 4. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Nitel özellik taşıyan araştırmanın verilerin doküman incelemesi, gözlem ve görüşme yöntemi ile elde edilmiştir. Araştırma sonucunda ulaşılan sonuçlar genel olarak şu şekilde ifade edilmiştir: 2000'li yıllarda geliştirilen öğretim programlarında müze eğitime ilişkin kazanımların Görsel Sanatlar Programı dışında yeterli sayıda olmadığı, özellikle çoğu konusunun müzede işlenebilecek bir potansiyele sahip olan Fen ve Teknoloji dersinde hiç yer verilmediği bunun da çok büyük bir eksiklik olduğu saptanmıştır. Ayrıca programlarda yer alan müze eğitimi etkinliklerinin öğretmenler tarafından yeterince benimsenmeyip kullanılmadığı, yine öğretmenlerin görüşlerinden anlaşılmaktadır. Araştırmada uygulanan müze eğitimi çalışmasındaki, bu tür etkinliklerin öğrenciler üzerinde olumlu sonuçlara ulaşılmasında etkili olduğu görülmüştür. Araştırma sonucunda getirilen öneriler ise kısaca; ders programına yeterli sayıda müze etkinliğinin yer aldığı daha renkli ve detaylı çalışma yaprakları konularak programın yeniden düzenlenmesi, Milli Eğitim Bakanlığı ve müze yetkililerinin işbirliği ile öğretmenlere müze eğitimi ve etkinlikleri konusunda seminerler düzenlenmesi, müzelere ulaşamayan okullara müzelerin hizmet götürmeleri ve öğretmenlerle işbirliği yapmaları, tüm öğretmenlerin programda yer alan müze eğitimi etkinliklerini uygulamaları konusunda teşvik edilmeleri şeklindedir.

Metan'ın (2007), "İlköğretim Okullarının Birinci Kademesinde Görevli Sınıf Öğretmenlerinin Müzeleri Görsel Sanatlar Eğitimi Dersinde Kullanmalarına Yönelik Görüşleri" adlı yüksek lisans tezinin amacı, ilköğretim okullarında birinci kademedeki görsel sanatlar eğitimi dersi veren sınıf öğretmenlerinin, müzelerin görsel sanatlar eğitimi amaçlı kullanılmasına ilişkin görüşlerini belirlemek müzelerin eğitim amaçlı kullanılmasının görsel sanatlar eğitimine katkısının ne olacağını saptamaktır. Araştırmanın örneklemini 5 resmi ilköğretim okulu ve bu ilköğretim okullarında görevli 60 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada veriler, sınıf öğretmenlerine uygulanan anket sonuçlarına göre elde edilmiştir ve elde edilen veriler yoluyla şu sonuçlara ulaşılmıştır: Görsel Sanatlar Eğitimi dersine giren sınıf öğretmenlerinin öğrenciler ile genel olarak sorunlarının olduğu gözlenmektedir. Sınıf öğretmenlerinin yeni Görsel Sanatlar Eğitimi ders programında yer alan müze etkinliklerinin uygulanması konusunda yeterli olmadıkları sonucuna varılmıştır. Hizmet içi eğitim alan öğretmenlerin, almayanlara oranla konuyla ilgili daha az problem yaşadıkları gözlenmektedir. Metan, tarafından araştırma kapsamında getirilen önerilerden bazıları ise şöyledir: Görsel Sanatlar Eğitimi dersinin haftalık ders saati arttırılabilir. Hizmet içi eğitim programlarıyla öğretmenlere, uzman kişiler tarafından düzenlenen seminer ve konferanslarla bilgilendirilebilirler. Sınıf öğretmenleri görsel sanat eğitimi derslerine girmeye devam edeceklerse nitelikli bir yan alan eğitimi verilmelidir. Öğrencilere müzeleri tanıtan, görsellerle zenginleştirilmiş yardımcı bir kitap hazırlanabilir.

Mercin'in (2003), "Müzelerin Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Yönetici ve Öğretmenlerin Algılarının Değerlendirilmesi" adlı araştırmasının amacı Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde görev yapan yöneticilerin ve öğretmenlerin müzelerin sanat (resim) eğitimi amaçlı kullanılması konusundaki görüşlerini belirlemek ve bu kurumlarda müzelerin sanat eğitimi amaçlı kullanılıp kullanılmadığını ortaya koymaktır. Genel tarama modelinde yapılan araştırmanın örneklemini 8 farklı ildeki AGSL görev yapan öğretmenler ve yöneticiler oluşturmuştur. Araştırma sonucunda elde edilen sonuçlar özetle şu şekildedir: Öğretmenler, öğrencilerini müzelere sanat eğitimi amaçlı olarak çoğunlukla istenilen düzeyde götürmediklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin müzeye sanat eğitimi amaçlı gitmeden önce ön araştırma yapımlarıyla ilgili durumlarının hiç, az ve orta derecelerde yoğunlaştığı görülmektedir. Öğretmenler,

sanat eğitimi amacıyla öğrencilerini müzeye götürmeden önce “tam” olarak, rehber (yazılı kılavuz) hazırlamadıklarını belirtmektedirler. Müzede sanat eğitimi amaçlı olarak “bir eser karşısında tartışma” yöntemini öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun uygulamadığı ortaya çıkmıştır. Öğretmenler, müze eğitimi sonrası öğrencilere gördükleri bir eserden yararlanarak yeterli düzeye uygulama yaptırmamaktadır. Araştırmada getirilen önerilerden bazıları ise; AGSL’nde müzelerin sanat eğitimi amaçlı kullanılabilmesi için öncelikle öğretim programları gözden geçirilmelidir. Öğretim programlarına müze eğitimi ile ilgili bir ders konulmalıdır. AGSL’nde görev yapan öğretmenlere, müze eğitimi konusunda hizmet içi eğitim kursları ile deneyim kazandırılmalı ve öğretmenler konferanslar ve seminerlerle bilgilendirilmelidir. AGSL’nde görev yapan yönetici ve öğretmenler MEB tarafından müze eğitimi konusunda, uzaktan eğitim yöntemi ile kitap, dergi vb. yayınlarla bilgilendirilmelidirler. AGSL yönetici ve öğretmenleri, buldukları illerdeki müze yöneticileri ile işbirliği yapmalıdırlar. Yöneticilerin, müzelerin sanat eğitimi amaçlı kullanımını görüşüne öğretmenlere göre daha az katılmalarında, alanlarının sanatla ilgili olmamasının etkili olduğu anlaşılmaktadır. Bu okullara atanacak yöneticilerde alan öğretmenlerinden olması şartı aranmalıdır. Müze yönetiminde ise mutlaka sanat eğitimi ve müze pedagojisi görmüş personeller görev yapmalıdır.

1.2. Araştırmanın Amacı:

Bu araştırmanın amacı, Görsel Sanatlar Dersi öğrenme alanlarından olan Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleştirilebilirliğine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin belirlenmesidir. Bu temel amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Müze Bilinci öğrenme alanına yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?
2. Sınıf öğretmenleri Müze Bilinci öğrenme alanına ilişkin kendi alan bilgilerini nasıl değerlendirmektedir?
3. Sınıf öğretmenlerine göre Müze Bilinci öğrenme alanına ilişkin etkinlikleri gerçekleştirmede müzelerin rolü nedir?
4. Sınıf öğretmenleri uygulanmakta olan öğretim programının Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerini gerçekleştirmedeki rolünü nasıl değerlendirmektedirler?

5. Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleşmesine etki eden etmenler nelerdir?

6. Sınıf öğretmenlerinin Müze Bilinci öğrenme alanına ilişkin Milli Eğitim Bakanlığı ve Kültür Bakanlığında beklentileri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi:

Eğitim sisteminde meydana gelen değişimlerle birlikte eğitim ve öğretim programlarının kuramsal ve uygulama kısımlarında da bu değişikliğin etkisinde sürekli yenilenmeler meydana gelmektedir. Çağdaş eğitim anlayışında yenilenen ilköğretim programı, öğrenci merkezli eğitim modeline göre hazırlanmış, programda öğrencinin etkin katılımı ve öğretmenin rehberliği üzerine öğrenme süreçleri düzenlenmiştir.

Yeni eğitim vizyonu ve öğrenci merkezli eğitim modeli ışığında hazırlanmış olan Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programının hedefleri arasında öğrencinin duyuşsal, bilişsel, kültürel ve toplumsal yönlerden donanımlı hale gelmesini sağlamak yer almaktadır. Ayrıca programda öğrenciye dönük uygulamalı çalışmalara büyük yer verilmiştir. Görsel Sanatlar dersi öğrenme alanlarından olan Müze Bilinci etkinliklerinde sınıf içi ve sınıf dışında çeşitli sanatsal uygulamalı çalışmalarla sanata değer verme, ondan haz alma, kendi kültürünü ve farklı kültürleri tanıma ve saygı gösterme gibi kazanımlar yer almaktadır.

Uygulamaya ağırlıklı etkinlikler çocukların sanatsal ve yaratıcı girişimlerini sanat yoluyla ortaya çıkarmalarına teşvik etmektedir. Çocuklar, müzelerde gerçekleştirilen bilgi aktarımına ve uygulamalı çalışmalara katılarak edindikleri bilgilerle ve ürettikleri sanatsal çalışmalarla yaparak-yaşayarak öğrenme deneyimini edinmiş olurlar (Mey, 2007). Müzelerde ve benzeri mekânlarda yaşanan sanat eğitimi deneyimi ile çocuklar form kavramını, çizgi, leke, doku, form, boşluk, renk, valör gibi tasarım elemanlarını, ritim ve hareket, denge, vurgu, kontrast,(zıtlık) , birlik, çeşitlilik gibi tasarım ilkelerini en somut örnekleriyle görür ve kavrarlar (Buyurgan ve Mercin, 2005).

Müze Bilinci öğrenme alanı kazanımlarının çocuklarda oluşabilirliği öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleşebilirliği ile ilgilidir. Etkinliklerin gerçekleşebilirliğinde ise

başta ders öğretmeni olmak üzere çeşitli etmenler rol oynamaktadır. Bu araştırma, sınıf öğretmenlerinin görüşlerinden yola çıkarak, Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleştirilebilirliğini ve bu duruma etkisi olan etmenleri belirleme açısından önemlidir.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma 2008–2009 eğitim-öğretim yılında Eskişehir il merkezinde bulunan ilköğretim okullarının ilk kademesinde görev yapan 18 sınıf öğretmenin görüşleriyle sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Müze: Müzeler, kültürel birikimi korumakla başlayan temel araçlarının, toplumun eğitim ve öğreniminin artırılması, güzel duyu görgüsünün yerleşmesi, geçmişin, bulunduğumuz anın ve giderek geleceğin açıklanması, yorumlanması, belgelenmesi, yaratıcılığın desteklenmesine dönüşmesi ile günümüzde kültürel altyapının gelişiminde etken kurumlar (Atagök, 1999, s.71).

Görsel Sanatlar Eğitimi: Sanatların yasa ve tekniklerini kullanarak bireye estetik kişilik kazandırmayı hedefleyen bir eğitim alanı (Aykut, 2006, s.34).

Sanat Eğitimi: Güzel sanatların tüm alanlarını ve biçimlerini kendine konu alan, kuramsal ile uygulamalı çalışmalarını bir arada yürüten okul içi ve okul dışı yaratıcı sanatsal eğitim (San,1982 s.138).

Müze pedagojisi: Müze pedagojisi, insanlar arası İletişimi ve etkileşimi geliştirici bir alan olarak, müze ve galerilerin her yaş insan için ideal bir öğrenme ortamı olmasını amaçlamaktadır” (Paykoç ve Baykal, 2000, s.103).

1.6. Kısaltmalar

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

KB : Kültür Bakanlığı

ICOM : Uluslararası Müzeler Konseyi

St. : Satır numarası

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması, verilerin çözümü ve yorumlanmasında yararlanılan yöntem ve teknikler açıklanmıştır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Görsel Sanatlar Dersi öğrenme alanlarından olan Müze Bilinci etkinliklerinin gerçekleştirilebilirliğini öğretmenlerin görüşlerinden yola çıkılarak belirlemeyi amaçlayan tarama modelindeki bu araştırma, nitel araştırma yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. “Tarama modelleri, geçmişteki ya da halen var olan durumu var olduğu şekliyle betimlenmeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi koşulları içerisinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır” (Karasar, 2007, s.77).

Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman incelemesi gibi farklı yollarla verilerin toplanarak, durum ve olayların doğal ortamında gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konduğu araştırma yöntemidir. Nitel araştırmanın en belirgin özellikleri; doğal ortama duyarlılık, araştırmacının katılımcı rolü, bütüncül yaklaşım, algıların ortaya konması, araştırma deseninde esneklik ve tümevarımcı analiz şeklindedir (Yıldırım ve Şimşek, 2004, s. 35-37)

Bu çalışmada veriler, öğretmenlerle yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinden yararlanılarak elde edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinde görüşme sorularının yapısı ve sırası önceden bellidir ancak, araştırmacı görüşme sırasında sorular üzerinde esnek davranarak durum hakkında daha fazla bilgiye ulaşabilir. (Altunışık ve diğerleri, 2002, s. 849

2.2. Örneklem

Nitel araştırmaların asıl kaygısı, nicel araştırmalarda olduğu gibi bir evrene genellemeler yapmak değildir. Nitel araştırmalarda bir evrende olabilecek, çeşitlilik, benzerlik ve farklılıkları yapılan çalışmaya dâhil ederek bütün bir resme ulaşmak hedeflenir. Nitel araştırmalarda genelleme yapmaktan öte, çalışılan konuyu derinlemesine ve ayrıntılarıyla incelemek amaçlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2004, s.82).

Bu araştırmanın örneklemini, 2008–2009 eğitim-öğretim yılında Eskişehir il merkezinde Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı resmi ilköğretim okullarında görev yapan 1, 2 ve 3. sınıfları okutan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Bu araştırmanın örneklemini, nitel araştırmalarda sıkça kullanılan amaçlı örnekleme yöntemi ile oluşturulmuştur. “Amaçlı örnekleme yöntemleri, tam anlamıyla nitel araştırma geleneği içinde ortaya çıkmıştır... amaçlı örnekleme zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak vermektedir” (Yıldırım ve Şimşek, 2004, s.82).

Bu örnekleme yöntemi doğrultusunda belirlenen ölçütler şunlardır:

1. Araştırmaya katılacak olan sınıf öğretmenlerinin görev yaptığı okulların farklı sosyo- ekonomik düzeyde olması,
2. Öğretmenlerin, Eskişehir il merkezinde yer alan ve farklı sosyo-ekonomik düzeyde olan ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenleri arasından eşit sayıda seçilmesi,
3. Araştırma kapsamına alınan her bir okuldaki 1, 2 ve 3. sınıflardan birer öğretmenle görüşme yapılması
4. Bu okullardaki öğretmenlerin araştırmaya gönüllü katılması.

Araştırmada, Eskişehir ilindeki ilköğretim okullarının sosyo-ekonomik düzeylerine göre seçimini yaparken, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Uygulama Koordinatörü rehberliğinde toplanan “İlköğretim Okullarının Sosyo-Ekonomik Düzeyleri” komisyonunun rapor listesine bağlı olarak örnekleme seçimine dikkat edilmiştir. Ayrıca seçilecek olan her bir okuldaki üçer öğretmenin mümkün olduğu kadar birinci sınıf, ikinci sınıf ve üçüncü sınıf öğretmenleri olmasına gayret edilmiştir.

Bu ölçütler doğrultusunda farklı, alt-orta-üst sosyo-ekonomik düzeyleri dikkate alınarak her bir sosyo-ekonomik düzeydeki ilköğretim okullarından 2’şer okul olmak üzere toplam 6 okul ve her bir okulda birinci kademe görev yapan sınıf öğretmenleri arasından 3’er öğretmen olmak üzere toplam 18 sınıf öğretmeni örnekleme alınmıştır. Ayrıca, 18 sınıf öğretmenlerinden 5’i birinci sınıf, 7’si ikinci sınıf ve 6’sı ise üçüncü sınıf öğretmenidir.

2.2.1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Kişisel Bilgileri: Araştırmaya katılan öğretmenlerin kişisel bilgileri Çizelge 1’de verilmiştir.

Çizelge 1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Kişisel Bilgileri

Özellikler	Grup	Sayı
<i>Cinsiyet</i>	Bay	3
	Bayan	15
<i>Yaş</i>	24 ve altı	-
	25-34	2
	35-44	12
	45 ve üzeri	4
<i>Meslekteki Çalışma Yılı</i>	4 yıl ve altı	-
	5-10 yıl	
	11-20 yıl	12
	21-30 yıl	3
	30 yıl ve üzeri	3
<i>Mezuniyet Durumu</i>	Ön Lisans	1
	Lisans	16
	Yüksek Lisans	1
<i>Üst Sosyo-Ekonomik Düzeydeki İ.Ö.O.</i>	M. Kemal İ.Ö.O.	3
	Adalet İ.Ö.O.	3
<i>Orta Sosyo-Ekonomik Düzeydeki İ.Ö.O.</i>	Ülkü İ.Ö.O.	3
	Plt. Bnb. Ali Tekin İ.Ö.O.	3
<i>Alt Sosyo-Ekonomik Düzeydeki İ.Ö.O.</i>	Hürriyet İ.Ö.O.	3
	Suzan Gürcanlı İ.Ö.O.	3
<i>Okutmakta Olduğu Sınıf</i>	1	5
	2	7
	3	6

Tablo 1’de görüldüğü üzere araştırmanın örneklemini 18 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerden 16’sı lisans, 1’i yüksek lisans ve 1’i ön lisans programı mezunudur. Araştırmaya katılan öğretmenlerin daha çok bayan olduğu ve

meslekte çalışma yılı 11-20 yıl olan lisans mezunu öğretmenlerin çoğunlukta olduğu görülmektedir.

2.3. Veriler ve Toplanması

Araştırmada ilk önce literatür taraması yapılarak araştırmanın kuramsal bölümü oluşturulmaya çalışılmıştır. Araştırmada iki farklı veri toplama aracı kullanılmıştır. Bu araştırmada kullanılmış olan veri toplama formlarından her ikisi de araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Bu formlardan Kişisel Bilgi Formu (Ek-2), dört maddeden oluşup, araştırmaya katılan öğretmenlerin kişisel bilgileri hakkında genel bir bilgiye ulaşmayı hedeflemektedir. Veri toplama formlarından diğeri ise Görüşme Formu (Ek-3) olup, altı adet yarı yapılandırılmış soru maddesinden oluşmaktadır.

“Görüşmede ilk adım, yapılan araştırmanın cevaplamaya çalıştığı soruları, baştan sona genel olarak açık ve kesin bir şekilde belirtmektir” (Büyüköztürk, 2008, s. 162). Bu nedenle görüşme soruları, yapılacak olan araştırmanın yapılma amacına uygun olarak hazırlanmıştır.

Görüşme yöntemi olarak yüz yüze görüşme yöntemi kullanılmıştır. “Yüz yüze görüşme, görüşmecinin, görüşülen kişi ile olumlu ve iyi bir bağ kurmasını sağlar. Görüşmeciye hem dinleme hem de gözlem yapma olanağı verir” (Büyüköztürk, 2008, s.163). Görüşme sırasında konuşmaları kaydetmek için ses kayıt cihazı kullanılmıştır.

2.3.1. Görüşme Formunun Hazırlanması

Görüşme formunun oluşturulması aşamasında iki farklı uzmanın görüşüne başvurulmuştur ve görüşme formunun araştırmanın amaçlarına uygun olarak hazırlanmasına gayret edilmiştir. Uzman incelemeleri sonunda son haline gelen görüşme sorularının ön denemesi için iki sınıf öğretmeniyle pilot görüşme gerçekleştirilmiştir. Pilot görüşmeler sonucunda elde edilen bilgiler, araştırma kapsamı dışında tutulmuştur. Pilot görüşmeler sonucunda elde edilen veriler uzman eşliğinde çözümlenmiş ve görüşme sorularının açık ve anlaşılır olduğu saptanmıştır.

2.4. Görüşmelerin Yapılması

Araştırmacı, önceden belirlenen ve görüşmenin yapılacağı okullara gitmiş ve ilk önce okul yönetimlerine durumu izah etmiştir. Okul yönetimlerince görüşmelerin yapılmasında bir sakınca görülmemiştir. Ardından sınıf öğretmenleriyle de konuşularak gönüllü olan öğretmenlerle görüşme günü ve saati belirlenmiş, öğretmenlerin görev yaptıkları okul içerisinde görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Öğretmenlerle yapılan görüşmeler 25 Mart 2009 ile 09 Nisan 2009 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. “Öğretmen Görüşme Takvimi” Ek-4’te verilmiştir. Görüşmeye katılan öğretmenlere, görüşmede ses kayıt cihazının kullanılacağına ve kayıt sırasında elde edilecek bilgilerin araştırmacı ve uzmanlar dışında hiç kimseye paylaşılmayacağına dair sözleşme okunmuş, katılımcı ve araştırmacı tarafından sözleşme imzalanmıştır.

Görüşme sırasında sorular, bütün öğretmenlere aynı sıra ile sorulmaya gayret edilmiştir. Ancak sorulan bir soruya verilen cevap içerisinde başka soru ya da sorulara da cevap olabilecek bilgiler bulunmuş ise o soru ya da sorular tekrar sorulmamıştır. Sorulan bir soruya yeterli cevap alınamamışsa, daha önceden hazırlanmış olan sonda sorulara başvurulmuştur.

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerin 5’i sınıfta, 3’ü memur odasında, 3’ü kütüphanede, 2’si müdür yardımcısı odasında, 2’si boş bir odada, 1’i öğretmenler odasında ve 12’si fotokopi odasında gerçekleştirilmiştir. Her görüşme yaklaşık 10 ile 25 dakika sürmüştür. Görüşmelerin her biri araştırmacı tarafından katılımcılarla birebir gerçekleştirilmiştir.

2.5. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğiyle elde edilen verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Her soruya verilen yanıtın dökümü yapılmış ve elde edilen veriler sayısallaştırılmıştır.

Betimsel analiz tekniğinde, elde edilen veriler daha önceden gözlem, görüşme, ya da araştırma sorularının ortaya koyacağı boyutlara göre organize edilebilmektedir.

Betimsel analiz tekniğinde görüşülen bireylerin görüşlerinin bir kısmı doğrudan aktararak yer verilir. Böylece elde edilen bulgular düzenlenmiş ve yorumlanmış biçimde okuyucuya sunulmuş olur (Yıldırım ve Şimşek, 2000, s.172).

Betimsel analizde elde edilen veriler ilk önce anlaşılır bir biçimde betimlenir, ardından bu betimlemeler yorumlanır, aralarındaki ilişkiler belirlenir ve sonuçlara ulaşılır. Betimsel analiz süreci dört basamaktan oluşmaktadır. Bunlar; betimsel analiz için bir çerçeve oluşturulması, tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması ve bulguların yorumlanması şeklindedir (Yıldırım ve Şimşek, 2000, s.172).

Betimsel analiz için çerçeve oluşturma aşamasında, ilk önce ses kayıtlarının dökümü yapılmıştır. Kayıtların dökümü için her öğretmene ayrı bir döküm formu kullanılmış ve her forma sıra numarası verilmiştir. Ses kayıtları ile görüşme formları arasındaki tutarlılığı belirlemek için, görüşme formlarının %25'i bir uzman tarafından incelenmiş, ses kayıtları ile karşılaştırılması yapılmış ve eksik olan yerler varsa düzeltilmiştir (Gay, 1987, s. 335). Bu işlemin ardından, her bir soruya ait yanıtlar görüşme dökümlerinden seçilmiş ve alt temalar için bir çerçeve oluşturulmuştur.

Tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi aşamasında, elde edilen veriler oluşturulmuş olan tematik çerçeveye göre düzenlenmiştir. Ardından araştırmacı ve bir uzman tarafından, öğretmen yanıtlarına göre alt temalar oluşturulmuş ve görüşme kodlama EK-5 anahtarı düzenlenmiştir.

Bulguların tanımlanması aşamasında, tematik çerçeveye göre düzenlenmiş veriler tanımlanmış ve anlaşılır hale getirilmiş, veriler sayısallaştırılarak frekans hesaplamaları yapılmıştır.

Araştırmanın güvenilirlik çalışması için alandan iki uzmana, öğretmenlerin görüşme dökümleri ve görüşme kodlama anahtarları verilmiştir. Araştırmacı ve uzmanlar birbirlerinden bağımsız olarak görüşme dökümlerinde bulunan uygun seçeneği, ait olduğu kodlama anahtarına göre işaretlemişlerdir. Daha sonra araştırmacı ve uzmanların görüşme kodlama anahtarına yaptığı işaretlemeler karşılaştırılmıştır. Yapılan

karşılaştırma sırasında uzmanlar ile araştırmacının işaretlediği her bir soruya ait olan yanıt seçeneği kontrol edilerek “görüş birliği” ve “görüş ayrılığı” biçiminde işaretlemeler yapılmıştır. Araştırmanın güvenilirliği Miles ve Huberman’ın güvenilirlik formülüne göre hesaplanmıştır (1994,s. 64).

$$R \text{ (güvenirlilik)} = \frac{Na \text{ (görüş birliği)}}{Na \text{ (görüş Birliği)} + Nd \text{ (görüş Ayrılığı)}}$$

Çizelge 2’de görüşme kodlama anahtarlarında yer alan soruların güvenilirlik yüzdeleri verilmiştir. Sorular en yüksek güvenilirlik yüzdesinden en düşüğe doğru sıralanmıştır.

Çizelge 2
Görüşme Kodlama Anahtarında Yer Alan Soruların Güvenirlilik Yüzdeleri

Sorular	Güvenirlilik Yüzdeleri (%)
Soru 4	98,1
Soru 5	97,0
Soru 3	96,4
Soru 6	96,0
Soru 1	92,0
Soru 2	84,0

Bulguların yorumlanması aşamasında, tanımlanan bulgular açıklanmış, yorumlanmış, öğretmenlerin belirleyici görüşlerine doğrudan yer verilmiş ve bulguların kendi aralarında karşılaştırması yapılmıştır.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, veri toplama aracı ile elde edilen bulgulara ve bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir. Bulguların sunulduğunda görüşme formundaki soruların sırası dikkate alınmıştır.

3.1. Öğretmenlerin Müze Bilinci Öğrenme Alanına Yönelik Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorumlar.

Öğretmenlerin, Müze Bilinci öğrenme alanına yönelik görüşlerini almak için hazırlanmış olan “Yeni bir öğrenme alanı olan Müze Bilinci’ne ilişkin görüşleriniz nelerdir?”, “Yeni öğretim programına Müze Bilinci öğrenme alanının eklenmesindeki gerekçeler sizce neler olabilir”, “Müze Bilinci öğrenme alanının Görsel Sanatlar dersine yönelik katkısı hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorularına ilişkin yanıtlar ve frekans dağılımları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Müze Bilinci Öğrenme Alanına Yönelik Görüşler

Sorular	f
<i>1. Yeni bir öğrenme alanı olan Müze Bilinci’ne ilişkin görüşleriniz nelerdir?</i>	
Çocuğun kültürünü, tarihini tanımasını ve ona sahip çıkmasını sağlar	5
Erken yaşlarda verilmesi gerekir	4
Çocukların sanat eserlerini tanımalarına yardımcı olur, çocuklarda sanat görüşü oluşturur	2
Çocukların gezerek, görerek öğrenmesi açısından önemlidir	2
Müze bilincine ilişkin kişisel çabalar var fakat bu yeterli değil	2
Çocuğun geçmişini öğrenerek geleceğini yönlendirmesini sağlar	1
Birinci sınıf öğrencileri için erken	1
Çocuklar bu etkinlikleri yerinde yaşamalıdır	1
Toplam	18

1.1. Yeni öğretim programına Müze Bilinci öğrenme alanının eklenmesindeki gerekçeler sizce neler olabilir?

Çocukların öğrenme mekânlarını ¹ ve buradaki eserlerin önemini anlamalarını sağlamak	7
Çocukların yaşayarak öğrenmesinin daha kalıcı ve etkili olması	5
Çocukların öğrenme mekânlarını koruma bilinci kazanmasını sağlamak	4
Müze ziyaretlerinin artmasını sağlamak	2
Öğrenme ortamının her yerde olabileceği düşüncesi	1
Sanatsız bir milletin birçok şeyden geri kalacağı düşüncesi	1
Çocukların koleksiyonculuğa özgü davranışları kazanmalarını sağlamak	1
Çocukların öğrenme mekânlarında nasıl davranılması gerektiğini kavraması	1
Çocukların müzeyi ve buradaki eserleri tanımasını sağlamak	1
Toplam	23

1.2. Müze Bilinci öğrenme alanının Görsel Sanatlar dersine yönelik katkısı hakkında ne düşünüyorsunuz?

Eserler çocukların hayal dünyalarını geliştirir, çalışmalarını etkiler	7
Çocukta var olan sanatsal yetenekleri ortaya çıkarmaya yardımcı olur	6
Çocuklara estetik açıdan farklı bir bakış açısı kazandırır	3
Çocukların müzede bulunan eserlerin sanatsal özelliklerini kavramasını sağlar	1
Çocuklar müzeleri gözlemlemiş olur	1
Çocuklar kendi tarihi ile ilgili bilgi edinir	1
Katkısı gidilen müzeye bağlıdır	1
Toplam	20

Tablo 1’de görüldüğü gibi sınıf öğretmenlerinin Müze Bilincine ilişkin görüşleri oldukça çeşitlidir. Tablo 1’deki “1. Yeni bir öğrenme alanı olan Müze Bilinci’ne ilişkin görüşleriniz nelerdir” sorusuna yönelik öğretmenlerden 5’i “Çocuğun kültürünü, tarihini tanımasını, ona sahip çıkmasını sağlar”, 4’ü “Erken yaşlarda verilmesi gerekir”, 2’si “Çocukların sanat eserlerini tanımalarına yardımcı olur”, 2’si “Çocuklarda sanat görüşü oluşturur”, 2’si “Çocukların gezerek, görerek öğrenmesi açısından önemlidir”, 2’si “Müze bilincine ilişkin kişisel çabalar var fakat bu yeterli değil”, 1’i “Çocuğun geçmişini öğrenerek geleceğini yönlendirmesini sağlar”, 1’i “Birinci sınıf öğrencileri

¹ *Öğrenme Mekânı*: Bu öğrenme alanında yer alan öğrenme mekânları, müzelerle birlikte ören yerlerini, anıtları, tarihî yapıları, sanat galerilerini vb. içine alacak şekilde geniş tutulmuştur (MEB, 2006, s.12).

için erken” ve 1’i “Çocuklar bu etkinlikleri yerinde yaşamalıdır” şeklinde yanıt vermiştir.

Deniz Öğretmen Müze Bilinci’ne öğrenme alanına ilişkin görüşlerini “... öğrencilere belli davranışlar kazandırmak, kültürümüzü öğretmek adına yapıldığından dolayı, ... Çocukların ... farklı ortamlar görmeleri, işte tarihi tanınması, geçmişine ilgi duyması ... efendim geçmişini öğrenirse geleceğini daha iyi yönlendirir düşüncesiyle müzenin bilinci, oluşturması konusunu ben gerekli görüyorum ... ” (st.336-343) ve Nihal Öğretmen öğretmen “Bence kazanmalılar da böyle bi bilinci. Çünkü oradaki eserler geçmişimizi çocukların daha iyi tanınması, onlar hakkında bilgi edinmeleri önemli. Bu yaşlarda da kazandırılır bu bilinç o yüzden olumlu bakıyorum” (st.1325-1327) şeklindeki ifadeleriyle Müze Bilinci öğrenme alanının erken yaşlarda verilmesi gerektiğini ve bu bilincin çocukta geçmiş ile gelecek arasında köprü kurmasını sağlayacağını belirtmişlerdir.

Pekin Öğretmen “Yani böyle bi şey yapılmalı ve ... bu yaştaki bi çocuk... müzenin bizim geçmişimizdeki var olan bi takım tarihi kalıntıların, eserlerin işte korunduğu, muhafaza edildiği, sergilendiği yer, yani bir kültür ögesi olduğunu, bizim geçmişimize yönelik kültürümüzü yansıttığını anlar, böyle bir bilinç kazanır” (st.2041-2050) ve Nihal Öğretmen “Bence kazanmalılar da böyle bi bilinci. Çünkü oradaki eserler geçmişimizi çocukların daha iyi tanınması, onlar hakkında bilgi edinmeleri önemli. Bu yaşlarda da kazandırılır bu bilinç o yüzden olumlu bakıyorum” (st.1054-1056) şeklindeki ifadeleriyle Müze Bilinci öğrenme alanını ile çocuğun geçmiş ile gelecek kültür arasında köprü kurmasını sağlayacağını belirtmiştir.

Jülide Öğretmenin ifadesi ise, “Ama tabi şimdi şöyle bi şey var, ilkokula mesela birinci sınıfta ben çok daha erken buluyorum yani. Bunun bir aile eğitimi şeklinde alınması daha doğru olur diye düşünüyorum... Başlanmalı yani erken yaşta da olsa başlanmalı. Geliştirir onları sanat eserlerini tanımaları, o açıdan önemli görüyorum” (st.1008-1014) biçiminde olup, ifadesinin çelişkili olması dikkat çekmektedir. Jülide öğretmen Müze Bilinci öğrenme alanının verilmesi için 1. sınıfı erken bulurken aynı zamanda bu eğitimin önemli olduğunu ve erken yaşlarda aile eğitimi ile alınması gerektiğini de ifade etmiştir.

Tablo 1.'deki "1.1. Yeni öğretim programına Müze Bilinci öğrenme alanının eklenmesindeki gerekçeler sizce neler olabilir?" sorusuna yönelik, öğretmenlerden 7'si "Çocukların öğrenme mekânlarını ve buradaki eserlerin önemini benimsemesini sağlamak", 5'i "Çocukların yaşayarak öğrenmesinin daha kalıcı ve etkili olması", 4'ü "Çocukların öğrenme mekânlarını koruma bilincini kazanmasını sağlamak", 2'si "Müze ziyaretlerinin artmasını sağlamak", 1'i "Öğrenme ortamının her yerde olabileceği düşüncesi", 1'i "Sanatsız bir milletin birçok şeyden geri kalacağı düşüncesi", 1'i "Çocukların koleksiyonculuğa özgü davranışları kazanmalarını sağlamak", 1'i "Çocukların öğrenme mekânlarında nasıl davranılması gerektiğini kavraması" ve 1'i "Çocukların müzeyi ve buradaki eserleri tanımasını sağlamak" şeklinde yanıt vermiştir.

Deniz Öğretmen, konuya ilişkin, "Yani çocuğun biliyorsunuz yaparak, görerek öğrenmesi daha etkili... Müze bilincini gezerek görerek zihinde kalması daha iyi, programın olması da güzel" (st.153-156) ifadesiyle müze bilinci öğrenme alanının eklenme sebebini yaşayarak öğrenmenin kalıcı olması şeklinde belirtmiştir. Özlem Öğretmen ise öğrenmenin kalıcılığının yanı sıra bu bilincin çocukta farklı davranışların oluşmasına ön ayak olacağını "Gezmek, görmek bi kere çok faydalı çocuklar için. Bunun içerisinde yani müzeleri gezmeleri de çok akılda kalıcı bi şey. Unutmazlar... Yani ufak çapta bile olsa bu şeyleri biriktirmek, göstermek, sergi açmak, ufak çapta bile olsa bunlara ön ayak olacaktır yani" sözleriyle dile getirmiştir (st.1796-1800).

Emre Öğretmen ise "Eklenmesinin nedenleri birincisi kültürel dir. Müze bizim kültürel varlığımızda önemli bir yer tutmaktadır... Bence bu nedenlerle kültürel varlığımızı korumak, geliştirmek ve geleceğe aktarmak nedenleriyle konulmuştur" (st. 504 506) ve Selin öğretmen "Haa, öğrencilerin müzelerde, sanat galerinde, ören yerleri, tarihi yapı, anıtlarda nasıl davranılması gerektiğini kavramalarını sağlamak, bu gibi yerlerin önemini benimsemek, buraları korumak, gelecek nesillere zarar vermeden aktarmak bilincini geliştirmek olabilir" (st.2372-2375) şeklindeki ifadesiyle öğrenme alanının kültürel nedenlerle programa eklendiğini vurgulamıştır.

Gamze Öğretmen "Öğrenme ortamının her yerde olabileceği düşünülerek konulmuş olabilir... Bir müzede... bir öğrenme ortamı oluşabilir. Yani daha rahatlıkla çocuklar ordaki malzemeleri kullanarak öğrenebilir. Canlandırabilirler düşündüklerini" (st.771-

775) ifadesiyle öğrenme alanının eklenme nedenini müzelerin de bir öğrenme ortamı olabileceği olarak belirtmiştir.

Hilal Öğretmen ise “*Geçmişe sahip çıkmak yapılan şeylerin değerini kazandırmak. İnsanların sanata verdiği önemi ortaya çıkarmak. Sanatsız bir milletin birçok şeyden geri kalacağı düşüncesiyle verildiğini düşünüyorum*” (st.912-914) şeklindeki cümleleriyle öğrenme alanının daha çok sanatsal nedenlerle eklendiğini belirtmiştir.

Yine Tablo 1.’deki “*1.2. Müze Bilinci öğrenme alanın Görsel Sanatlar dersine yönelik katkısı hakkında ne düşünüyorsunuz?*” sorusuna yönelik, öğretmenlerden 7’si “Eserler çocukların hayal dünyalarını geliştirir, çalışmalarını etkiler”, 6’sı “Çocukta var olan sanatsal yetenekleri ortaya çıkarmaya yardımcı olur”, 3’ü “Çocuklara estetik açıdan farklı bir bakış açısı kazandırır”, 1’i “Çocukların müzede bulunan eserlerin sanatsal özelliklerini kavramasını sağlar”, 1’i “Çocuklar müzeleri gözlemlemiş olur”, 1’i “Çocuklar kendi tarihi ile ilgili bilgi edinir” ve 1’i “Katkısı gidilen müzeye bağlıdır” şeklinde yanıt vermiştir.

Ceren Öğretmen “*... çocuğun tarihi eserlerin müzelerde sergilendiğini görmesi, onu orada algılaması, farklı bir bakış açısı, güzel bi şey, olumlu bi alan diye düşünüyorum*” (st.261-262) şeklindeki ifadesiyle eserleri müzelerde görmenin çocuğa farklı bir bakış açısı kazandırdığını belirtmiştir.

Hilal Öğretmen “*Çocuklar belleklerdeki şeyleri ön plana çıkarabilirler. Bunun için konmuş olabilir. Ya da oradan etkilenip ilerde görsel sanatlarla ilgili bir bölüme gidebileceğini, onunda bir ressam olabileceğini ya da herhangi bir heykeltıraş olabileceğini düşünmeleri için olabilir*” (st.922-926) cümleleriyle Müze Bilinci öğrenme alanının çocukta var olan sanatsal yetenekleri ortaya çıkarma ve bunları ileriye dönük geliştirme açısından eklenmiş olabileceğini ifade etmiştir. Benzer ifadeleri Selin ve Tülay Öğretmenler de kullanmıştır: Tülay öğretmen “*Müzelerde eskiden kalan tarihi eserler sergilendiği için görsel sanatlar dersine faydalı olacağını düşünüyorum ben. Yani en azından estetik açıdan çocuklara ... bi görüş açısı kazandırabilir. Yetenekli çocuklarımıza bi ışık tutabilir diye düşünüyorum*” (st.646-1649), Selin öğretmen (çocukları kastederek)“*Müzelerde bulunan eserlerin sanatsal özelliği olan eserler*

olduğunu kavrayacağından, bu eserleri örnek alıp uygulamaya, varsa yeteneğini ortaya çıkarmaya çalışacağından, yararlı olacağını düşünüyorum” demiştir.

Tablo 1'e genel olarak bakıldığında öğretmenlerin büyük kısmı, Müze Bilinci öğrenme alanına yönelik olumlu görüşlerde bulunmuşlardır. Öğretmenler, Müze Bilinci Öğrenme alanının erken yaşlarda verilmesi gerektiğini düşünmekte, bu alan ile öğrencilerin tarihini, kültürünü tanıyacağını ve ona sahip çıkacağını ifade etmektedirler. Öğretmenlere göre, çocukların sanat eserlerini tanıyarak bir sanat görüşü oluşturmaları, görerek öğrenmeleri, geçmişi tanıyarak geleceği yönlendirebilmeleri bakımından Müze Bilinci öğrenme alanı önemlidir. Dolayısıyla, öğretmenlerin Müze Bilinci öğrenme alanına ilişkin ifadeleri, ders programında yer alan açıklamalarla örtüşmektedir. Ayrıca öğretmenlerden bir kaçı bu alana yönelik çabaların kişisel olduğunu ve yeterli olmadığını belirtirken bir öğretmen ise müze bilincinin erken yaşlarda verilmemesi gerektiğini ifade etmektedir.

Müze Bilinci öğrenme alanının ders programına eklenme gerekçelerine ilişkin olarak öğretmenlerin bir kısmı, öğrencilerin öğrenme mekânlarını ve buradaki eserlerin önemini anlamalarını sağlamak olduğunu düşünürken bir kısmı da, buraları koruma bilincini kazanmalarını sağlamak olduğunu düşünmektedir. Öğretmenlerden 5'i öğrencilerin yaparak ve yaşayarak öğrenmelerinin önemini farkındadırlar ve bu sebeple eklenmiş olabileceğini düşünmektedirler. Bunun yanında, öğretmenlerden sadece bir tanesinin, öğrenmenin her yerde olabileceği düşüncesiyle Müze Bilinci öğrenme alanının programa eklenmiş olduğunu düşünmesi dikkat çekicidir.

3.2. Öğretmenlerin Müze Bilinci Öğrenme Alanına Yönelik Sahip Olunan Bilgilere İlişkin Değerlendirmelerine Ait Bulgular ve Yorumlar

Öğretmenlerin, Müze Bilinci öğrenme alanına yönelik sahip oldukları bilgilere ilişkin değerlendirmelerini elde etmek için hazırlanmış olan “Müze Bilinci öğrenme alanına yönelik sahip olduğunuz bilgileri nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna ilişkin yanıtlar ve frekans dağılımları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Müze Bilinci Öğrenme Alanına Yönelik Sahip Olunan Bilgilere İlişkin Değerlendirme

Sorular	f
2. Müze Bilinci öğrenme alanına yönelik sahip olduğunuz bilgileri nasıl değerlendiriyorsunuz?	
Kendimi bu alanda çok yeterli bulmuyorum	7
Bilgi anlamında çok yeterli değilim	6
Bu alan için bir araştırma yapmadım	5
Bu alanı birinci sınıftan itibaren branş öğretmeni vermeli	1
Elimde ne varsa onu değerlendiriyorum	1
Çocukların yaptıkları işleri kontrol ediyorum	1
Kendimi bu alanda geliştirmeye çalışıyorum	1
Öğrencilik yıllarımda edindiğim bilgilere sahibim	1
Öğrencilerin ilgililerini çekecek bilgilere başvuruyorum	1
Kendimi yeterli buluyorum	1
Toplam	25

Tablo 2.'deki "2. Müze Bilinci öğrenme alanına yönelik sahip olduğunuz bilgileri nasıl değerlendiriyorsunuz?" sorusuna yönelik, öğretmenlerden 7'si "Kendimi bu alanda çok yeterli bulmuyorum", 6'sı "Bilgi anlamında çok yeterli değilim", 5'i "Bu alan için bir araştırma yapmadım", 1'i "Bu alanı birinci sınıftan itibaren branş öğretmeni vermeli", 1'i "Elimde ne varsa onu değerlendiriyorum", 1'i "Çocukların yaptıkları işleri kontrol ediyorum", 1'i "Kendimi bu alanda geliştirmeye çalışıyorum", 1'i "Öğrencilik yıllarımda edindiğim bilgilere sahibim", 1'i "Öğrencilerin ilgililerini çekecek bilgilere başvuruyorum" ve 1'i "Kendimi yeterli buluyorum" şeklinde yanıt vermiştir.

Betül Öğretmen, Müze Bilinci öğrenme alanına yönelik sahip olduğu bilgilere ilişkin "Yani yeni bir program uygulandığında ki hani bütün materyallerde var önümüzde, uygulandığında kendimizi de yeterli buluyorum. İşin açıkçası çocuklara faydalı olabiliriz" (st.158-160) şeklindeki ifadeyle yeni öğrenme alanına yönelik kendisini yeterli bulduğunu belirtmiştir.

Deniz öğretmen "Maalesef o konuda hani uzun bi araştırma yapmış değilim. Çok da kendimi o konuda yeterli görmüyorum açıkçası" (st.415-416), ve Gamze Öğretmen "Tam yeterli diyemem yani ben. Mutlaka eksiklerimiz vardır. Ama elimdeki o an ne varsa

değerlendiririm” (st.797-799) sözleriyle kendilerini bu alanda yeterli bulmadıklarını belirtmişlerdir.

Kaya Öğretmen ise *“Bu konuda pek fazla bilgimiz yok. Biz öğretmen olarak, öğretmenlerin okuyup araştırması gereken, tabii çoğumuz yapmıyoruz bunu o da var da, kendimizi yetiştirmeye çalışıyoruz” (st.191-196) sözleriyle kendisinin bu öğrenme alanı ile yeterli bilgiye sahip olmadığı fakat bu alanda geliştirmeye çalıştığını ifade etmiştir.*

Leman Öğretmen *“Kendi açımızdan baktığımızda biliyo muyuz müzeyi ee tam olarak bilmiyoruz. Yani ben lisedeyken sanat tarihi gördüm, ondan sonra sanatla ilgili hiçbir ders almamış bir öğretmenim. Kendimiz, kendi çabamızla okuyarak, bakarak, görerek bir şeyler izlenim edinmeye çalışıyoruz” (st.1313-1316) sözleriyle, lisede sahip olduğu bilgilerle dersi yürütmeye çalıştığını ve Kaya Öğretmen gibi kendi çabalarıyla Müze Bilinci öğrenme alanına yönelik birikim yaptığını belirtmiştir.*

Özlem Öğretmen *“Onun dışında çok fazla bizim zamanınızda şey yoktu. Sınıf öğretmenliği bölümünde öyle şeyler, müzelerle ilgili bir konu dahi geçmedi. On iki, On üç yıllık öğretmenim ben, bizim zamanımızda yoktu” (st. 1805-1808) ifadeleriyle bu öğrenme alanına yönelik bir eğitime sahip olmadığını belirtmiştir.*

Tablo 2’ deki öğretmen görüşlerinin büyük bir kısmı kendilerini müze bilinci öğrenme alanında yeterli bulmadıkları yönündedir. Kendilerini bu alan için yeterli bulmamalarının yanında bu alan için henüz bir araştırma yapmadıklarını belirten öğretmenler de bulunmaktadır. Öğretmenlerden sadece bir tanesi öğrenme alanına yönelik kendisini geliştirmeye çalıştığını belirtirken, başka bir öğretmen sadece öğrencilik yıllarında edindiği bilgilerle dersi yürüttüğünü ifade etmiştir. Ancak araştırmaya katılan öğretmenlerin en azından 11 yıllık bir çalışma hayatları olduğundan, geçmişte aldıkları eğitimin bu öğrenme alanına yönelik olduğu söylenemez. 1 öğretmen bu alanın branş öğretmeni tarafından verilmesi gerektiğini düşünürken başka bir öğretmen ise kendisini bu alanda yeterli bulmaktadır.

3.3. Öğretmenlerin Müze Bilinci Öğrenme Alanı Etkinliklerinin Gerçekleşebilirliği Hakkındaki Düşüncelerine Ait Bulgular ve Değerlendirme

Öğretmenlerin, Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleşebilirliği hakkındaki düşüncelerine elde etmek için hazırlanmış olan “Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleşebilirliği hakkında ne düşünüyorsunuz?”, “Okulunuzun bulunduğu bölgede Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerini gerçekleştirmeye yönelik herhangi bir öğrenme mekânı bulunuyor mu?”, “Bu öğrenme mekânı Müze Bilincini gerçekleştirmeye yönelik bir etkinlik/etkinlikler düzenlediniz mi?”, “Ne tür etkinlik/etkinlikler düzenlediniz?”, “Gerçekleştirdiğiniz etkinliği/etkinlikleri değerlendirir misiniz?”, “Bu etkinliklerin kimlere ne gibi katkıları olduğunu düşünüyorsunuz?”, “Bu etkinlikleri gerçekleştirirken ne tür sorunlarla karşılaştınız?”, “Herhangi bir etkinlik düzenlemediyseniz nedenlerini açıklar mısınız?”, “ Müze bilincini gerçekleştirmeye yönelik ne tür yöntemler kullanıyorsunuz?” sorularına ilişkin yanıtlar ve frekans dağılımları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Müze Bilinci Öğrenme Alanı Etkinliklerinin Gerçekleşebilirliği Hakkındaki Düşünceler

Sorular	f
3. Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleşebilirliği hakkında ne düşünüyorsunuz?	
Programdaki etkinlikler uygulanabilir	7
Uygulanamayacak etkinlikler var	4
Ücra yerdeki bir okulda etkinlikleri gerçekleştirmek zor	3
Etkinlikleri gerçekleştirmek için okul tüm olanaklara sahip	2
Etkinlikler sahip olunan imkânlarla belli oranda gerçekleşebilir	2
Etkinlikleri gerçekleştirmek için okulda gerekli mekân bulunmuyor	2
Müzelere ulaşım imkânı olsa çok daha iyi olur	2
Etkinlikler çocukların seviyesine uygun ve onların hoşuna gidebilecek şekilde	2
Çocuklar bu etkinlikleri yerinde yaşamalıdır	1
Etkinlikleri gerçekleştirmek öğretmene ve öğrencinin istemesine bağlı	1
Müze ziyaretini gerçekleştirmede bazı zorluklar yaşanıyor	1
Sınıf içi etkinlikleri gerçekleştirmede fazla zorluk yaşanmıyor	1
Etkinlikleri uygulatmak çok zor	1
Çocuklar birinci sınıf oldukları için etkinliklerde çok ileri gidilemez	1

Etkinlikleri gerçekleştirmek için branş öğretmeni gerekli	1
Etkinlikler çok anlaşılır değil	1
Etkinlerin yapılabilmesi için ailenin de desteği gerekli	1
Etkinlerin gerçekleştirilebilirliği öğretmenin derse yönelik hazırlığına bağlı	1
Toplam	34

3.1. Okulunuzun bulunduğu bölgede Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerini gerçekleştirmeye yönelik herhangi bir öğrenme mekânı bulunuyor mu?

Yakınlarda yok fakat Eskişehir merkezde var	3
Eskişehir’de birçok var	2
Cumhuriyet Müzesi var	2
Cam Sanatları Müzesi var	2
Anadolu Üniversitesinde var	2
Anadolu Üniversitesi’nde var fakat emin değilim	1
Okulumuzda salonumuz var	1
EBB’nin Resim Galerisi var	1
EBB’nin Opera binasında var	1
Opera var fakat çok yoğun	1
Çevremizde çok	1
Bilim Kültür Parkı var	1
Uçak Müzesi var	1
Devlet Demir Yolları Müzesi var	1
Toplam	20

3.1.1. Bu öğrenme mekânı Müze Bilincini gerçekleştirmeye yönelik bir etkinlik/etkinlikler düzenlediniz mi?

Düzenleyenler

Birkaç ders bir arada yapıldı	1
Daha önceki yıllarda yapıldı	1

Düzenlemeyenler

Hayır, yapılmadı.	8
Henüz gerçekleştirmedik	5
Bu ders için gidilmedi	2
Sadece gezmek amaçlı gidildi	1

Toplam	18
---------------	-----------

3.1.1.1. Ne tür etkinlik/etkinlikler düzenlediniz?

İki kişilik gruplarla bir etkinlik düzenlendi	1
Toplam	1

<i>3.1.1.2. Gerçekleştirdiğiniz etkinliği/etkinlikleri değerlendirir misiniz?</i>	
Çocuklarda bir nesneyi sözel olarak en iyi şekilde tasvir edebilme çabası gözlemlendi.	1
Çocuklar hayal güçlerini kullandılar ve hayallerindekileri sanat çalışmalarına aktardılar.	1
Toplam	2

<i>3.1.1.2.1. Bu etkinliklerin kimlere ne gibi katkıları olduğunu düşünüyorsunuz?</i>	
Çocukların hayal güçleri gelişti	1
Çocuklarda sözel ifade yeteneği gelişti	1
Çocuklar hayallerindekileri resim, şiir yoluyla ve de dramatize ederek görselleştirme davranışı kazandılar	1
Toplam	3

<i>3.1.1.2.2. Bu etkinlikleri gerçekleştirirken ne tür sorunlarla karşılaştınız?</i>	
Gidilen müzede etkinliklere ait bir çalışma odasının bulunmaması	1
Toplam	1

<i>3.1.2. Herhangi bir etkinlik düzenlemediyseniz nedenlerini açıkla mısınız?</i>	
Müfredata göre etkinliğin Mayıs ayında düzenlenmesi gerektiğinden	7
Arkeoloji Müzesinin kapalı olması sebebiyle	5
Hava şartlarından dolayı	4
Sınıf dışı etkinliklerinin bir takım zorluklarından dolayı	3
Maddi engellerden dolayı	2
Gidilecek mekânda çocukları kontrol edememe düşüncesiyle	2
Birinci sınıfta okuma ve yazmaya ait etkinliklere daha çok yer verildiğinden dolayı	2
Öğretmenin henüz oraya gidip orayı incelemediğinden dolayı	1
Okul çevresinde böyle bir yer olmadığından dolayı	1
Birinci sınıfların etkinlik için çok küçük yaşta olmaları sebebiyle	1
Aileler istemediğinden dolayı	1
Müzeden bilgi gelmediğinden dolayı	1
Toplam	30

<i>3.2. Müze bilincini gerçekleştirmeye yönelik ne tür yöntemler kullanıyorsunuz?</i>	
Sınıfta müzeye benzer bir ortam oluşturarak yapılan çalışmaları sergileme şeklinde	4
Bu öğrenme alanı ile ilgili bir çalışma yapılmadı	4
Projeksiyon aleti kullanarak ilgili görüntüler gösterilerek	3
Drama yöntemi ve oyunlaştırma şeklinde	2

Gösterip yaptırma ile	1
Örnek alma ile	1
Artık materyaller ile üç boyutlu çalışmalar yapılarak	1
Hayat bilgisi dersinde müzeler teorik olarak işlenmiştir	1
Geçmiş yıllarda sınıfta kil ile ilgili çalışmalar yapılmıştır	1
İnternet üzerinden incelemeler şeklinde	1
Toplam	19

3.2.1. Bu yöntemler ile gerçekleştirdiğiniz etkinlikleri değerlendirir misiniz?

Çocuklar konuyu daha iyi kavrar	2
Çocukta bilgi ve davranış kazanımı olur	2
Çocuğun hayal gücü zenginleşir ve çocuk haylindekileri kâğıda döker	2
Etkinlikler çocukların hoşuna gider ve çocuklarda merak uyanır	2
En ilgisiz çocuk bile dersle ilgilenir ve konu hakkında bilgi sahibi oluyor	1
Az da olsa etkinlikler işe yarar	1
Toplam	10

Tablo 3’deki “*Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleştirilebilirliği hakkında ne düşünüyorsunuz?*” sorusuna yönelik, öğretmenlerden 7’si “Programdaki etkinlikler uygulanabilir” 4’ü “Uygulanamayacak etkinlikler var”, 3’ü “Ücra yerdeki bir okulda etkinlikleri gerçekleştirmek zor”, 2’si “Etkinlikleri gerçekleştirmek için okul tüm olanaklara sahip”, 2’si “Müzelere ulaşım imkânı olsa çok daha iyi olur”, 2’si “Etkinlikler sahip olunan imkânlarla belli oranda gerçekleştirilebilir”, 2’si “Etkinlikleri gerçekleştirmek için okulda gerekli mekân bulunmuyor”, 2’si “Etkinlikler çocukların seviyesine uygun ve onların hoşuna gidebilecek şekilde”, 1’i “Çocuklar bu etkinlikleri yerinde yaşamalıdır”, 1’i “Etkinlikleri gerçekleştirmek öğretmene ve öğrencinin istemesine bağlı”, 1’i “Müze ziyaretini gerçekleştirmede bazı zorluklar yaşanıyor”, 1’i “Sınıf içi etkinlikleri gerçekleştirmede fazla zorluk yaşanmıyor”, 1’i “Etkinlikleri uygulamak çok zor”, 1’i “Çocuklar birinci sınıf oldukları için etkinliklerde çok ileri gidilemez”, 1’i “Etkinlikleri gerçekleştirmek için branş öğretmeni gerekli”, 1’i “Etkinlikler çok anlaşılır değil”, 1’i “Etkinlerin yapılabilmesi için ailenin de desteği gerekli” ve 1’i “Etkinlerin gerçekleştirilebilirliği öğretmenin derse yönelik hazırlığına bağlı” şeklinde yanıt vermiştir.

Emre Öğretmen Müze bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleştirilebilirliği ile ilgili olarak *“Bunlar yapılabilecek şekilde. Yani yapılabilmesi için ailenin desteği olması gerekir... öğretmenin de o konuda hazırlığını yapması gerekir... Eskişehir o konularda çok şanslı, çevredeki kültürel varlıkların çokluğu önemli”* (st.516-528) şeklindeki ifadesiyle, etkinliklerin uygulanabilir olduğunu fakat aynı zamanda bunun ailenin desteğine ve öğretmenin derse hazırlığına bağlı olduğuna vurgu yapmıştır.

Tülay Öğretmen Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin uygulanabilir olduklarını ve etkinliklerin çocuklara uygun olarak hazırlandığını *“Tabii ki gerçekleştirebileceğini düşünüyorum. Neden, çünkü seviyelerine uygun, ikinci sınıf seviyesine uygun. Programı incelediğimizde görsel sanatlarda da, sanatsal etkinliklerde de bu müze bilinci konusu var ve bu çocukların hoşuna gidebilecek etkinliklerle değerlendirilmiş. Artı biz bi de gezi ve görsel yolla onlara bu değerleri kazandırabileceğimiz için ben doğru olduğunu ve yerinde olduğunu, gereken kadarının verildiğini düşünüyorum”* (st.1659-1666), ifadeleriyle belirtmiştir.

Jülide Öğretmen *“Valla ben aslında işin gerçeği bu öğrenme alanlarının çok yeni programda bu tür şeyler var ya şimdi çok da taraftar değilim. Şöyle mesela bana sorarsan bu sene ben görsel sanat dersini çok randımanlı işlemedim, işleyemedim yani. ... burada bizim imkânlarımız çok kısıtlı. Mekân olarak sorunlarımız var. Geniş bi alan olsa mesela, burada bütün bu görsel sanatlar konularını işleyebilirim”* (st.1035-1039) ifadeleriyle, genel olarak görsel sanatlar dersi konularını yeterince işleyemediğini belirtmiş ve bu durumun nedenini ise etkinlikler için gerekli mekandan yoksun olmalarına bağlamıştır.

Mehmet öğretmen ise daha genel bir değerlendirme yaparak *“Zor, neden zor. Ee şu anda belki benim okulum bu imkânlardan yararlanabilir ... Oraya götürüp, getirebilir. Ama bir A okulu, A köyündeki bir okul nasıl verebilir bu bilgileri. Çok zor... Hani benim okulumda internet var. Bilgisayar var. Ordan gösterebiliriz... Ama ... bir A köyünde ne internet vardır, ne de bu şartlardan yararlanacak bi şey vardı.”* (st.1452-1471) ifadeleriyle öğrenme alanı etkinliklerinin ücra bir yerde gerçekleştirilmesinin zor olduğuna vurgu yapmıştır.

Hilal Öğretmen “*Bana çok açık gelmiyo. Uygulataamıyorum. Dersin şeyini almadığım için uygulataamıyorum. Zorluk çekiyorum, muhakkak fire veriyoruz yani*” (st.945-947) sözleriyle görsel sanatlar dersine yönelik eğitim almadığı için etkinlikleri gerçekleştirmekte zorlandığını belirtirken, Figen Öğretmen, bu dersin branş öğretmeniyle daha verimli işleneceğini “*Ya etkinlikler yani uygulanabilir tam değil. Şeyi gerektiriyo, branş öğretmenini bence. Yani birinci sınıf bile olsa branş öğretmeni bence benden daha verimli olur*” (st.716-718) sözleriyle belirtmektedir.

Tablo 3’deki “. *Okulunuzun bulunduğu bölgede Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerini gerçekleştirmeye yönelik herhangi bir etkinlik alanı bulunuyor mu?*” sorusuna yönelik öğretmenlerden 3’ü “Yakınlarda yok fakat Eskişehir merkezde var”, 2’si “Eskişehir’de birçok var”, 2’si “Cumhuriyet Müzesi var”, 2’si “Cam Sanatları Müzesi var”, 2’si “Anadolu Üniversitesinde var”, 1’i “Anadolu Üniversitesi’nde var fakat emin değilim”, 1’i “Okulumuzda salonumuz var”, 1’i “EBB’nin Resim Galerisi var”, 1’i “EBB’nin Opera binasında var”, 1’i “Opera var fakat çok yoğun”, 1’i “Çevremizde çok”, 1’i “Bilim Kültür Parkı var”, 1’i “Uçak Müzesi var” ve 1’i “Devlet Demir Yolları Müzesi var” şeklinde yanıt vermiştir.

Figen Öğretmen, okulun bulunduğu bölgede Müze Bilincini öğrenme alanı etkinliklerini gerçekleştirmeye yönelik bit öğrenme mekânı bulunmasına ilişkin olarak “*Bence Eskişehir’de pek yeterli yer de yok gibi*” (st. 680) ifadesiyle Eskişehir’de etkinlikler için uygun bir yer olmadığını belirtirken, Figen öğretmenin aksine Nihal öğretmen ise “*Eskişehir’de biz bu konuda şanslıyız. Var çevremizde çok. Yakın yani Eskişehir’de ulaşım zaten, çocukları çok rahat ulaştırabilirim yani*” (st.1571-1573) Eskişehir’in bu açıdan oldukça zengin olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 3!teki “*3.1.1. Bu öğrenme mekânı Müze Bilincini gerçekleştirmeye yönelik bir etkinlik/etkinlikler düzenlediniz mi?*” sorusuna yönelik öğretmenlerden 1’i “Birkaç ders bir arada yapıldı”, 1’i “Daha önceki yıllarda yapıldı” şeklinde yanıtlarken öğretmenlerden 8’si “Hayır, yapılmadı”, 5’i “Henüz gerçekleştirmedik”, 2’si “Bu ders için gidilmedi” ve 1’i “Sadece gezmek amaçlı gidildi” şeklinde yanıt vermiştir.

Ceren Öğretmen, bir etkinlik alanında, Müze Bilincini gerçekleştirmeye yönelik herhangi bir etkinlik düzenlemeye ilişkin olarak “*İşte hepsini bir arada ... hem Atatürk,*

Cumhuriyet Tarihi, hem müze olayı hepsini bir arada... Cumhuriyet Müzesini gezdik ... Orda daha çok resimler var. Resimlerle Atatürk'ün hayatı, Cumhuriyet Tarihi'nin o sürecini anlattılar. İşte dönüşte de değerlendirdik” (st.293-298) ifadesiyle, müze bilincine ilişkin etkinliği diğer derslerle birlikte ele alarak bir müzede gerçekleştirdiğini belirtmiştir. Fakat Ceren öğretmenin ifadelerinden, yapılan etkinliğin müze bilinci öğrenme alanına yönelik olmaktan çok, diğer dersler kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Kaya Öğretmen ise benzer bir durumu farklı bir şekilde şu sözlerle ifade etmiştir: “Cumhuriyet Tarihi Müzesi'ne gittik, ama tabii bu resim iş görsel sanatlar dersiyile ilgili kazanımları davranışları dikkate almadık açıkçası” (st.1201-1202).

Mehmet Öğretmen ise “... müze haftalarında veya ... ünite konularımız olduğu zaman, öyle yerlere gezi düzenlemeye çalışıyoruz. Ama bunda ne kadar başarılı oluyoruz. Sadece turistik bi gezi gibi oluyo... sıradan giriyoruz, sıradan çıkıyoruz” (st.1460-1463) sözleriyle yapılan gezilerin Müze Bilinci öğrenme alanının amacına uygun gerçekleşemediğini belirtmiştir.

Deniz Öğretmen “Hayır, öyle bi yere gitmedik ama düşünüyoruz” (st. 427)şeklinde yanıt verirken Jülide öğretmen “Yok hayır gerçekleştirmedim” ifadesiyle herhangi bir etkinlik gerçekleştirmediğini belirtmiştir.

Remzi Öğretmen “En son biz onu şeyde yapmıştık. İskenderun, Hatay ee o Mozaik Müzesinde yapmıştık” (st.2262-2263) cümlesiyle, geçmiş yıllarda bir müzede, Müze Bilinci öğrenme alanına yönelik etkinlik gerçekleştirdiğini belirtmiştir.

Tablo 3'teki “Ne tür etkinlik/etkinlikler düzenlediniz?” sorusuna yönelik öğretmenlerden sadece 1'i “İki kişilik gruplarla bir etkinlik düzenlendi” şeklinde yanıt vermiştir.

Remzi Öğretmen “Müzeyi gezdik hatta ikili eşleştik, birinin gözünü kapadık. Ondan sonra diğeri anlattı” şeklinde yaptıkları etkinlikleri kısaca belirtmiştir.

Tablo 3'teki “Gerçekleştirdiğiniz etkinliği/etkinlikleri değerlendirir misiniz” sorusuna yönelik, “Çocuklarda bir nesneyi sözel olarak en iyi şekilde tasvir edebilme çabası

gözlemlendi”, öğretmenlerden 1’i “Çocuklar hayal güçlerini kullandılar ve hayallerindekileri sanat çalışmalarına aktardılar” şeklinde yanıt vermiştir.

Tablo 3’teki “*Bu etkinliklerin kimlere ne gibi katkıları olduğunu düşünüyorsunuz?*” sorusuna yönelik, öğretmenlerden 1’i “Çocukların hayal güçleri gelişti”, öğretmenlerden 1’i “Çocuklarda sözel ifade yeteneği gelişti” ve öğretmenlerden 1’i “Çocuklar hayallerindekileri resim, şiir yoluyla ve de dramatize ederek görselleştirme davranışı kazandılar” şeklinde yanıt vermiştir.

Tablo 3’teki “*Bu etkinlikleri gerçekleştirirken ne tür sorunlarla karşılaştınız?*” sorusuna yönelik, öğretmenlerden 1’i “Gidilen müzede etkinliklere ait bir çalışma odasının bulunmaması” şeklinde yanıt vermiştir.

Remzi Öğretmen “... *gittiğimiz zaman müzelerde çalışma odalarının bulunmasını isterdim. Götürsek çocuklarımızı. Bir çalışma ortamında orda bir saat, iki saat, bir gün boyunca bir çalışma ortamı olsa harika olacağını düşünüyorum*” (st.2261-2270) ifadesiyle gidilen müzede çocukların farklı etkinlikleri yapabileceği bir çalışma odası bulunmayışının bir sorun olduğunu dile getirmiştir

Tablo 3’teki “*Herhangi bir etkinlik düzenlemediyseniz nedenlerini açıklar mısınız?*” sorusuna yönelik öğretmenlerden 7’si “Müfredata göre etkinliğin Mayıs ayında düzenlenmesi gerektiğinden”, 5’i “Arkeoloji Müzesinin kapalı olması sebebiyle”, 4’ü “Hava şartlarından dolayı”, 3’ü “Sınıf dışı etkinliklerinin bir takım zorluklarından dolayı”, 2’si “Maddi engellerden dolayı”, 2’si “Gidilecek mekânda çocukları kontrol edememe düşüncesiyle”, 2’si “Birinci sınıfta okuma ve yazmaya ait etkinliklere daha çok yer verildiğinden dolayı”, 1’i “Öğretmenin henüz oraya gidip orayı incelemediğinden dolayı”, 1’i Okul çevresinde böyle bir yer olmadığından dolayı”, 1’i “Birinci sınıfların etkinlik için çok küçük yaşta olmaları sebebiyle”, 1’i “Aileler istemediğinden dolayı” ve 1’i “Müzeden bilgi gelmediğinden dolayı” şeklinde yanıt vermiştir.

Müze bilinci etkinliklerin düzenleyememe nedeni olarak Arkeoloji Müzesinin kapalı olmasını belirten öğretmenlerden Figen “*Mesela Arkeoloji Müzesi vardı. Orası kapandı galiba. Tadilat gibi. Orası ... kabul etmedi ... geçen sene. götürmek istedim ... öğrencilerimi. Biz dediler tadilat dolayısıyla kapalıyız*” (st.681-683) şeklinde durumu

belirtirken Özlem öğretmen “*Arkeoloji Müzesi’nin olmaması hakikaten çok büyük bir eksiklik. Yani oraya gidemiyorduk. Müze diyince aklımıza ilk ... çocukluğumuzda girdiğimiz Arkeoloji Müzeleri geliyor. Ve çok güzel müzelerdi. Keşke gidebilsek, keşke olsa*” (st.1825-1828) sözleriyle Arkeoloji Müzesi’nin eksikliğini vurgulamıştır. Betül Öğretmen ise “... bizim yıllardır şu Arkeoloji Müzemiz kapalı. Bilmiyorum açıldı mı da ... Hala kapalı. Ben çocukları hep oraya götürmek istemişimdir ... ben burada üçüncü kez mezun vericem kapalı. Yani bu kadar mı ... sürer bir Arkeoloji Müzesi’nin ... tamirati” (st.240-244) ifadeleriyle Arkeoloji Müzesi’nin çok uzun zamandır kapalı olduğunu vurgulamıştır.

Etkinlikleri gerçekleştirememelerine etkileyen diğer sebeplere ilişkin olarak, Kaya Öğretmen “*Ama işte bazen maddi imkânsızlıklar. Geziler parayla oluyor. Okulumuzun bulunduğu çevrede böyle bir yer olmadığı için, mecburen maddiyata da dayandığı için çoğunluğunu yapamıyoruz*”(st.1205-1207) ifadesiyle etkinlik düzenleyememelerinin sebebini maddi imkansızlıklara bağladığını belirtmiştir.

Leman Öğretmen, sınıf dışındaki öğrenme ortamında etkinlik düzenlememesinin nedenini, kalabalık bir sınıfı kontrol etmenin zorluğuna şu sözlerle bağlamıştır: “... sınıfımız kırk kişilik. Onları orda (müzedede) zapt etmek, zarar verecek, şu, bu hesabıyla ben henüz gitmedim, daha önceki sınıfla ben ee Medeniyetler Müzesi’ne, ondan sonra Atatürk Müzesine, Devlet Demiryolları Müzesi’ne gittiğimde bu sorunla karşılaştım... Kırk kişilik bir sınıfla bu çok zor bir şey” (st.1301-1307).

Tülay Öğretmen, çocukların yaşlarının küçük olmasının etkinlikleri düzenlemekte sorun oluşturduğunu “*Oralara aslında götürmeyi çok isteriz ama ... ikinci sınıf öğrencisini neden götüremeyeceğimizi sorarsanız ... onları kontrol etmede zorluk çekebileceğimizi düşünmüyoruz bazı müzelere götürmekte. Büyük bir alanda ... onların güvenliklerini sağlamak ve onlara zarar gelmeden dolaştırmak zor olacaktır*” (st.1675-1670) sözleriyle ifade etmiştir.

Tablo 3’teki “*Müze bilincini gerçekleştirmeye yönelik ne tür yöntemler kullanıyorsunuz?*” sorusuna yönelik öğretmenlerden 4’ü “Sınıfta müzeye benzer bir ortam oluşturarak yapılan çalışmaları sergileme şeklinde”, 4’ü “Bu öğrenme alanı ile ilgili bir çalışma yapılmadı”, 3’ü “Projeksiyon aleti kullanarak ilgili görüntüler

gösterilerek”, 2’si “Drama yöntemi ve oyunlaştırma şeklinde”, 1’i “Gösterip yaptırma ile”, 1’i “Örnek alma ile”, 1’i “Artık materyaller ile üç boyutlu çalışmalar yapılarak”, 1’i “Hayat bilgisi dersinde müzeler teorik olarak işlenmiştir”, 1’i “Geçmiş yıllarda sınıfta kil ile ilgili çalışmalar yapılmıştır” ve 1’i “İnternet üzerinden incelemeler şeklinde” şeklinde yanıt alınmıştır.

Ayşe Öğretmen, gerçekleştirmeye yönelik kullandığı yöntemlere ilişkin, “*Sınıf içinde mesela müzeyi tanıtıyoruz. Müzede işte neler vardır, nasıl gezilebilir, bunlara dikkat çekiyoruz. Nelere dikkat etmesi gerekiyor kuralları anlatıyoruz. Yani oyunlaştırma şeklinde ... yapıyoruz. Yani şöyle bir ortam dizayn ediyoruz, hazırlıyoruz çocuklar ... müzeye gitmiş gibi geziyorlar. ... orda bulunan eserleri canlandırmak için çocuklar kendilerinde olan şeyleri getiriyorlar*” (st.40-45) ifadesiyle Müze Bilinci etkinliklerini sınıf içinde müzeye benzer bir ortam oluşturarak gerçekleştirmeye çalıştıklarını belirtmiştir. Deniz Öğretmen ise sınıf içinde kullandığı yöntemleri “... *sınıf içinde drama yöntemini kullanıyorum. Görsel sanatlarda anlatım, drama eee doğaçlama ondan sonra gösterip yaptırma, örnek alma, o tür yöntemleri kullanıyorum*” (st.428-430) sözleriyle açıklamıştır.

Tülay Öğretmen “*Sınıf içinde sevdikleri eşyaları getircekler ve sınıfı bi sergi salonu gibi düzenliyecek. Orda biz müzede nasıl davranması gerekiyorsa, eşyalara dokunulmaması gerektiği, sessiz olması gerektiği, işte verilen bilgilerin dinlenmesi gerektiğini ... sınıf içi ortamında da öyle bi etkinlik yaşayacaklar. Kendileri müze oluşturacaklar. Esasen gerçek müze değil de sanal müze gibi olucak*” (st.1684-1689) ifadesiyle, sınıf içerisinde müzeye benzer bir ortam oluşturacağını ve öğrencilerin müzede göstermesi gereken davranışları sınıf içinde kazanacaklarını belirtmiştir. Ancak Tülay öğretmen, yapılacak olan bu etkinliği ‘Sanal Müze’ olarak adlandırmaktadır.

Figen Öğretmen “*İşte uygulama müzeye gidilmediği için, çocuk biraz algılamakta zorlanıyo ... projeksiyon aletiyle gösterdim. ... gezmek daha başka oluyor uygulama yapmaları için. Benden kaynaklanıyo olabilir bu. Götürmüş olsam, çocukları gezdirmiş olsam, o zaman o çalışmayı belki daha farklı algılayacak*”(st.720-724) cümleleriyle, etkinliğe ilişkin görselleri projeksiyon aletiyle sunduğunu fakat bunun müzeye gitmek kadar etkili olmadığını ifade etmiştir. Yine benzer bir yöntemi kullandığını Gamze Öğretmen de konuya ilişkin görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir: “*Birinci sınıfta ben*

uygulayamadım... ama çocuklara ... müze resimlerini bulmalarını, ee müzelerde ... sergilenen eşyaların ... resimlerini getirip, sınıfımızda getirilen resimleri göstermiştik. Bir projeksiyon aletiyle de yansıtmıştı.” (st.850-853).

Pekin Öğretmen *“Hayat bilgisi dersinde sanıyorum şey yaptık, müzeleri teorik olarak araştırdık. Müze nedir ne değildir. İşte onlarla ilgili resimler geldi... müze çeşitleri arkeoloji müzesi, onlarla ilgili bi şeyler geldi” (st.2112-2115)* sözleriyle yalnızca Hayat Bilgisi dersinde müzeleri teorik olarak işlediğini beklerken, Selin öğretmen *“Sınıf içinde sadece internet üzerinde inceleme şeklinde”(st.2399-2400)* demiştir.

Tablo 3’teki *“Bu yöntemler ile gerçekleştirdiğiniz etkinlikleri değerlendirir misiniz?”* sorusuna yönelik öğretmenlerden 2’si *“Çocuklar konuyu daha iyi kavrar”, 2’si “Çocukta bilgi ve davranış kazanımı olur”, 2’si “Çocuğun hayal gücü zenginleşir ve çocuk haylindekileri kâğıda döker”, 2’si “Etkinlikler çocukların hoşuna gider ve çocuklarda merak uyanır”, 1’i “En ilgisiz çocuk bile dersle ilgilenir ve konu hakkında bilgi sahibi olur” ve 1’i “Az da olsa etkinlikler işe yarar”* şeklinde yanıt vermiştir.

Deniz Öğretmen, gerçekleştirilen etkinliklerin çocuklar üzerindeki etkisini *“... örneğin çocuk hikâye kitabı okuyor ya da şiir okuyor. Okuduğu hikâyede etkilendiği şiiri çizmesini istiyorum. Veya onun beğendiği ortamı, hayal ettiği ortamı... resme dökmesini istiyorum.” (st.432-435)* şeklindeki ifadesiyle, yapılan etkinliğin çocukların hayal güçlerini zenginleştirdiğine vurgu yapmaktadır.

Betül Öğretmen *“Sonuçlar güzel. Çok büyük bir merak uyanıyo. Yapmaya çalışıyorlar” (st.942)* cümlesiyle, yapılan etkinlikler sayesinde çocuklarda konuya yönelik merak uyandığını belirtmektedir.

Tablo 3’e genel olarak bakıldığında öğretmenlerin bir kısmının programda yer alan Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin uygulanabilirliği görüşünde birleştikleri görülmektedir. Öğretmenlerin bir kısmı programda uygulanamayacak etkinliklerin olduğunu belirtirken, bir kısmı ise etkinliklerin olanakları kısıtlı olan okullarda gerçekleşemeyebileceğini ifade etmiştir. Etkinliklerin gerçekleştirilmesinde sıkıntılar yaşandığını belirten öğretmenlere göre bu sıkıntılardan bazıları şu şekildedir: Müzelere ulaşım imkânı bulunmaması, okullarda bu etkinlikler için uygun mekanın bulunmaması, bu dersin branş öğretmenin tarafından verilmesi gerektiği, etkinliklerin çok anlaşılır

olmaması. Ancak etkinliklerin çocukların seviyesine uygun ve gerçekleştirilebilir olduğunu düşünen öğretmenler de vardır. 1 öğretmen ise özellikle sınıf içinde yapılan etkinliklerde sıkıntı yaşanmadığını ifade etmiştir.

Öğretmenlerin tamamına yakını Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerini gerçekleştirebilecekleri öğrenme mekânlarının okulun bulunduğu bölgede yer aldığını belirtmişlerdir. Yani öğretmenler, özellikle sınıf dışında da gerçekleştirilebilecek etkinlikler için uygun öğrenme mekânlarına sahiptirler. Sadece 3 öğretmen okulun çevresinde böyle bir alanın olmadığını, ancak şehir merkezinde bulunduğunu belirtmiştir.

Okul çevresinde var olan öğrenme mekânında Müze Bilinci öğrenme alanına yönelik etkinlik gerçekleştirdiğini belirten öğretmen sayısı ise sadece 2 kişidir. Ancak bu öğretmenlerden bir tanesi daha önceki yıllarda, alana ilişkin uygulamalar yaptığını ifade etmiştir. Diğer öğretmen ise, müze alanında etkinlikleri birkaç derse yönelik gerçekleştirdiğini belirtmiş fakat öğretmenin ifadelerinden, yapılan etkinliğin müze bilincine ilişkin olmadığı sonucu çıkmıştır. Diğer bütün öğretmenler ise bir öğrenme mekânında bu alana yönelik herhangi bir etkinlik gerçekleştirmediklerini belirtmişlerdir. Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinden sadece bir tanesinin sınıf dışında, müze bilinci öğrenme alanı etkinliğini gerçekleştirmesi oldukça dikkat çekicidir.

Öğrenme mekânında Müze Bilinci öğrenme alanına yönelik etkinlik düzenleyen öğretmen, iki kişilik eşleştirme yaparak etkinlikleri gerçekleştirdiğini belirtmiştir. Aynı öğretmen yapılan etkinlikleri değerlendirdiğinde, çocuklarda bir nesneyi en iyi şekilde gözlemlene ve tasvir etme çabasının oluştuğunu, çocukların hayal güçlerini kullanarak sanatsal çalışmalar yaptıklarını belirtmiştir. Yapılan etkinliklerin katkılarına ilişkin aynı öğretmen, çocukların hayal güçlerinin ve sözel ifade yeteneğinin geliştiğini, ayrıca çocukların hayallerindekileri farklı sanatsal yollarla ifade edebildiklerini belirtmiştir. Ayrıca öğretmen, gidilen müzede yapılan etkinliklere yönelik bir çalışma odasının bulunmaması durumunu bir sorun olarak ifade etmiştir.

Öğretmenlerden bir kısmı bir öğrenme mekânında Müze Bilinci öğrenme alanına yönelik herhangi bir etkinlik düzenlememelerinin nedeni olarak öğretim programına göre etkinliklerin Mayıs ayında düzenlenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca

Arkeoloji müzesinin kapalı olmasını neden olarak gösteren öğretmenlerin sayısı da dikkat çekicidir. Öğretmenler görüşme sırasında da Eskişehir Arkeoloji Müzesi'nin uzun yıllardan beri kapalı olduğunu ve bunun bir eksiklik olduğunu özellikle vurgulamışlardır. Bazı öğretmenler sınıf dışı etkinliklerin birtakım zorluklarını neden olarak gösterirken, bazıları gidilecek mekânda öğrencileri kontrol edemeyeceklerini düşündükleri için etkinlikleri gerçekleştiremediklerini ifade etmişlerdir. Bunu yanı sıra birinci sınıftaki öğrencilerin, etkinlikler için çok küçük oldukları ve okuma-yazmaya ait etkinliklere daha çok yer verildiği için, Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerini gerçekleştiremediklerini belirten öğretmenler de bulunmaktadır.

Öğretmenlerin müze bilincini gerçekleştirmeye yönelik kullandıkları yöntem genel olarak, sınıf içinde müzeye benzer bir ortam oluşturma ve yapılan çalışmalarını sergileme; projeksiyon aletiyle görsellerin gösterimi; drama ve oyunlaştırma; artık materyallerle üç boyutlu çalışmalar yapma ve internet üzerinden incelemeler şeklindedir. Ancak 4 öğretmen bu alana yönelik hiçbir çalışma yapmadığını belirtirken, bir öğretmen müzelerin hayat bilgisinde teorik olarak işlendiğini ifade etmiştir. Öğretmenler bu yöntemlerle gerçekleştirdikleri etkinlikleri değerlendirirken çocuğun konuyu daha iyi kavradığı; çocukta bilgi ve davranış kazanımı olduğu, çocuğun hayal gücünün zenginleştiği, çocukta derse karşı ilgi ve merak uyandırdığı gibi ifadeler kullanmışlardır.

3.4. Öğretmenlerin Müze Bilinci Öğrenme Alanına Yönelik Verilen Bilgi ve Etkinlik Planları Hakkındaki Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorumlar

Öğretmenlerin, Müze Bilinci öğrenme alanına yönelik sahip verilen bilgi ve etkinlik planları hakkındaki görüşlerini elde etmek için hazırlanmış olan “Programda yer alan ve uygulamaya yönelik verilen bilgilerin size rehberlik etmesi konusunda neler söyleyebilirsiniz?”, “Programda yer alan ve öğrenme alanına yönelik verilen etkinlik konularından hangilerini sayabilirsiniz?”, “Programda yer alan etkinliklerin uygulanabilirliği hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?” sorularına ilişkin yanıtlar ve frekans dağılımları Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programında Müze Bilinci Öğrenme Alanına Yönelik Verilen Bilgi ve Etkinlik Planları Hakkındaki Görüşler

Sorular	f
<i>4. Programda yer alan ve uygulamaya yönelik verilen bilgilerin size rehberlik etmesi konusunda neler söyleyebilirsiniz?</i>	
Yeterince rehberlik etmiyor, daha açıklayıcı olabilir	6
Açıklamalar iyi ve yeterli	3
Türkiye'nin her yerindeki yaşam koşulları düşünülerek hazırlanmış	1
Öğretmenin müdahale edebileceği şekilde esnek hazırlanmış	1
Biraz daha geliştirilebilir	1
Daha çok büyük şehirlerin imkân ve olanaklarına göre hazırlanmamalı	1
Görsel Sanatlar dersi ile ilgili bir kılavuz kitap hazırlanabilir	1
Öğretmen yeterli bilgi ve becerisi ile programdaki kazanımları verebilir	1
Toplam	15
<i>4.1. Programda yer alan ve öğrenme alanına yönelik verilen etkinlik konularından hangilerini sayabilirsiniz?</i>	
Müzemize hoş geldiniz	2
Müzemize davetlisiniz	2
Müzeyi tanıyorum	1
Günlük yaşamda kullanılan nesnelerin benzerlikleri	1
Toplam	6
<i>4.1.2. Programda yer alan etkinliklerin uygulanabilirliği hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?</i>	
Etkinlikler açık bir şekilde verilmiş ve yapılabilecek şekildedir	5
Etkinlik planları gerektiği gibi hazırlanmış	5
Etkinlik planları yeterince rehberlik etmiyor ve etkinlikler anlaşılıyor	3
Bazı etkinlikleri gerçekleştirilemiyor	3
Etkinlikleri gerçekleştirmek için zaman yeterli değil	2
Ek bir kaynak kitap hazırlanmalı	2
Sınıfın seviyesine göre etkinlikler ayarlanabilir	1
Büyük çoğunluğu uygulanamıyor	1
Etkinliklerle ilgili bir açıklama yok	1
Çocuklar küçük yaşta olduğu için etkinlikleri gerçekleştirmek zor	1
Uygunabilirliği öğretmene bağlı	1
Etkinlikler çok uzun bir dönemi kapsıyor	1
Pahalı araçları gerektiren etkinlikler gerçekleştirilemiyor	1
Bazı etkinlikler çocukların seviyesinin üzerinde	1
Bazı etkinlikler yetenekli ve ilgili çocuklar için gerekli	1

Etkinlikler çocukların paylaşımında bulunmalarını sağlıyor	1
Etkinlikler çok katkı sağlamıyor	1
Her etkinlik yaparak, yaşayarak gerçekleşmiyor	1
Toplam	33

Tablo 4'teki “Programda yer alan ve uygulamaya yönelik verilen bilgilerin size rehberlik etmesi konusunda neler söyleyebilirsiniz?” sorusuna yönelik, öğretmenlerden 6’sı “Yeterince rehberlik etmiyor, daha açıklayıcı olabilir”, 3’ü “Açıklamalar iyi ve yeterli”, 1’i “Türkiye’nin her yerindeki yaşam koşulları düşünülerek hazırlanmış”, 1’i “Öğretmenin müdahale edebileceği şekilde esnek hazırlanmış”, 1’i “Biraz daha geliştirilebilir”, 1’i “Daha çok büyük şehirlerin imkân ve olanaklarına göre hazırlanmamalı” ve 1’i “Görsel Sanatlar dersi ile ilgili bir kılavuz kitap hazırlanabilir” şeklinde yanıt vermiştir.

Kaya Öğretmen, programda yer alan ve uygulamaya yönelik verilen bilgilerin rehberlik etmesi konusunda “Bence yeterli değil. Daha açıklayıcı olsa çok daha güzel olurdu. Daha değişik örnekler verilebilirse çok daha iyi olur. Mesela diğer derslerimizin kaynak kitabı var. Aynı şekilde görsel sanatlar dersi içinde bizim yapabileceğimiz etkinlikleri gösteren bir yardımcı kitap, öğretmen rehber kitabı hazırlanıp bize verilmesi bence çok daha iyi olur”(st.1221-1225) şeklindeki ifadesiyle, programda uygulamaya yönelik verilen bilgilerin yeterli olmadığını, programın farklı etkinlik örnekleriyle çeşitlendirmesini, ayrıca görsel sanatlar dersine ait etkinliklerinin uygulanmasına ilişkin bir rehber kitabın hazırlanması gerektiğini belirtmiştir.

Özlem Öğretmen, ders programı dışında görsel sanatlar dersiyle ilgili yeterli kaynağa sahip olmadıklarını ve dersi sahip oldukları kendi bilgileriyle götürmeye “Biraz o açıdan elimizde kaynak da fazla yok... resim dersiyle ilgili bize böyle verebilecekleri, anlatabileceğimiz kaynaklarda çok fazla yok. O yüzden bizim genel kültürümüze kalıyor artık. ... Ne kadar biliyorsak o kadar vermeye çalışıyoruz”(st.1869-1872) biçimindeki ifadeleriyle dile getirmiştir.

Leman Öğretmen “... anlıyabiliyor muyuz yeni programı, çok da bize aman aman çok da bi şeyi açıklamıyo. Direk bi içine müze bilinci diye girmiş eee bununla ilgili bizlere ne materyal geldi ne bi şey geldi. Yani ben bitek müze bilinci değil görsel sanatlar

olarak düşündüğümüzde bizim elimizde hiçbir doğru dürüst program yok” (st.1317-1321) ifadeleriyle, hazırlanan görsel sanatlar programının özelde Müze Bilinci öğrenme alanı genelde ise görsel sanatlar dersi bakımından yeterince açıklayıcı olmadığını belirtmiştir.

Tablo 4’teki “*Programda yer alan Öğrenme alanına yönelik verilen etkinlik konularından hangilerini sayabilirsiniz?*” sorusuna yönelik öğretmenlerden 2’si “Müzemize hoş geldiniz”, 2’si “Müzemize davetlisiniz”, 1’i “Müzeyi tanıyorum” ve 1’i “Günlük yaşamda kullanılan nesnelere benzerlikleri” şeklinde yanıt vermiştir.

“Müzeyi Tanıyorum” 1.sınıf etkinliği, “Müzemize Hoş Geldiniz” ve “Müzemize Davetlisiniz” 2. sınıf etkinliğidir. Fakat “Günlük Yaşamda Kullanılan Nesnelere Benzerlikleri” ile ilgili bir etkinlik örneği ya da içeriği görsel sanatlar dersi programında Müze Bilinci öğrenme alanı etkinlikleri arasında bulunmamaktadır.

Tablo 4’teki “*Programda yer alan etkinliklerin uygulanabilirliği hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?*” sorusuna yönelik, öğretmenlerden “Etkinlikler açık bir şekilde verilmiş ve yapılabilecek şekildedir”, 5’i “Etkinlik planları gerektiği gibi hazırlanmış”, 3’ü “Etkinlik planları yeterince rehberlik etmiyor ve etkinlikler anlaşılıyor”, 3’ü “Bazı etkinlikleri gerçekleştirilemiyor”, 2’si “Etkinlikleri gerçekleştirmek için zaman yeterli değil”, 2’si “Ek bir kaynak kitap hazırlanmalı”, 1’i “Sınıfın seviyesine göre etkinlikler ayarlanabilir”, 1’i “Büyük çoğunluğu uygulanamıyor”, 1’i “Etkinliklerle ilgili bir açıklama yok”, 1’i “Çocuklar küçük yaşta olduğu için etkinlikleri gerçekleştirmek biraz zor”, 1’i “Uygulanabilirliği öğretmene bağlı”, 1’i “Etkinlikler çok uzun bir dönemi kapsıyor”, 1’i “Pahalı araçları gerektiren etkinlikler gerçekleştirilemiyor”, 1’i “Bazı etkinlikler çocukların seviyesinin üzerinde”, 1’i “Bazı etkinlikler yetenekli ve ilgili çocuklar için gerekli”, 1’i “Etkinlikler çocukların paylaşımında bulunmalarını sağlıyor”, 1’i “Etkinlikler çok katkı sağlamıyor” ve 1’i “Her etkinlik yaparak, yaşayarak gerçekleşmiyor” şeklinde yanıt vermiştir.

Tülay Öğretmen, programda yer alan etkinliklerin uygulanabilirliğine ilişkin “*tam çocukların düzeyine uygun olarak hazırlanmış bence ve onların hoşuna gidebileceği şekilde hazırlanmış o yüzden yeterli olduğunu ve gerektiği gibi yapıldığını*

düşünüyorum” (st.1693-1696) şeklindeki ifadesiyle, etkinlik planlarının çocukların düzeyine uygun olarak hazırlandığını belirtmiştir.

Selin Öğretmen, programdaki etkinliklerin anlaşılır bir şekilde verildiğini ve uygulanabilir olduğunu *“Tabi zevkle uygulanabilecek etkinlikler bunlar. Bunlar da programda etkinlik açık bir şekilde veriliyor. Bu da yeteri kadar bize yol gösteriyor”* (st.2412-2414) sözleriyle açıklamıştır.

Tülay Öğretmen *“Tabi bu o müzeye gittiğinde tamamen bunların uygulanabilip uygulanmayacağı konusu şüphe çünkü çocuklarımız küçük yaşta, çok enerjikler. Yaşlarına uygun davranıyorlar. Konuşmayı çok seviyorlar. Soru sormayı, şikâyet etmeyi çok seviyorlar. Elimizden geldiği kadar bunu kazandırmaya çalışmaz ama tabii ki tam yüz de yüz olur diye söylemiyoruz”* (st.1700-1705) şeklindeki ifadesiyle, çocukların küçük yaşta olmaları ve davranışlarındaki hareketlilik nedeniyle, müzede gerçekleştirilecek bir etkinliğin bu durumdan etkilenebileceğini belirtmiştir.

Ayşe Öğretmen, programdaki tüm etkinliklerin gerçekleştirilmeyeceğini, fakat bazı etkinliklerin sınıf seviyesine göre ayarlanıp uygulanabileceğini *“Tümünü hani gerçekleştirmek olmaya bilir. Ama bazılarını Gerçekleştirebiliriz. Zaten sınıfın seviyesine üzerine göre, öğrencilerin ilgi, isteklerine göre de bunu ... ayarlayabiliriz. Yani uygun olan etkinlikleri yapabiliriz. Yoksa hepsini de ... gerçekleştirmek biraz zor yani”* (st.60-64) sözleriyle ifade etmiştir.

Tablo 4 genel olarak incelendiğinde programda uygulamaya yönelik verilen bilgilerin rehberlik etmesi konusunda öğretmenlerin yarısı, programın rehberlik etmediğini ve daha açıklayıcı olması gerektiğini düşünmektedir. Bunun yanında bazı öğretmenler programın açık ve yeterli olduğunu; tüm Türkiye koşullarına göre hazırlandığını; öğretmenin müdahale edebilmesi için esnek hazırlandığını düşünmektedirler. Ayrıca bir öğretmen Görsel Sanatlar Dersi ile ilgili kılavuz bir kitaba² ihtiyaç duyduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerden, programdaki öğrenme alanı etkinlik konularından örnekler istendiğinden sadece 6 öğretmen okuttukları sınıf seviyesine ait etkinliklerin isimlerini söylemişler fakat 5 öğretmenin verdiği örnekler programla örtüşmektedir.

² *Görsel Sanatlar Dersi kılavuz kitabı*: 2009-2010 eğitim-öğretim yılının başında, MEB’ce hazırlanmış olan Görsel Sanatlar Dersi’ne ait kılavuz kitap bakanlık tarafından öğretmenlere temin edilmiştir.

Programda yer alan etkinliklerin uygulanabilirliğine ilişkin öğretmenler genelde olumsuz ifadeler kullanmışlardır. Öğretmenler etkinlik planlarının yeterince rehberlik etmediğini ve etkinliklerin anlaşılmadığını; bazı etkinliklerin gerçekleştirilemediğini; bunun için ders süresinin yeterli olmadığını; ek bir kaynak kitaba ihtiyaç duyduklarını; etkinliklerin çocuklara yönelik olmadığını ifade etmişlerdir. Ancak etkinliklerin uygulanabilirliğine ilişkin olarak, etkinlik planlarının gerektiği gibi hazırlanmış olduğunu; etkinliklerin sınıf seviyesine göre ayarlanabileceğini, bazı etkinliklerin yetenekli ve ilgili çocuklar için gerekli olduğunu ifade eden öğretmenler de bulunmaktadır.

3.5. Öğretmenlerin Müze Bilinci Öğrenme Alanı Etkinliklerinin Gerçekleşmesine Etki Eden Etmenlere İlişkin Düşüncelerine Ait Bulgular ve Yorumlar

Öğretmenlerin, Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleşmesine etki eden etmenlere ilişkin düşüncelerini elde etmek için hazırlanmış olan “Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleşmesine etki eden etmenler sizce nelerdir?”, “Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleşmesinde müzelerin kurum olarak sorumlulukları hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?”, “Müzelerin kendilerini tanıtıcı faaliyetleri hakkındaki görüşleriniz nelerdir?”, “Müzedeki eserlerin sergilenme biçimleri hakkındaki izlenimleriniz nelerdir?”, “Müze personelinin Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerine yönelik yaklaşımlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?”, “Müze personelinin Müze Bilinci öğrenme alanına ilişkin yeterliliği hakkında neler söyleyebilirsiniz?”, “Okul yönetiminin Müze Bilinci öğrenme alanına yönelik uygulamalarınıza ilişkin yaklaşımlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?”, “Öğrenci velilerinin Müze Bilinci öğrenme alanına yönelik uygulamalarınıza ilişkin yaklaşımlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?”, “Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleştirmede alana yönelik kendi yeterliliklerinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorularına ilişkin yanıtlar ve frekans dağılımları Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5. Müze Bilinci Öğrenme Alanı Etkinliklerinin Gerçekleşmesine Etki Eden Etmenlere İlişkin Düşünceler

Sorular	f
<i>5. Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleşmesine etki eden etmenler sizce nelerdir?</i>	
Öğretmenden kaynaklanan etkenler	4
Etkinliklerin gerçekleştirilebilmesi için uygun bir mekânın olmaması	3
Olumsuz hava koşulları ve çevreden kaynaklanan etmenler	3
Ekonomik faktörler	3
Sınıf mevcudunun fazla olmasının olumsuz etkileri	2
Müzedeki görevlilerin çocuklara yaklaşım şekilleri	2
Öğrenciden kaynaklanan etkenler	2
Gidilecek olan müzenin konusu	2
Çocukların, alışık olmadıkları uygulamalarda zorlanabilecekleri	1
Etkinliklerin birinci sınıf seviyesine ağır geliyor olması	1
Etkinlikler için Eskişehir’de uygun bir müzenin olmaması	1
Müzelerin kendilerini tanıtıcı çalışmaları	1
Müzedeki görevlilerin bilgi anlamında yeterlilikleri	1
Sosyo-Kültürel faktörler	1
Toplam	27
<i>5.1. Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleşmesinde müzelerin kurum olarak sorumlulukları hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?</i>	
Müzelere ait yeterli tanıtım yapılmıyor	4
Müzeler okullara bilgilendirici yazılar göndermeli	3
Müzeler Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliği içinde olmalı	1
Müzeler, etkinlikleri uygulama sürecinde kolaylık sağlamalılar	1
Müzelere gidildiğinde yeterli bilgi verilmiyor	1
İlimizde müze sayısı yetersiz, arttırılmalı	1
Müzelerde etkinlik alanları bulunmalı	1
Ücra yerdeki okullara müzelere ulaşım için yol parası temin edilebilir	1
Müzelerdeki görevlilerin özenle seçilmesi gerekir	1
Toplam	14
<i>5.1.2. Müzelerin kendilerini tanıtıcı faaliyetleri hakkındaki görüşleriniz nelerdir?</i>	
Müzeler farklı yöntemlerle, kendilerini tanıtıcı faaliyetlere yer vermeliler	14
Müzelerin çalışmalarını biz takip ediyoruz	5
Müzeler okullara ulaşmıyorlar ancak oraya gidildiğinde bilgi sahibi olunuyor	3
Genelde müzeler haftasında MEB’den okullara yazılar geliyor	2
Bazen müzeler ve sergi tarihleri hakkında okula yazılar geliyor	2

Talepte bulunulduğu zaman yardımcı oluyorlar	1
MEB'den bu konuda bilgi gelmedi	1
Müzeler bu konuda yeterliler	1
Müzelerin bu konuda özel bir gayreti yok	1
Toplam	30

5.1.3. Müzedeki eserlerin sergilenme biçimleri hakkındaki izlenimleriniz nelerdir?

Eserler konu olarak öğrencilerin seviyesine uygun değil	6
Eserler çocuklara göre sergilenmeli	3
Eserlere ait açıklamalar anlatım bakımından çocuklar için ağır	3
Eserlere ait açıklamaların yazı puntoları çocuklar için daha büyük olmalı	2
Eserler genel olarak düzgün sergilenmektedir	2
Müzenin konusuna göre değişir	1
Bu konuda bir sorun yaşanmadı	1
Eserlere ait notlar çok kısa ve yeterli değil	1
Eserlerin sergilenme biçimi çocuklar için ilgi çekici	1
Eserler cam bölmelerde sergilendiğinde bir problem çıkmıyor	1
Çocuklar eserlere dokunabilirlerse konuyu daha iyi kavrarlar	1
Çocuklar camekân içindeki eserlerle fazla ilgilenmiyorlar	1
Toplam	23

5.1.4. Müze personelinin Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerine yönelik yaklaşımlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Müze personeli çocuğa uygun bir dil ve davranış şekli kullanmalıdır	5
Müze personeli çok iyi davranıyor ve yardımcı oluyor	4
Müze personeli ziyaretçileri daha güzel karşılamalı	2
Müze ziyaretleri bir tur şirketiyle gerçekleştirildi ve memnun kalındı	1
Müze personeli öğrencilerimize küçük gruplar halinde rehberlik ederlerse etkinlik daha verimli olur	1
Müze çalışanları çocukların gürültü ve konuşmalarından rahatsız oluyor	1
Müze personeli genel olarak ilgisiz	1
Sınıf mevcudumuza bir personel yeterli gelmiyor	1
Personel yaklaşımı müzeden müzeye değişiyor	1
Toplam	17

5.1.4.1. Müze personelinin Müze Bilinci öğrenme alanına ilişkin yeterliliği hakkında neler söyleyebilirsiniz?

Personelin anlatım dili çocuklara uygun değil	4
Müzelerde pedagojik eğitim almış kişiler görevlendirilmeli	4
Müze Personeli bir program dâhilinde çalışmalı	1
Çalıştığımız tur şirketine ait görevliler yeterince donanımlıydı	1

Müze personeli öğrencilere gerekli rehberliği yapmalı	1
Müze personeli etkinlikten önce müze hakkında bir anlatım yapmalı	1
Toplam	12

5.2. Okul yönetiminin Müze Bilinci öğrenme alanına yönelik uygulamalarınıza ilişkin yaklaşımlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bu konuda tüm olanakları sağlıyor	14
Ulaşım için araç sağlıyor	5
Ulaşımı öğretmen sağlıyor ve araç ücretleri çocuklardan toplanıyor	3
Bu alanla ilgili çalışmalarda bütün sorumluluk öğretmene yükleniyor	3
Plana alınan etkinliklere onay verilir	1
Bu alanda okulun fiziksel olanakları yeterli	1
Sorumluluk veli, sınıf annesi ve öğrenciye ait	1
Okul yönetiminden bu alanda herhangi bir destek verilmiyor	1
Etkinliklerde daha çok kişi görevlendirilmeli	1
Yapılan çalışmalarını sergileyecek gerekli mekan bulunmuyor	1
Okul yönetimi yapılan çalışmalardan memnun	1
Toplam	32

5.3. Öğrenci velilerinin Müze Bilinci öğrenme alanına yönelik uygulamalarınıza ilişkin yaklaşımlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Veliler gezilerin önemi hakkında bilgi sahibi, bilinçli ve gezileri destekliyor	10
Şu ana kadar bir problem yaşanmadı	4
Veliler de müzede yapılan etkinliklere katılmak istiyor	1
Yardımcı olmak için veliler öğretmenle beraber müzeye geliyor	1
Büyük çoğunluğu talepleri karşılıyor	1
Ekonomik sıkıntısı olan veliler var	1
Tepkiler veliden veliye değişiyor	1
Toplam	19

5.4. Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleştirilmede alana yönelik kendi yeterliliklerinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Müfredata bağlı kalarak elimden geldiği kadarını yapıyorum	7
Çok yeterli olduğumu düşünmüyorum	5
Detaylı bilgiye sahip değilim	3
Branş öğretmeni kadar başarı sağlayamayız	2
Bu konuda uzman değilim	2
Kılavuz kitap gibi ek bir kaynağa gereksinim duyuyorum	1
Hizmet içi eğitim kursu verilebilir	1
Kendimi bu alanda sürekli geliştirmek istiyorum	1
Sadece gezdiğim, gördüğüm kadarıyla bilgi sahibiyim	1

Lisede sahip olduğum bilgilerle dersi yürütmeye çalışıyorum	1
Öğretmenin bu alana ilgi duyması önemli	1
Çocukların derse ilgisini çekmeye çalışıyorum	1
Sınıf öğretmeni bütün öğrenme alanlarına yetişemiyor	1
İfade şeklim çocuklar için yeterli olmuyor	1
Toplam	28

Tablo 5!teki “Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleşmesine etki eden etmenler sizce nelerdir?” sorusuna yönelik, öğretmenlerden 4’ü “Öğretmenden kaynaklanan etkenler”, 3’ü “Etkinliklerin gerçekleştirilebilmesi için uygun bir mekânın olmaması”, 3’ü “Olumsuz hava koşulları ve çevreden kaynaklanan etmenler”, 3’ü “Ekonomik faktörler“, 2’si “Sınıf mevcudunun fazla olmasının olumsuz etkileri”, 2’si “Müzedeki görevlilerin çocuklara yaklaşım şekilleri”, 2’si “Çocukların, alışık olmadıkları uygulamalarda zorlanabilecekleri”, 2’si ”Gidilecek olan müzenin konusu, 1’i “Öğrenciden kaynaklanan etkenler”, 1’i “Etkinliklerin birinci sınıf seviyesine ağır geliyor olması”, 1’i “Etkinlikler için Eskişehir’de uygun bir müzenin olmaması”, 1’i “Müzelerin kendilerini tanıtıcı çalışmaları”, 1’i “Müzedeki görevlilerin bilgi anlamında yeterlilikleri” ve 1’i “Sosyo- kültürel faktörler” şeklinde yanıt vermiştir.

Ayşe Öğretmen etkinliklerinin gerçekleşmesine etki eden etmenlere yönelik “ *Farklı sanatsal yollarla ifade etme’ mesela... bir masal, hikâye şeklinde daha kolay... çocukların bunu ifade etmesi. Yada... kolaj çalışması şeklinde daha kolay diye düşünüyorum... çocukların... her zaman yaptıkları etkinliklerin dışında, değişik etkinliklerde biraz zorlanacaklarını düşünüyorum*” (st.66-70) şeklindeki ifadesiyle, Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin alışıla gelmiş uygulamalardan farklı olduğu için, çocukların bu alan etkinliklerini gerçekleştirirken zorlanabileceklerini düşünmektedir.

Jale Öğretmen, bir etkinlik sonunda elde edilen öğrenci çalışmaları için okulda sergileyecek bir yerin olmaması durumunun Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerini olumsuz etkilediğini “*Ama burada bizim ... sergiliyecek yerimiz var. Örneğin ... bu müze bilincinde etkinlik olarak ... diyelim ki ... bazı şeyler yaptırcaz çocuklara ... ama onları sergiliyecek bir yer dahi bizde yok*” (st.1101-1104) sözleriyle belirtmiştir.

Özlem Öğretmen hava koşullarının sınıf dışı etkinlikler üzerindeki etkisine “*Bazı imkânsızlıklardan dolayı bazı şeyleri yapamıyoruz. Hava şartlarından dolayı ... bazı etkinlikleri yapamıyoruz. Erteliyoruz. Yaza erteliyoruz, bahara erteliyoruz. Yapabileceklerimizi sınıf içerisinde yapıyoruz yani*” (st.1897-1900) sözleriyle vurgu yapmıştır.

Pekin Öğretmen “... en önemli şey ... idarenin, öğretmenin veya bu gezi kolunun bu işi mutlaka çok iyi planlaması ve teşvik etmesi gerekiyo. Bunu yaptıktan sonrada, ... çocuklara bilinç kazandırmak ... gerekir. Eğer biz o ilgiyi uyandırabilirsek, çocukta zaten görme isteği kendiliğinden oluşuyor” (st.2157-2162) şeklindeki sözleriyle, yapılacak olan etkinliğin önceden iyi bir şekilde planlanması ve çocukların bu etkinlik için bilgi ve ilgi anlamında hazırlanması gerektiğine vurgu yapmıştır.

Tablo 5’teki “*Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleşmesinde müzelerin kurum olarak sorumlulukları hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?*” sorusuna yönelik, öğretmenlerden 4’ü “Müzelere ait yeterli tanıtım yapılmıyor”, 3’ü “Müzeler okullara bilgilendirici yazılar göndermeli”, 2’si “Müzeler, etkinlikleri uygulama sürecinde kolaylık sağlamalılar”, 1’i “Müzeler Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliği içinde olmalı”, 1’i “Müzelere gidildiğinde yeterli bilgi verilmiyor”,1’i “İlimizde müze sayısı yetersiz, arttırılmalı”,1’i “Müzelerde etkinlik alanları bulunmalı”, 1’i “Ücra yerdeki okullara müzelere ulaşım için yol parası temin edile bilir” ve 1’i “Müzelerdeki görevlilerin özenle seçilmesi gerekir” şeklinde yanıt vermiştir.

Remzi Öğretmen, etkinliklerinin gerçekleşmesinde müzelerin kurum olarak sorumluluklarına yönelik “*Ama ilimizde müzelerin yetersiz olduğunu ve ... açılacak sergi, müze vesairenin ... daha fazlalaşması gerektiğine inanıyorum*” (st.2259-2261) cümlesiyle, müzelerin kurum olarak sorumlulukları arasında yeni müzelerin açılmasına yer verirken, Pekin Öğretmen ise bu anlamda müzelerdeki personellerin görev için seçilme durumuna “*Mutlaka var. İşte ben o konuda oradaki görevli insanları çok özel seçilmesi gerektiği kanaatindeyim*” (st.2166-2167) sözleriyle ilgi çekmektedir.

Hilal Öğretmen, müzelerin kendilerini tanıtıcı çalışmalarına, müzelerin bu öğrenme alanına ilişkin sorumlulukları arasında yer verirken, aynı zamanda müze personeline de “*Hiç bir şekilde bize bilgi gelmiyor. Bi yazı şeklinde gelebilir. Afişler de çok nadir*

yerlerde. Öğretmenler dikkat ederse ulaşabiliyorlar. Ve buralar da (müzeler) bence gidince hiç bi bilgi verilmiyor. Sadece bakıyo çocuklar” (st.963-966) sözleriyle dikkat çekmiştir. Benzer bir şekilde müzelerin tanıtımlarına dikkat çeken Deniz Öğretmen görüşlerini “Müzeler kendilerini tanıtıcak, çalışmalarını sergiliyecek, ... reklamlarını yapıcak ki öğretmenler bilinçli bi şekilde öğrencilerini müzelerden yararlandırabilsin” (st.465-466) sözleriyle açıklamıştır.

Tablo 5!teki “Müzelerin kendilerini tanıtıcı faaliyetleri hakkındaki görüşleriniz nelerdir?” sorusuna yönelik, öğretmenlerden 14’ü “Müzeler farklı yöntemlerle, kendilerini tanıtıcı faaliyetlere yer vermeliler”, 5’i “Müzelerin çalışmalarını biz takip ediyoruz “, 3’ü “Müzeler okullara ulaşmıyorlar ancak oraya gidildiğinde bilgi sahibi olunuyor”, 2’si “Genelde müzeler haftasında MEB’den okullara yazılar geliyor”, 2’si “Bazen müzeler ve sergi tarihleri hakkında okula yazılar geliyor”, 1’i “Talepte bulunulduğu zaman yardımcı oluyorlar”, 1’i”MEB’den bu konuda bilgi gelmedi”, 1’i “Müzeler bu konuda yeterliler” ve 1’i “Müzelerin bu konuda özel bir gayreti yok” şeklinde yanıt vermiştir.

Ceren Öğretmen, müzelerin kendilerini tanıtıcı faaliyetleri ilişkin “Onlar bize ulaşmıyorlar. Biz ulaşıyoruz. Biz ulaşıp talepte bulunuyoruz. Onlar bize yardımcı oluyorlar. Ama onlarda ulaşabilirler aslında o da olabilir” (st.319-321) sözleriyle, müzelerin kendilerine yönelik yeterli tanıtımı yapmadığını vurgularken, Deniz Öğretmen yeterli tanıtımın yapılması durumunda, öğretmenlerin etkinlikler adına, müzelerden daha iyi faydalanabileceklerini “Hayır, maalesef yetirince materyal göndermiyorlar. Biz de bu konuda... kendi adıma söylüyorum çok da bilgi sahibi değilim. ... o yüzden uu gönderilirse iyi olur. Ama onlarda kendi tanıtımlarını yaparlarsa, bizde bilgi sahibi olursak, öğretmenler olarak öğrencilere daha faydalı olucağımızı düşünüyorum ” (st.458-462) sözleriyle ifade etmiştir.

Gamze Öğretmen, müzelerin tanıtıcı faaliyetlerine ilişkin olarak müzelerin nadiren de olsa, bilgilendirici materyalleri öğretmenlere ilettiklerini şu şekilde belirtmiştir: “Bize duyuru yapılyo. Bazen zaman zaman yazılar geliyo müzeler hakkında şurda şu tarihte sergi olacak, müze giriş saatleri falan bazen geliyo, çoğunlukla olmasa da. Müze haftasında geliyo ” (st.868-871).

Kaya Öğretmen, müzelerin farklı yollarla kendilerini tanıtmaları gereği üzerine “Okullara gelip veya televizyonlarda kültürel programlarda bunların tanıtılması, Eskişehir’deki müzelerle ilgili broşürlerin okullara gelmesi. Hangi günlerde öğrencilerin kabul edilmesi daha iyi olur, bunlarla ilgili bir plan yapılırsa müze yönetimleri tarafından, biz öğretmenler de seve seve götürürüz. Tanıtım olmadığı için bazılarını(müzeleri) bilmiyoruz” (st.1248-1252) ifadelerini kullanmıştır. Ayrıca Kaya Öğretmen, müzelerin öğretmenleri bir plan dahilinde haberdar ettikleri takdirde öğretmenlerin buralarda etkinlik gerçekleştirebileceklerini ifade etmiştir.

Tablo 5’teki “Müzedeki eserlerin sergilenme biçimleri hakkındaki izlenimleriniz nelerdir?” sorusuna yönelik, öğretmenlerden 6’sı “Eserler konu olarak öğrencilerin seviyesine uygun değil”, 3’ü “Eserler çocuklara göre sergilenmeli”, 3’ü “Eserlere ait açıklamalar anlatım bakımından çocuklar için ağır”, 2’si “Eserlere ait açıklamaların yazı puntoları çocuklar için daha büyük olmalı”, 2’si “Eserler genel olarak düzgün sergilenmektedir”, 1’i “Müzenin konusuna göre değişir”, 1’i “Bu konuda bir sorun yaşanmadı”, 1’i “Eserlere ait notlar çok kısa ve yeterli değil”, 1’i “Eserlerin sergilenme biçimi çocuklar için ilgi çekici”, 1’i “Eserler cam bölmelerde sergilendiğinde bir problem çıkmıyor”, 1’i “Çocuklar eserlere dokunabilirlerse konuyu daha iyi kavrarlar” ve 1’i “Çocuklar camekân içindeki eserlerle fazla ilgilenmiyorlar” şeklinde yanıt vermiştir.

Pelin Öğretmen, müzedeki eserlere ait açıklamaların genel ziyaretçi kitlesine göre hazırlandığını “Yazılar genelde genel yazılardır. Ama sonuçta çocuk gerçekten o alana ilgi duyuyorsa onu anlamayı çalışacaktır ama bilgiler çocuğa göre değil. Biliyorsunuz orayı ziyaret eden her kişiye göre yazılmış ifadelerdir. Kalıl şeylerdir” (st.2186-2188) cümleleriyle ifade ederken, Nihal Öğretmen ise “Eserler çocuklara uygun değil. Birinci sınıf açısından değerlendiriyorum tabi. Onlar biraz daha büyük sınıflar için. Hatta ilköğretim kademesi içinde uygun değil diye düşünüyorum” (st.1597-1599) şeklindeki ifadesiyle, eserlere ait açıklamaların anlatım bakımından birinci sınıflara göre uygun olmadığını belirtmiştir. Eserlere ait açıklamalara yönelik benzer bir ifadeyi kullanan Kaya Öğretmen, aynı zamanda ziyaret sırasındaki personel rehberliğine ilişkin ihtiyacı da şu şekilde belirtmiştir: “(eser bilgileri) Öğrencilerin seviyesine uygun değil daha çok büyükler için... (öğrenciler) Sadece bakıp geziyorlar. Kenarlarındaki açıklayıcı

yazıları zaten çok küçük, okumak istemiyorlar. Yazılar biraz daha büyük olursa ve biz grup olarak gittiğimizde oradaki rehberler yardımıyla gezersek etkinlik çok çok daha faydalı oluyor ve ilgilerini çekiyor” (st.1254-1259).

Eserlerin yerleştirilmesine yönelik Jale ve Ceren Öğretmenler iki farklı açıdan fikir belirtmişlerdir. Jale Öğretmen “... çocukların gezer açısından da rahat olmuyo. Hani ... sıkıntı yaşıyoruz. Kırılacak, dökülecek, işte ‘Sakin sessiz olun!’, ‘Ellemeyin!’ falan çocukları takip etmekten, belki ben o müzeden hiç bi şey anlamıyorum” (st.1125-1126) sözleriyle, çocukların eserlere zarar verebilecekleri yönünde endişelenerek sıkıntılı bir müze ziyareti geçirebileceğini belirtirken, Ceren Öğretmen eserlerin sergilenme biçimlerini daha çok çocuklar açısından şu şekilde ifade etmiştir: “Yani resimler çok yüksekte çocukların boyuna göre. (Kafasını yukarı kaldırarak) Hep bu şekilde bakmak zorunda kaldı çocuklar. Belki mesela daha çok çocuklar geziyo müzeleri ... çocuklara göre dizayn edilebilir” (st.322-325).

Tablo 5’teki “Müze personelinin Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerine yönelik yaklaşımlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna yönelik, öğretmenlerden 5’i “Müze personeli çocuğa uygun bir dil ve davranış şekli kullanmalıdır”, 4’ü “Müze personeli çok iyi davranıyor ve yardımcı oluyor”, 2’si “Müze personeli ziyaretçileri daha güzel karşılamalı”, 1’i “Müze ziyaretleri bir tur şirketiyle gerçekleştirildi ve memnun kalındı”, 1’i “Müze personeli öğrencilerimize küçük gruplar halinde rehberlik ederlerse etkinlik daha verimli olur”, 1’i “Müze çalışanları çocukların gürültü ve konuşmalarından rahatsız oluyor”, 1’i “Müze personeli genel olarak ilgisiz”, 1’i “Sınıf mevcudumuza bir personel yeterli gelmiyor”, 1’i “Personel yaklaşımı müzeden müzeye değişiyor” şeklinde yanıt vermiştir.

Figen Öğretmen, müze personelinin alan etkinliklerine yaklaşımına ilişkin “Kolaylık sağladılar. Ama diyorum ya şeyi iyi ayarlıycaksınız. Rehberlik yapıcak kişiye sınıfınızın düzenini söyleyeceksiniz. O zaman iyi oluyo. Geçen sene iki müzede de biz zorluk yaşamadık. Ondan önceki öbür gezilerde de. Ama hep şeyde çalıştık, Leylek Havada’yla. Onlar ayarladılar, rehberi, her şeyi ayarlayıp götürdüler” (st.698-703) şeklindeki ifadesiyle, müzeye yapılan ziyaretlerde daha önceki yıllarda bir tur şirketiyle çalıştıkları için, müze personelinin ziyarete yaklaşımı açısından olumsuz bir davranış göstermediklerini belirtmiştir.

Jale Öğretmen “İyi davranıyo. Ben sıkıntı görmedim yani. Ama yeterli bulmuyorum... mesela şöyle; bi sınıf topluyolar işte biz iki sınıf gidiyoruz, bir okul gidiyoruz dört, beş gruba ayırıyorlar. İşte efendim bir grup giriyo, kalabalık bir grup, ondan sonra ona bişeyler anlatıyo bir görevli. Aslında öyle yapıcaklarına mesela küçük gruplarla daha derinlemesine bi tanıtıcı, daha çok çocuğa hitap eden. Burada mesela öne geçen çocuk dinleyebiliyo, arakada kalan çocuk dinleyemiyo. Hatta ben kendim bile müzelerden bir şey anlayamıyorum o zaman” (st.1127-1135) şeklindeki ifadesiyle, müze personelinin yapılan ziyarete genel olarak iyi yaklaştıklarını fakat personel sayısının az olması nedeniyle müzede yapılan etkinliğin istenen şekilde verimli gerçekleşmediğini belirtmiştir. Ancak müze etkinliklerini gerçekleştirmede etkinlikleri planlama ve uygulama esnasında asıl organizatör öğretmendir. Dolayısıyla müze etkinliğinin gerçekleştirilmesi sırasında öğrencilerin kaç kişilik gruplara ayrılacağına da yine öğretmen karar vermelidir. Bu durum aslında müze etkinliğinin önceden iyi planlanması ile yakından ilgilidir.

Kaya Öğretmen “Öğrencilerin çocuk olduğunu unutuyorlar. Aynı büyüklerdeki davranışları göstermelerini istiyolar. Çünkü çocukların ilgisi en fazla on dakika sürüyo, ondan sonra başka şeylere dokunmak istiyolar, görmek istiyolar. Bu yaş çocuklarının özelliği odur, dokunacak, görücek, elleyecek, kurcalıyacak, ama tabii müzelerde bu tür şeylerin dokunulması sakıncalı. O dakikadan sonra gürültü, konuşma oluyo tabii biraz rahatsız oluyolar” (st.1261-1266) şeklindeki ifadesiyle, müze personelinin çocuğa yaklaşım şeklini eleştirmektedir. Kaya Öğretmen müze personelinin, çocukların müze içerisinde sergiledikleri davranışlardan rahatsız olduklarını dile getirmektedir.

Yine Tülay Öğretmen de müze personelinin çocuklara daha özenli davranmalarını gerektiğini şu şekilde ifade etmiştir: “Müzedeki görevliler de sıcak davranırlarsa, onların yaş özelliklerine uygun olarak ... onlara yaklaşırlarsa ve daha eğlenceli hale getirirlerse ... çocukların ... müze bilinci konusunda, daha başarılı olacağını düşünüyorum” (st.1719-1723).

Tablo 5’teki “Müze personelinin Müze Bilinci öğrenme alanına ilişkin yeterliliği hakkında neler söyleyebilirsiniz?” sorusuna yönelik, öğretmenlerden 4’ü “Personeli anlatım dili çocuklara uygun değil”, 4’ü “Müzelerde pedagojik eğitim almış kişiler görevlendirilmeli”, 1’i “Müze Personeli bir program dâhilinde çalışmalı”, 1’i

“Çalıştığımız tur şirketine ait görevliler yeterince donanımlıydı”, 1’i “Müze personeli öğrencilere gerekli rehberliği yapmalı”, 1’i “Müze personeli etkinlikten önce müze hakkında bir ön anlatım yapmalı şeklinde yanıt vermiştir.

Ayşe Öğretmen, müze personelinin Müze Bilinci öğrenme alanına ilişkin yeterliği hakkında “*Yani onlarda bir plan, program çerçevesinde çalıştıkları zaman, zannetmiyorum çok fazla bir problem olacağını. Bilgi aktarma konusunda bir problem olmaz diye düşünüyorum. Onlar da yardımcı olabilirler*” (st.114-117) şeklindeki ifadesiyle, müze personelinin Müze Bilinci öğrenme alanına yönelik hazırlanmış olan bir program çerçevesinde çalışmalarını gerektiğine vurgu yapmıştır. Ayşe Öğretmen, öğrenme alanı etkinliklerine ait bir planın ya da, bu alana ilişkin ve çocuklara yönelik hazırlanmış olan bir eğitim planının, müze personellerinde de bulunması gerektiğine bir anlamda vurgu yapmıştır.

Remzi Öğretmen “*Bakın müzedeki yetkililer de müzedeki görevliler de tam konuların uzmanı değiller... Sadece yüzeysel; ‘ Bu resim bu. Şu resim şu. Bu bu olmuş.’ O kadar. Ama daha detaylı ... esprili farklı ... anlatımlarla. Özellikle bizim hitap ettiğimiz kısım, ... birle beşinci sınıf arasında... Müfredata mesela eklenirken bunların da düşünülerek yapılması gerektiğine inanıyorum*” (st.2272-2279) şeklindeki ifadesiyle, müze personelinin özellikle anlatım bakımından çocuklara uygun bir dil kullanmadıklarını belirtirken, yeni bir eğitim programı hazırlandığı zaman bu tür durumların da dikkate alınması gerektiğinin önemine vurgu yapmıştır.

Müze personelinin yeterliliği konusunda Remzi Öğretmenle benzer düşüncelere sahip olan Pelin Öğretmen de “*İşte ben o konuda oradaki görevli insanları çok özel seçilmesi gerektiği kanaatindeyim. Yani adam çok bilgili, müze konusunda çok yeterli ama çocuğa hitap etmiyo... daha çok... bana hitap ediyö... çocuk edebiyatını bilmiyo. Çocuk edebiyatında ilk başta, çocuğun dağarcığında var olan sözcüklerle çocuğa hitap edemiyo. Dolayısıyla oranın çok iyi bir iç işletmeciliği olması lazım ve burada da en önemli şey ..., orda klavuzluk, rehberlik yapacak kişilerin bu konuda çok yeterli olmaları ve milli eğitimin belirlediği bu kazanımların çocukta kalıcı olması için bu kazanımların ordaki görevli kişiler tarafından da bilinmesi lazım. Gereksiz bilgilerle çocuklar doldurulmamalı. Çünkü şey de olabilir yani çocuktaki ilgiyi de azaltabiliyo*” (st.2166-2176) şeklinde görüş bildirmiştir. Bu ifadeleriyle pelin öğretmen müze bilinci

öğrenme alanına ait hedef davranışların gerçekleşebilmesi için müze personelinin de bu açıdan donanımlı olması gerektiğini, aksi takdir de bir müze etkinliğinin çocuklar açısından olumsuz sonuçlanabileceğini belirtmiştir.

Tablo 5'teki "Okul yönetiminin Müze Bilinci öğrenme alanına yönelik uygulamalarınıza ilişkin yaklaşımlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?" sorusuna yönelik, öğretmenlerden 14'ü "Bu konuda tüm olanakları sağlıyor", 3'ü "Ulaşımı öğretmen sağlıyor ve araç ücretleri çocuklardan toplanıyor", 3'ü "Bu alanla ilgili çalışmalarda bütün sorumluluk öğretmene yükleniyor", 5'i "Ulaşım için araç sağlıyor", 1'i "Plana alınan etkinliklere onay verir", 1'i "Bu alanda okulun fiziksel olanakları yeterli", 1'i "Sorumluluk veli, sınıf annesi ve öğrenciye ait", 1'i "Okul yönetiminden bu alana yönelik herhangi bir destek verilmiyor", 1'i "Etkinliklerde daha çok kişi görevlendirilmeli", 1'i "Yapılan çalışmaları sergileyecek gerekli mekân bulunmuyor" ve 1'i "Okul yönetimi yapılan çalışmalardan memnun" şeklinde yanıt vermiştir.

Betül Öğretmen okul yönetiminin, yapılacak olan müze etkinliklerine yaklaşımının olumlu olduğunu "Onlar da gayet olumlu yaklaşıyorlar. Yardımcı oluyorlar. Araç konusunda ya da ... her türlü olanağı sağlıyorlar" (st.187-189) sözleriyle dile getirmiştir.

Yine Kaya Öğretmen okul yönetiminin etkinliklere yönelik desteğini "Gezi yapacağımız ya da sergi yapacağımız zaman gerçekten yardımcı oluyorlar. Okulumuz bu konuda yetersiz (sergileme alanı) ancak koridorlarda yapabiliyoruz ya da sınıflardan sıralarımızı çıkartıp ancak öyle sergileyebiliyoruz. Yönetimimizden olumsuz bir davranış görmedik. Yapılan çalışmaların sergilenmesinde okul yönetimi memnun oluyor" (st.1272-1277) ifadeleriyle açıklamıştır.

Ceren Öğretmen ise "Okul müdürümüzün desteği şöyle. ... sorumluluklarımızı yasal sınırlar içinde yaptığımız sürece destekler her zaman. Ama şimdi ... geziye giderken işleyen bi prosedür var. İzin alırız, plan yaparız çünkü bi sürü çocuğun sorumluluğu. Arabaya bindiriyoruz, indiriyoruz. O yasal prosedürleri yerine getirmemizi özellikle ister... Bazen turlar var. Turlar geliyo okula. Turların organizasyonu ile gidiyoruz. Turlar pahalı geliyo bazen biz araba tutup sadece araba... parasını çocuklardan topluyoruz, ... götürüyoruz çocukları" (st.335-345) şeklindeki ifadesiyle okul

yönetiminin özellikle okul dışında yapılacak olan bir etkinliği gerçekleşmesini, var olan kurallar çerçevesinde desteklediğini fakat bunun dışında etkinliğe ait diğer işlemlerin öğretmenlere kaldığını, ayrıca gezi ile ilgili masrafların da öğrencilerden karşılanmak zorunda olduğunu belirtmektedir.

Jale Öğretmen, okul yönetiminin etkinliklere herhangi bir destek vermediği ve bütün sorumluluğun öğretmene ait olmasının sıkıntısını “*Bizim idaremizden bir destek... yok. Öğretmen kendi çabasıyla, kendi servisini tutabiliyosa. İşte ayarlıya biliyosa... Öğretmene bırakılıyo bütün şey. Daha çok kişi görev alsa, ... çocuklara tanıtıcı anlatımlar yapılırsa daha yararlı olur*” sözleriyle açıklamıştır.

Yine Deniz Öğretmen, Jale Öğretmenin ifadesindeki gibi benzer bir durumu ifade ederken, her şeye rağmen öğretmenlerin bu zorlukları göze alması gerektiğine de şöyle vurgu yapmıştır: “*Bazı zorluklar çıkarabileceklerini tahmin ediyorum. Çünkü ... velilerden izin alınması gerekiyo. Sorumluluk almak zordur. ‘İşte sizin başınız ağrır!’ gibi idare tarafından bize sıkıntılar yaşatılacağını tahmin ediyorum. Ama bunları aşmak gerekir artık. Bi yerden başlamak gerekir diye düşünüyorum. Çocuklar istekliyse, veliler istekliyse sorumluluk almak gerekiyor yani bi şekilde bi şeyler yapmak gerekiyor diye düşünüyorum*” (st.477-482).

Tablo 5’teki “*Öğrenci velilerinin Müze Bilinci öğrenme alanına yönelik uygulamalarınıza ilişkin yaklaşımlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?*” sorusuna yönelik, öğretmenlerden 10’u “Veliler gezilerin önemi hakkında bilgi sahibi, bilinçli ve gezileri destekliyor”, 4’ “Şu ana kadar bir problem yaşanmadı”, 1’i “Veliler de müzede yapılan etkinliklere katılmak istiyor”, 1’i “Yardımcı olmak için veliler öğretmenle beraber müzeye geliyor”, 1’i “Büyük çoğunluğu talepleri karşılıyor”, 1’i “Ekonomik sıkıntısı olan veliler var” ve 1’i “Tepkiler veliden veliye değişiyor” şeklinde yanıt vermiştir.

Ceren ve Betül Öğretmenler, öğrenci velilerinin müzelere yapılan ziyaretlere yönelik yaklaşımlarının olumlu ve destekleyici olduğunu şu şekilde ifade etmişlerdir. Betül Öğretmen, “*Onlar çok onaylıyorlar. Mesela özellikle müze gezilerini çok istiyorlar. İstekli olduklarını biliyoruz. Hatta biz bile katılım diyorlar. ... Gitmedikleri sergiler oluyo ya da müzeler oluyor. Eskişehir’de yıllarca oturup gitmemiş, bizde katılım diyorlar hatta. Bilinçli ... destekliyorlar çocuklarını*” (st.182-187), Ceren Öğretmen:

“Elbette mesela veliler gezileri ... çok destekliyolar. Hem maddi hem manevi. Bi kere yanımızda görevli, yardımcı olarak bizimle geliyolar. Onlarda ilgiyle izliyo. Hatta daha önce görmedikleri için sevinenler var. Yani aslında veliler açısından da ilginç oluyo” (st.329-333).

Kaya Öğretmen *‘Yine mi?’ gezi veya ‘Yine mi para?’ şeklinde serzenişler oluyor ama büyük bir çoğunlukla da karşılamaya çalışıyorlar*” (st.1284-1285) şeklindeki ifadesiyle, ekonomik açıdan sıkıntılı olan velilerden bazen etkinliklere yönelik olumsuz tepkiler aldığını belirtirken, Remzi Öğretmen etkinliklere yönelik velilerin olumsuz yaklaşımlarını, etkinliklerin önemini onlara izah ederek tersine çevirebildiğini şu sözlerle belirtmiştir: *“... veliler bugün biliyorsunuz sadece akademik başarı bekliyorlar. Diğer başarılar onlar için hiç önemli değil. Mesela ressam olcam diyen bir çocuğa hemen müdahale ediliyor. Ya da müzisyen olcam diyen bi çocuğa müdahale ediliyor. ... onlara farklı şekilde onun da önemi ifade etmek, ikisinin bir arada gidebileceğini anlatmak gerekir. Ben anlattığım için o konuda sıkıntım olmuyor”* (st.2309-2314).

Özlem Öğretmen *“İşte veliden veliye değişiyor. Biraz kapalı görüşlüyse ... tutucuyrsa... İşte heykeli çok anlamlı, gerekli bulmuyorlar. Çocuklar için gereksiz bi şey gibi... yani müzeyle ilgili, kendi alanlarına hitap eden yerlere belki yönlendirirler. Onun dışında pek zannetmiyorum yani bir heykel müzesini falan önemsiyeceklerini”* (st.1959-1968) şeklindeki ifadeleriyle, etkinliklere yönelik velilerin yaklaşımlarının değişiklik gösterdiğini, özellikle bazı velilerin hayata bakışlarından dolayı yapılan etkinliklerin önemini dikkate almadıklarını belirtmiştir.

Tablo 5’teki *“Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleştirilmede alana yönelik kendi yeterliliklerinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?”* sorusuna yönelik, öğretmenlerden 7’si *“Müfredata bağlı kalarak elimden geldiği kadarını yapıyorum”*, 5’i *“Çok yeterli olduğumu düşünmüyorum”*, 3’ü *“Detaylı bilgiye sahip değilim”*, 2’si *“Branş öğretmeni kadar başarı sağlayamayız”*, 2’si *“Bu konuda uzman değilim”*, 1’i *“Kılavuz kitap gibi ek bir kaynağa gereksinim duyuyorum”*, 1’i *“Hizmet içi eğitim kursu verilebilir”*, 1’i *“Kendimi bu alanda sürekli geliştirmek istiyorum”*, 1’i *“Sadece gezdiğim, gördüğüm kadarıyla bilgi sahibiyim”*, 1’i *“Lisede sahip olduğum bilgilerle dersi yürütmeye çalışıyorum”*, 1’i *“Öğretmenin bu alana ilgi duyması önemli”*, 1’i *“Çocukların derse ilgisini çekmeye çalışıyorum”*, 1’i *“Sınıf öğretmeni bütün öğrenme alanlarına*

yetişemiyor” ve 1’i “İfade şeklim çocuklar için yeterli olmuyor” ” şeklinde yanıt vermiştir.

Remzi Öğretmen, etkinliklerinin gerçekte alana yönelik kendi yeterliliklerine ilişkin “Aslında biliyor musunuz yetersiz olmamızdan da kaynaklanıyor. ... şimdi okulumda iki tane resim öğretmeni var. Dört, beşe giriyor. Keşe bir, iki, üçe de rehber adı altında ayda bir gelebilseler... Ama çocuklara benim ifade tarzım yeterli olmuyor. Kendi heyecanımı onlara taşıyamıyorum. Belki bilmiyorum resim öğretmeni veya bu konuda uzman birisi, çok daha güzel vereceğini düşünüyorum. Ve içimde yaradır emin olun. Resim dersi geldi mi ‘Bugün eyvah!’ diyorum, çünkü yetersiz olduğumu biliyorum... bu konuda gerçekten üzgünüm ...” (st.2334-2346) şeklindeki ifadesiyle, kendisini görsel sanatlar dersinde bir branş öğretmeni kadar yeterli bulmamakta ve derse ait etkinlikleri gerçekleştirirken bir branş öğretmenininde desteğine ihtiyaç duyduğunu belirtmektedir. Remzi Öğretmenin ifadelerine benzer ifadeler veren Leman Öğretmenin sözleri ise şu şekildedir: “Bi tek görsel sanatlar da biz ee bir resim öğretmeni kadar başarı sağlayamayız hiç bi zaman. Bizim birikimimiz onlar kadar olamaz. Biz elimizden geldiğince kendimize indirgeyerek bi takım şeyleri yapmaya çalışıyoruz ama örneğin dörtte, beşte resim öğretmeni giriyo, bundan biraz rahatlıyoruz ama bir, iki, üçte kendimiz giriyoruz biz. Ne kadar yeterli olabiliriz... Ben lisede resim mezunuyum. Resimdi bölümüm. Ee bide sanat tarihi aldım. Onunla bir şeyler götürmeye çalışıyorum. E bunu hiç almayan arkadaşlarımız da var” (st.1375-1384).

Pelin Öğretmen, genel olarak görsel sanatlar dersine yönelik kendini yeterli bulmadığını ve de bundan dolayı öğrenciler üzerinde olumsuz yönde bir etki yapabileceği endişesini taşıdığını şu şekilde ifade etmiştir: “... çocukları görüyorum benden çok çok ilerdeler ... resim konusunda öyle öğrenciler var. Hatta ben belki onlara zarar da veriyorum yani yeteneklerini köreltme açısından. Ama ... şunu söylüyorum velilere de ...: ‘Bakın ben resim konusunda yeterli değilim’. Yani gerçekçiyim. ‘Eğer çocuğunuzda siz özel bi yetenek görüyorsanız bunun için işte özel çalışmalar yaptırın. Resim kursları var gönderin’ diyorum” (st.2142-2148).

Özlem Öğretmene göre sınıf öğretmenlerince yaşanan asıl sıkıntı, her derse ait farklı öğrenme alanlarının olması ve her bir öğrenme alanının tek bir öğretmenin sorumluluğuna bırakılması durumudur. Özlem öğretmen konuya ilişkin görüşlerini “... sınıf öğretmenin

... yani her alana yetişme gibi bir . O sıkıntı bütün derslere yansıyor. ... dersi hepsi çok önemli dersler ... işlenmesi gereken dersler ama bir kişi hepsine yetemiyor. Yani kaç dersimiz var, ama hepsinde çok öğrenme alanı. Yedi, sekiz tane ders var bizde şimdi. Ama ... bi annenin yedi , sekiz çocuğu olup ta yedi , sekiz çocuğuna da yeterince annelik yapamaması gibi oluyo bizimkisi. Yetişemiyosun yani. Hem bedenen hem de ... ruhen yani aşamıyosun bütün engelleri” (st.1970-1978) biçiminde ifade etmiştir.

Emre Öğretmen Müze Bilinci öğrenme alanına yönelik kendini sürekli geliştirmek istediğini şu sözlerle belirtmiştir: “Bu yeterlik meselesi içinde bulunduğunuz güne dairdir. Geleceğe yönelik değildir. Geleceğe yönelik olarak, sürekli olarak yetiştirmek istiyorum kendimi. Bugün işte diyelim ki arkeoloji müzesi yok şu anda gezebileceğimiz. Ama yarın olacak. O zaman ... ilk önce kendim gezip tanıyorum, daha sonra çocukları götürüyorum. Yani önce kendimi geliştiriyorum” (st.584-589).

Ayşe Öğretmen: “... bilgi sahibi olarak dersiniz haniii çok iyi diyemem tabii ki ama dediğim gibi kaynaklardan işte programdan faydalanarak zaten o şekilde yürütüyoruz, etkinlikleri yapmaya çalışıyoruz. İşte örnekleri veriyoruz. Onlardan faydalanmaya çalışıyoruz. Ama kılavuz kitap gibi bir şey hazırlanırsa daha iyi olur diye düşünüyorum” (st.135-139) şeklindeki ifadeleriyle, etkinlikleri uygularken bu alana yönelik hazırlanmış olan ek bir kaynağa ihtiyaç duyduğunu ifade etmiştir.

Tablo 5’e genel olarak bakıldığında Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleşmesini etkileyen etmenlere ilişkin öğretmen görüşleri oldukça çeşitlidir. Öğretmenlerin konuya ilişkin görüşlerinden bazıları olumsuz hava koşulları, ekonomik faktörler, sınıf mevcudunun fazlalığı, müze personelinin çocuklara yaklaşımı ve alana ilişkin bilgileri ve uygun bir müzenin bulunmayışı gibi etmelerdir.

Alan etkinliklerinin gerçekleştirilmesinde müzelerin sorumluluklarına yönelik öğretmen görüşleri daha çok bilgilendirici ve tanıtıcı çalışmalar yönündedir. Öğretmenler müzelerin yeterli tanıtım yapmadıklarını, okullara bilgilendirici yazılar göndermediklerini ifade ederken, müzelerin MEB ile işbirliği içinde olması gerektiğini, müzelerde etkinlik alanlarının bulunması gerektiğini, müzelere ulaşım ücretlerinin temin edilmesi gerektiğini ve müzedeki çalışanların özenle seçilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Müzelerin kendilerini tanıtıcı faaliyetlerine ilişkin öğretmenlerin büyük

bir kısmı müzelerin farklı yöntemlerle kendilerini tanıtılmaları gerektiğini düşünmektedirler. Bazı öğretmenler müzelerin çalışmalarını kendilerinin takip ettiğini belirtirken, bazıları müzelerin okullara ulaşamadıklarını; okullara genelde müzeler haftasında MEB'den yazılar geldiğini; müzelerin bu konuda özel bir gayretinin olmadığını belirtmiştir. Bu görüşlerin yanı sıra bazen müzelerle ilgili yazıların okula geldiğini; müzelerin talep üzerine yardımcı olduklarını ve bu konuda yeterli olduklarını belirten öğretmenler de bulunmaktadır.

Müzedeki eserlerin sergilenme biçimine ilişkin öğretmenlerin bir kısmı, eserlerin konu olarak çocuklara ağır geldiğini, eserlerin çocuklara göre sergilenmesi gerektiğini, eser açıklamalarının ve yazı puntolarının çocuklara göre ayarlanması gerektiğini üzerinde durmuşlardır. Bunu yanında eser açıklamalarını çok kısa ve yetersiz bulan öğretmen de bulunmaktadır. 1 öğretmen eserlerin camekân içinde sergilendiğinde problem yaşanmadığını belirtirken, başka bir öğretmen ise çocukların camekân içindeki eserlerle fazla ilgilenmediklerini belirtmiştir. Yine bir öğretmen çocukların eserlere dokunabilirlerse konuyu daha iyi kavrayacaklarını düşünmektedir.

Müze personelinin öğrenme alanı etkinliklerine yönelik yaklaşımlarına ve alana ilişkin yeterliliklerine yönelik olarak öğretmenler görüş bildirirken, daha önceden farklı dersler için yapmış oldukları müze ziyaretlerinden yola çıkarak bazı öngörülerde bulunmuşlardır. Öğretmenlerin bu soruya, Müze Bilinci öğrenme alanına ait uygulamalarına dayalı olarak değil, genel bilgi ve deneyimlerine dayanarak cevap verdikleri düşünülmektedir. Müze personelinin öğrenme alanı etkinliklerine yönelik yaklaşımlarına ilişkin olarak öğretmenlerden bir kısmı, personelin çocuğa uygun dil ve davranış şekli kullanmaları gerektiğini, personelin öğrencilerin gürültülerinden rahatsız olduklarını; personelin genel olarak ilgisiz olduklarını belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra bazı öğretmenler müze personelinin çok iyi davrandığını ve yardımcı olduklarını belirtirken, 1 öğretmen ise müze personelinin ilgisiz olarak değerlendirmiştir. Müze personelinin alana ilişkin yeterliliği hakkında öğretmenlerin büyük kısmı personelin anlatım dilini çocuklara uygun bulmamakta ve müzelerde pedagojik eğitim almış kişilerin görevlendirilmesi gerektiğini düşünmektedir.

Okul yönetiminin Müze Bilinci öğrenme alanına yönelik uygulamalara yaklaşımları konusunda öğretmenlerin büyük kısmı “yönetim tüm olanakları sağlayabilir”

öngörüsünde bulunmuşlardır. Bir kısım öğretmen okul yönetiminin sadece ulaşımı sağladığını belirtirken, ulaşımı öğretmenin sağladığını ve ulaşım ücretinin çocuklardan temin edildiğini belirten öğretmenler de bulunmaktadır. Öğretmenlerin büyük kısmı velilerin uygulamalara ilişkin yaklaşımlarını olumlu ve destekleyici bulmaktadır.

Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerini gerçekleştirmeye yönelik öğretmenlerin kendi yeterliliklerine ilişkin görüşleri, öğretim programına bağlı kalarak ellerinden geldiğince etkinlikleri gerçekleştirdikleri ve gerçekleştirme anlamında yeterli olmadıkları yönünde birleşmektedir. Bu konuda uzman olmadıklarını, branş öğretmeni kadar başarı sağlayamayacaklarını, ek bir kaynağa ve hizmet içi eğitime gereksinim duyduklarını belirten öğretmenler bulunmaktadır. 1 öğretmen bütün derslere ait çok fazla öğrenme alanı olduğunu ve hepsinde aynı verimi elde etmenin mümkün olmadığını düşünmektedir. Öğretmenler genel olarak etkinlikleri gerçekleştirmeye yönelik kendilerini yeterli bulmadıklarını dile getirmişler, fakat bu duruma yönelik kişisel çalışmalarda bulduklarını etmemişlerdir. Öğretmenler alana yönelik eksikliklerinin farkındadırlar ancak eksikliklerini gidermek için özel bir uğraş göstermemektedirler.

3.6. Öğretmenlerin Müze Bilinci Öğrenme Alanı İle İlgili Olarak Milli Eğitim Bakanlığı ve Kültür Bakanlığında Beklentilerine Ait Bulgular ve Yorumlar

Öğretmenlerin, Öğretmenlerin Müze bilinci öğrenme alanı ile ilgili olarak Milli Eğitim Bakanlığı ve Kültür Bakanlığında beklentilerini belirlemek için hazırlanmış olan “Yeni bir öğrenme alanı olan Müze Bilinci ile ilgili olarak Milli Eğitim Bakanlığında ve Kültür Bakanlığında beklentileriniz nelerdir?” sorusuna ilişkin yanıtlar ve frekans dağılımları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Müze Bilinci Öğrenme Alanı İle İlgili Olarak Milli Eğitim Bakanlığı Ve Kültür Bakanlığında Beklentiler

Sorular	f
<i>6. Yeni bir öğrenme alanı olan Müze Bilinci ile ilgili olarak Milli Eğitim Bakanlığında ve Kültür Bakanlığında beklentileriniz nelerdir?</i>	
<i>Kültür Bakanlığı’ndan beklenenler</i>	
KB müzeleri tanıtıcı çalışmalara ağırlık vermeli	4
Müze giriş ücretleri indirilmeli	3

Müze kart uygulaması yerinde bir uygulama	2
KB okullara ulaşım kolaylığı ve maddi destek sağlamalılar	2
Müzeler randevu ile çalışmalılar	1
Müzelerdeki görevli sayısı arttırılmalı	1
Müze kart uygulamasını maddi nedenlerle onaylamıyorum	1
Müzedeki görevliler gerekli eğitimi almış olmalılar	1
Müze Bilinci öğrenme mekânları öğretmenlere ücretsiz olmalı	1

Milli Eğitim Bakanlığı'ndan beklenenler

MEB hizmet içi eğitim kursu vermeli	5
MEB bu alana ait etkinliklerde okullara daha çok destek vermeli	3
Hizmet içi eğitimlere katılımı gönüllülük esas alınmalı	3
MEB başarılı öğrencilere ücretsiz müze gezisi sağlamalı	2
Gidilemeyen müzelere ait tanıtıcı CD'ler okullara gönderilmeli	2
Bu alana yönelik yapılan çalışmalar internet üzerinden yayınlanmalı	2
Hizmet içi eğitimler öğretmenlere küçük gruplar halinde verilmeli	1
Etkinlikleri gerçekleştiren öğretmenler maddi ve manevi teşvik edilmeli	1
MEB okullarla işbirliği içinde bir organizasyon yapılabilir	1
Çocuklara yönelik bir sunum hazırlanabilir	1
Sınıf öğretmenleri branşlaşabilir	1
Branş öğretmenleri bu dersi daha sağlıklı işler	1
ME müdürlükleri bu konuda bilgilendirilmeli	1
ME müdürlükleri müzelere ilişkin okulları bilgilendirmeli	1
MEB'den okullara müzelerin detaylı program listeleri gelmeli	1
İl dışındaki müzelere ulaşımı MEB sağlamalı	1

Her iki bakanlıktan beklenenler

İş birliği içinde çalışmalılar	3
Her iki bakanlık da görevlerini yeterince yapıyorlar	2
Müze bilinci kapsamında, sınıf öğretmenleri için seminerler düzenlemeliler	1
Görsel sanatlar dersine ait bir kitapçık hazırlamalı	1
Toplam	50

Tablo 6'daki "Yeni bir öğrenme alanı olan Müze Bilinci ile ilgili olarak Milli Eğitim Bakanlığında ve Kültür Bakanlığında beklentileriniz nelerdir?" sorusuna yönelik sadece Kültür Bakanlığı'yla ilgili olarak, öğretmenlerden 4'ü "KB müzeleri tanıtıcı çalışmalara ağırlık vermeli", 3'ü "Müze giriş ücretleri indirilmeli", 2'si "Müze kart uygulaması yerinde bir uygulama", 2'si "KB okulları ulaşım kolaylığı ve maddi destek

sağlamalılar”, 1’i “Müzeler randevu ile çalışmalılar”, 1’i “Müzelerdeki görevli sayısı arttırılmalı”, 1’i “Müze kart uygulamasını maddi nedenlerle onaylamıyorum”, 1’i “Müzedeki görevliler gerekli eğitimi almış olmalı”, 1’i “Müze bilinci öğrenme mekanları öğretmenlere ücretsiz olmalı” şeklinde yanıtlarken, sadece Milli Eğitim Bakanlığı’yla ilgili olarak, öğretmenlerden 5’i “MEB hizmet içi eğitim kursu vermeli”, 3’ü “MEB bu alana ait etkinliklerde okullara daha çok destek vermeli”, 2’i “Hizmet içi eğitimlere katılımda göllülük esas alınmalı”, 2’si “MEB başarılı öğrencilere ücretsiz müze gezisi sağlamalı”, 2’si “Gidilemeyen müzelere ait tanıtıcı CD’ler okullara gönderilmeli”, 2’si “Etkinlikleri gerçekleştiren öğretmenler maddi ve manevi teşvik edilmeli”, 1’i “Hizmet içi eğitimler öğretmenlere küçük gruplar halinde verilmeli”, 1’i “Bu alana ait etkileri gerçekleştiren öğretmenler maddi ve manevi teşvik edilmeli”, 1’i “MEB okullarla işbirliği içinde bir organizasyon yapılabilir”, 1’i “Çocuklara yönelik bir sunum hazırlanabilir”, 1’i “Sınıf öğretmenleri branşlaşabilir”, 1’i “Branş öğretmenleri bu dersin daha sağlıklı işler”, 1’i “ME müdürlükleri bu konuda bilgilendirilmeli”, 1’i “ME müdürlükleri müzelere ilişkin okulları bilgilendirmeli”, 1’i “MEB’den okullara müzelerin detaylı program listeleri gelmeli” ve 1’i “İl dışındaki müzelere ulaşımı MEB sağlamalı” şeklinde yanıt vermiştir.

Aynı soruya her iki bakanlıkla ilgili olarak, öğretmenlerden 3’ü “İş biriliği içinde çalışmalılar”, 2’si “Her iki bakanlık da görevlerini yeterince yapıyorlar”, 1’i “Müze bilinci kapsamında, sınıf öğretmenleri için seminerler düzenlemeliler” ve 1’i ” Görsel sanatlar dersine ait bir kitapçık hazırlamalı” şeklinde yanıt vermiştir.

Betül Öğretmen Müze Bilinci öğrenme alanına yönelik MEB tarafından bir hizmet içi eğitim yapılabileceğini ve bu eğitime de öğretmenlerin gönüllü katılması gerektiğini şu şekilde belirtmiştir: “*Aslına bakarsanız hani yeni program güzel ... ama yeni bir program olduğu için ... öğretmenlerde de eksiklikler vardır. Bu anlamda belki hizmet içi eğitim ... kısa sürede olsa öğretmenlere verebilir ... Ama çok da şart değil bana göre. Hani isteğe bırakılmalı ya da okul müdürlükleri öğretmenleri, bu konun önemine bilgilendirilmeli.*”(st.215-220) Gamze Öğretmen ise MEB ve KB’nin ortaklaşa hazırlayacağı bir kurs programının olabileceğini “... derslerimizi nasıl ele alabileceğimiz konusunda bir kurs olursa, Milli Eğitim ... Kültür Bakanlığı’yla ikisinin

ortaklaşa düzenlediği bir kurs olursa olur. Niye olmasın” (st.895-897) İfadeleriyle dile getirmiştir.

Mehmet Öğretmen de bir hizmet içi eğitimin gerekliliğine vurgu yaparken, bu eğitimin aynı zaman da amacına uygun gerçekleştirilmesi gerektiğini “... hizmet içi eğitim doyurucu olmalı.... adet yerini bulsun diye değil.... ‘Eskişehir’de atıyorum on bin öğretmene bilgisayar kursu... 90 tane öğretmene bi tane öğretici var. Yeter mi? Onun için on kişilik, on beş kişilik gruplar halinde gerçekleştirilmeli” (st.1539-1546) sözleriyle ifade etmiştir.

Emre Öğretmen “Son çıkarılan müze kartı var. Ben bunu onaylamıyorum. Hem öğrencilerin diyelim ki altıncı, yedinci sınıfta, sekizinci sınıf olduğunu düşünürsek bu müze kartı bence uygun değil. Öğrenci indirimi daha güzel. Yani bu tamamen Kültür Bakanlığı’nın tasarrufunda olan bi uygulama... Yani müze bilinci var ama müzenin hayata geçirilmesi, müzenin yaşanabilmesi için müzeye giriş ücretlerinin öğrencinin verebileceği bir ücret olması gerekiyo. Yoksa şu anda çok yüksek”(st.591-605) şeklindeki ifadeleriyle, müze bilinci etkinliklerini tam anlamıyla gerçekleştirebilmesi için KB’nın öğrenciler için, müze giriş ücretlerini düşürmesi gerektiğini belirtmiştir.

Figen Öğretmen “Konuştuğlarımızı genelde uygulamaya çalışıyorum. Uygulamada eksiklik var. İşte gezme konusunda belki biraz eksiklik var. Ama bence branş öğretmeni bu konuda daha başarılı olabilir diye düşünüyorum ben... Şimdi mesela resim yapıcay görsel sanatlarda, çocuklar bu dinlenme dersi diyorum. Tamam biraz dinleniyoruz ama bazen vakit ayıramadığım bile oldu. Birinci dönemde mesela görsel sanatları aldığım oldu hani ses öğretiyim, gerçi çoğunlukla yapmaya çalıştım da, ama dinlenme dersi olduğu için branş öğretmeni bence bu işin daha hakkını verir diye düşünüyorum” (st.748-757) şeklindeki sözleriyle, görsel sanatlar dersini ‘dinlenme dersi’ şeklinde tanımlarken, bazı zamanlarda farklı ders etkinlikleri için bu dersin saatini kullandığını belirtmiş, ayrıca ‘dinlenme dersi’nin bir branş öğretmenince verilmesi gerektiğini de ifade etmiştir.

Hilal Öğretmen, MEB’in mümkünse, okulların gidemedikleri müzelere ilişkin tanıtıcı ve müfredat konularıyla da bağlantılı dijital materyalleri okullara ulaştırmasını istediğini şu şekilde ifade etmektedir : “Bize CD’ler halinde gönderilebilir, çünkü İstanbul’dakini,

Ankara'dakini gezemeyeceğimize göre, bunlar CD'leştirilebilir... Aralıklı gönderilebilir, konuyla bağlantısı sağlanıp... İşte el sanatlarıyla ilgili müzelerin ne iş yaptıklarını ya da neler olduklarını, en azından... çocukların... görebilecekleri şekilde ... Ya da internet ortamında bir site oluşturulup öğretmenlere şifre verilebilir” (st.992-1001).

Jale Öğretmen, müzelerde yapılacak etkinliklere yönelik, bizzat KB'nın okulları müzelere çağırması gerektiğini ve gereken okullara maddi açıdan destek çıkmasını *“Daha da büyük destek vermeleri lazım okullara. Diyorum ya bu işi öğretmenlere bırakmayacaklar. Öğretmen veliden para topluyor, öğretmen: ‘Çocuklar gidicez şuraya, şöyle böyle’ kendisi çok zor durumda kalıyor. Öyle olmadan Kültür Bakanlığı'nın kendiliğinden davet etmesi lazım, ... hatta bizim masraflarımızı, ben kendi okulum için demiyorum başka okullar için diyorum, mesela parası olmayanlar var. Yol parası, giriş, gerçi giriş ücreti düşük oluyo, öğrenciye tolerans tanıyorlar da, yani araba çıkarsınlar, belediyelerin arabalarını falan, yani gezdirsinler çocukları”* (st.1159-1166) şeklindeki sözleriyle önermektedir.

Leman Öğretmen *“Parantez içinde diyeyim, yani görsel sanatların her zaman bir dersi, matematiğe, Türkçeye falan kaymış olabiliyor. Bi de böyle bi şey var. Yani çünkü yetersiz sayıda olduğu için biz bunları bu şekilde götürmeye çalışıyoruz... Özel okulların haricinde diyelim. Çünkü özel okullarda bire bir branş öğretmeni giriyor. Birinci sınıftan, ikinci sınıftan itibaren giriyorlar”* (st.1389-1394) şeklindeki ifadesiyle, görsel sanatlar ders saatinin yetersiz olmasından dolayı, ders etkinliklerinin başka derslere sarkması durumunu dile getirirken, özel okullarda, ilköğretim ilk üç kademede bu derse branş öğretmenin girdiğine de vurgu yapmıştır.

Özlem Öğretmen *“Biz tek başımızayız bu konuda. Bizim vicdanımıza kalmış. Yani para olmayınca yapmıyorlar ki. Mesela geçen yıl (...) diye bir şeye gittik biz. Apar topar buradan Milli Eğitim bütün okulları götürdü. Arabalara doldurulduk istif şeklinde. Bi tane belediye otobüsü göndermiş, hınca hınç dolu içi. Gittik (özel bir şirket)'in reklamı yapıldı. (...) diye bi şey tanıtıldı. Uluslar arası olimpiyatlar tanıtıldı. Orası güzeldi ama aradaki o (özel bir şirket)'in reklamları... Böyle... olay olmayınca... Bizi alıp da hiç kimse böyle zorla bi yere götürmüyor”* (st.2011-2019) diyerek deneyimlerini ifade etmiştir.

Pelin Öğretmen, müze giriş ücretlerinin nedenini ekonomik bakımdan güçlü bir ülke olmayışımıza bağladığını “*Ücret konusunda da, bazı yerler ücretsiz, bazı yerler indirimli, doğal olarak tabii öyle binalar yapabilmenin, sergileyebilmenin, personel görevlendirebilmenin bir maddi şeyi var. Yani milli geliri iyi olan bir devlet elbette bunları ücretsiz yapar bu bilinci kazandırmak istiyorsa. Ama demek ki, yeterli değil ki zaman zaman bazı yerlerde ücret alınıyor*” (st.2236-2241) şeklindeki cümleleriyle belirtmiştir.

Remzi Öğretmen ise “*Milli Eğitim Bakanlığı gezi konusunda desteklemeli. Gezi yapanlara teşvik edici maddi, manevi ödüller vermeli. Bakanlıktan bize listeler gelsin, gezi yapılacak yerlerin listeleri. Net gezi tarihleri ve katılacakların listeleri olsun. İnternet adresleri olsun bu listelerde*” (st.2356-2360) şeklindeki ifadeyle, Müze Bilinci’ne yönelik çalışmalarda bulunan öğretmenlerin teşvik edici ödüllendirilmeleri gerektiğini belirtmekte, ayrıca MEB’den okullara, yapılacak olan müze gezilerine ilişkin detaylı gezi planları gelmesini istemektedir.

Tablo 6’ya genel olarak bakıldığında öğretmenlerin Müze Bilinci öğrenme alanı ile ilgili Kültür Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı’ndan beklentilerinin oldukça çok ve çeşitli olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin KB’den beklentileri genellikle, müzelerin tanıtıcı faaliyetlerine ağırlık verilmesi, müze giriş ücretlerinin indirilmesi, okulların müzelere ulaşımı ve maddi destek sağlanması yönündedir. Görüş bildiren öğretmenler arasında, müzedeki görevli sayısının artırılmasını, görevlilere pedagojik eğitimin verilmesini öneren öğretmenler de yer almaktadır. 1 öğretmen ise Müze Bilinci öğrenme mekânlarının öğretmenlere ücretsiz olmasını istemektedir.

Öğretmenlerin Müze Bilinci öğrenme alanı ile ilgili olarak MEB’den beklentileri arasında dikkat çekenler; bu alana yönelik hizmet içi eğitimin verilmesi; hizmet içi eğitime katılımında gönüllülüğün esas alınması; bu eğitimin küçük gruplar halinde verilmesi şeklindedir. Ayrıca MEB’in bu alan etkinliklerinde okullara daha çok destek vermesini; MEB’in okullarla işbirliği içinde bir organizasyon yapabileceğini ifade eden öğretmenler de bulunmaktadır. Okulların ulaşamadığı müzelere ait tanıtıcı CD’lerin okullara ulaştırılması, alana yönelik çalışmaların internet üzerinde yayınlanması da MEB’den beklenen çalışmalar arasındadır. Bunun yanı sıra bir öğretmen sınıf

öğretmenlerinin branşlaşabileceğini ifade ederken, başka bir öğretmen ise branş öğretmenlerinin bu dersi daha sağlıklı işleyebileceklerini dile getirmiştir.

Öğretmenlerin Müze Bilinci öğrenme alanına yönelik her iki bakanlıktan beklentileri ise iş birliği içinde çalışmaları ve bu öğrenme alanı için sınıf öğretmenlerine yönelik seminer düzenlemeleri şeklindedir. Bu bakanlıkların görevini yeterince yaptığını düşünen öğretmenler de bulunmaktadır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde öğretmen görüşleri ile elde edilen bulgular temel alınarak Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleştirilebilirliğine ilişkin sonuçlar ve bu sonuçlar doğrultusunda geliştirilen öneriler yer almaktadır.

4.1. Sonuç

Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleştirilebilirliğine ilişkin öğretmen görüşlerinden elde edilen bulgulara dayalı olarak ortaya çıkan sonuçlar şu şekildedir:

- Öğretmenlerin Müze Bilinci öğrenme alanını, çocuğun kültürünü, tarihini tanımasını ve ona sahip çıkmasını, çocukların sanat eserlerini tanımasını, gezerek, görerek öğrenmesini, çocuğun geçmişini öğrenerek geleceğini yönlendirmesini sağlaması bakımından gerekli ve önemli buldukları ortaya çıkmıştır.
- Araştırmada Müze Bilinci öğrenme alanının öğretim programına eklenmesindeki gerekçelere ilişkin öğretmen görüşleri, çocukların öğrenme mekânlarını ve buradaki eserlerin önemini anlamalarını sağlamak, çocukların yaşayarak öğrenmesinin daha kalıcı ve etkili olması, çocukların öğrenme mekânlarını koruma bilinci kazanmasını sağlamak, öğrenme ortamının her yerde olabileceği düşüncesi, çocukların öğrenme mekânlarında nasıl davranılması gerektiğini kavrama biçiminde ortaya çıkmıştır.
- Öğretmenlerin, Müze Bilinci öğrenme alanının Görsel Sanatlar Dersine katkısına ilişkin olarak, eserlerin çocukların hayal dünyalarını geliştirdiği ve çalışmalarını etkilediği, çocuklarda var olan sanatsal yetenekleri ortaya çıkarmaya yardımcı olduğu, çocuklara estetik açıdan farklı bir bakış açısı kazandırdığı, çocukların müzede bulunan eserlerin sanatsal özelliklerini kavramasını sağladığı yönünde düşüncelere sahip oldukları görülmektedir.
- Müze Bilinci öğrenme alanına yönelik olarak öğretmenlerin, kendilerini bilgi anlamında çok yeterli bulmadıkları, bu alan için bir araştırma yapmadıkları, öğrencilik yıllarında edindikleri bilgilerle sınırlı oldukları ve bu alanın birinci sınıftan itibaren branş öğretmenleri tarafından verilmesi gerektiğini düşündükleri ortaya çıkmıştır. Müze Bilinci öğrenme alanına yönelik öğretmenlerden bazıları, öğrencilerin ilgilerini

çekecek bilgilere başvurduğunu, çocukların yaptıkları işleri kontrol ettiğini, kendisini bu alanda geliştirmeye çalıştığını ve bu alanda yeterli bulduğunu ifade etmiştir.

- Öğretmenlerin bir kısmı Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleştirilmesine ilişkin programdaki etkinlikleri uygulanabilir, çocukların seviyesine uygun ve onların hoşuna gidebilecek şekilde bulunduğunu ve etkinlikleri gerçekleştirmek için okulların tüm olanaklara sahip olduğunu ifade etmiştir. Ancak bazı öğretmenlerin, programda uygulanamayacak etkinliklerin bulunması, etkinliklerin anlaşılır olmaması, ücra yerdeki okullarda etkinliklerin gerçekleştirilmesinin zor olması, müzelere ulaşım imkânının olmaması, müze ziyaretinde bazı zorluklar yaşanması, etkinlikler için branş öğretmeninın gerekmesi, çocukların birinci sınıf olmaları gibi nedenlerle etkinlikleri gerçekleştirmede zorluk yaşadıkları ortaya çıkmıştır.
- Öğretmenlerin büyük kısmının okullarının bulunduğu bölgede, Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerini gerçekleştirmeye yönelik bir öğrenme mekânının bulunduğu ortaya çıkmıştır. Bu öğrenme mekânında Müze Bilinci öğrenme alanı etkinlik/etkinliklerini sadece bir öğretmenin gerçekleştirmiş olduğu belirlenmiştir.
- Öğrenme mekânında gerçekleştirilen etkinlik/etkinliklere ilişkin olarak sadece bir öğretmen, etkinliklerle çocuklarda sözel ifade yeteneğinin ve hayal gücünün geliştiğini, çocukların hayallerini çeşitli sanatsal yollarla ifade edebilme davranışlarını kazandığını belirtmiştir. Müze Bilinci öğrenme alanına ait etkinliklerin gerçekleştirilmesi sırasında yaşanan sorunun, gidilen müzede özel bir çalışma odasının olmaması olduğu ortaya çıkmıştır.
- Öğrenme mekânında herhangi bir etkinlik düzenlemeyen öğretmenlerin, arkeoloji müzesinin kapalı oluşu, hava şartları, sınıf dışı etkinliklerin zorluğu, maddi engeller, gidilecek mekânda çocukları kontrol edememe düşüncesi, birinci sınıfta okuma ve yazmaya ait etkinliklere daha çok yer ayrılması, okul çevresinde böyle bir mekân olmaması gibi nedenlerle etkinlikleri gerçekleştirmede zorluk yaşadıkları ortaya çıkmıştır.
- Öğretmenler, Müze Bilinci öğrenme alanını gerçekleştirmeye yönelik, sınıfta müzeye benzer bir ortam oluşturarak çalışmalar yapıldığını, projeksiyon aletiyle konuya ait

görüntülerin gösterildiğini, drama, oyunlaştırma, gösterip yaptırma yöntemlerinin kullanıldığını, internet üzerinden incelemelerin yapıldığını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin bu yöntemlerle gerçekleştirdikleri etkinlikleri, çocukların konuyu daha iyi kavradıkları, çocukta bilgi ve davranış kazanımı olduğu, çocukların hayal güçlerinin zenginleştiği, etkinliklerin çocukların hoşuna gittiği, çocukta derse karşı ilgi uyandırdığı şeklinde değerlendirdikleri ortaya çıkmıştır. Bunun yanında bu öğrenme alanına yönelik bazı öğretmenlerin hiç çalışma yapmadıkları da ortaya çıkmıştır.

- Programda yer alan ve uygulamaya yönelik verilen bilgilerin rehberlik etmesine ilişkin olarak öğretmenlerin bir kısmının, açıklamaların yeterli olduğunu, Türkiye'nin her yerindeki yaşam koşulları düşünülerek hazırlandığını, yeterli bilgi ve beceri ile programdaki kazanımların verilebileceğini düşünürken bir kısmının da, bilgilerin yeterince açık ve rehberlik edici bulmadığını, programın biraz daha geliştirilmesi ve Görsel Sanatlar Dersi ile ilgili kılavuz bir kitap hazırlanması gerektiğini düşündüğü ortaya çıkmıştır.
- Etkinlikleri gerçekleştirmede sorun yaşadığını belirten öğretmenlerin görüşlerinden, bu durumun nedenlerinin şu şekilde olduğu ortaya çıkmıştı: Etkinlik planlarının yeterince rehberlik etmediği ve anlaşılması, etkinlikleri gerçekleştirmek için zamanın yeterli olmaması, ek bir kaynak kitaba ihtiyaç duyulması, etkinlikler için çocukların küçük yaşta olması, etkinliklerin çok uzun bir dönem kapsaması, bazı etkinliklerin pahalı araçları gerektiriyor olması.
- Öğretmenler Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleşmesine etki eden etmenleri; öğretmen, olumsuz hava koşulları, etkinlikler için uygun bir mekanın olmaması, ekonomik faktörler, sınıf mevcudunun fazlalığı, müze görevlilerinin çocuklara yaklaşımları, Eskişehir'de uygun bir müzenin olmaması şeklinde tanımlamışlardır.
- Öğretmenlerin, Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleşmesinde müzelerin kurum olarak sorumlulukları arasında; müzelerin, yeterli tanıtım yapmaları, okullara bilgilendirici yazıları göndermeleri, MEB ile işbirliği içinde olmaları, etkinlikleri uygulama sürecinde kolaylık sağlamaları, müzelerde etkinlik alanlarının

bulunması, müzedeki personellerin özenle seçilmesi gerektiğini düşündükleri ortaya çıkmıştır.

- Öğretmenlerin çoğunun, müzelerin kendilerini tanıtıcı faaliyetlerini yetersiz bulduğu, genelde müzeler haftasında MEB'den okullara müzelere ilişkin yazılar geldiği ortaya çıkmıştır.
- Öğretmenlerin, müzede sergilenen eserlerin konu olarak çocuklara ağır geldiğini, eserlerin çocuklara göre sergilenmeleri gerektiğini, çocuklar için eser açıklamalarının anlatım bakımından ağır ve yazı puntolarının küçük olduğunu düşündükleri ortaya çıkmıştır.
- Öğretmenlerin, müze personelinin çocuğa uygun dil ve davranış şekli kullanmadığı, çocuklara küçük gruplar halinde rehberlik etmesi gerektiği, personel sayısının sınıf mevcuduna yetersiz geldiği, müze personelinin genel olarak ilgisiz kaldığı gibi düşüncelere sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Bunun yanında müze personelinin çok iyi davrandığı ve yardımcı olduğu yönünde düşünen öğretmenlerin de var olduğu görülmüştür.
- Müze personelinin öğrenme alanına ilişkin yeterliliği hakkında öğretmenlerin çoğunun, personelinin anlatım dilini çocuklara uygun olmadığı, müzelerde pedagojik eğitim almış kişilerin görevlendirilmeleri ve bir program dâhilinde çalışmalarını gerektiği düşüncelerinde birleştikleri ortaya çıkmıştır.
- Öğretmen görüşleri sonucunda okul yönetimlerinin büyük kısmının, Müze Bilinci öğrenme alanına ait uygulamalara yönelik tüm olanakları sağladığı, yalnız birkaç okul yönetiminin bu uygulamalara duyarsız kaldığı anlaşılmıştır. Yine öğrenci velilerinin de uygulamalara yönelik bilinçli ve destekleyici oldukları sonucu ortaya çıkmıştır.
- Öğretmenlerin Müze Bilinci öğrenme alanı ile ilgili olarak KB'den beklentilerinin, müzeleri tanıtıcı çalışmalara ağırlık verilmesi, müze giriş ücretlerinin indirilmesi, müzelere ulaşım imkânının sağlanması, müzedeki görevli sayısının artırılması ve görevlilerin bu alana yönelik eğitim almaları yönünde olduğu ortaya çıkmıştır.
- Öğretmenlerin Müze Bilinci öğrenme alanı ile ilgili olarak MEB'den beklentilerinin, Müze Bilinci öğrenme alanına yönelik hizmet içi eğitimin verilmesi, hizmet içi

eğitimin küçük gruplar halinde ve gönüllü öğretmenlere verilmesi, gidilemeyen müzelere ait CD'lerin okullara gönderilmesi, alana ilişkin çalışmaların internet üzerinden yayınlanması, MEB ve okulların işbirliği içinde olmaları, sınıf öğretmenlerinin branşlaşabilmeleri ve branş öğretmenlerinin bu dersi yürütmeleri şeklinde olduğu ortaya çıkmıştır.

- Öğretmenlerin Müze Bilinci öğrenme alanı ile ilgili olarak MEB ve KB'den beklentilerinin, her iki bakanlığın işbirliği içinde olmaları, sınıf öğretmenlerine seminerler düzenlemeleri, Görsel Sanatlar Dersine ait bir kitapçık hazırlamaları şeklinde olduğu ortaya çıkmıştır.
- Eğitim Fakültelerinde sınıf öğretmenliği bölümü ders programlarına, müze ve eğitimin ilişkilendirilerek verileceği bir ders konulabilir.

4.2. Öneriler

Araştırma sonuçlarına göre geliştirilen öneriler, uygulamaya yönelik öneriler ve yapılacak araştırmalara yönelik öneriler olmak üzere iki başlık altında verilmiştir.

4.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler

- Sınıf öğretmenlerinin Müze Bilinci öğrenme alanına ait kuramsal eksikliklerinin giderilmesi ve alan etkinliklerinin sınıf içinde ve dışında (öğrenme mekânında) gerçekleştirilmesinin önemine yönelik bilgilendirilmesi için MEB tarafından hizmet içi eğitim, seminer v.b. çalışmalar yapılabilir.
- Çevresinde Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerini gerçekleştirmeye yönelik öğrenme mekânı bulunan okulların bu mekânlardan yararlanmaları konusunda müzeler teşvik edici çalışmalar yapabilir.
- Müze ve benzeri öğrenme mekânına ulaşım şansı çok düşük olan okullara, ilgili müzelerdeki eserlerin kopyaları oluşturularak gönderilebilir ya da buralara gezici müze hizmeti sunulabilir.

- Sınıf öğretmenlerinin teknolojiyi kullanabilmeleri ve sanal müzelerden sanat eğitiminde yararlanabilmeleri konusunda öğretmenlerin yeterlilikleri belirlenebilir ve gerekirse bu anlamda öğretmenlere hizmet içi eğitim verilebilir.
- Sınıf öğretmenlerinin Görsel Sanatlar dersini branş öğretmenleri rehberliğinde yürütebilmeleri için MEB’ce bir düzenlemeye gidilebilir.
- Müze ve eğitsel etkinliklerin ilişkilendirilerek gerçekleştirilmesine ilişkin içeriğe sahip seçmeli bir derse lisans düzeyindeki sınıf öğretmenliği ders programında yer verilebilir.
- Müzede gerçekleştirilecek olan sanat eğitimi etkinliklerinin verimini artırmak için, müzelerde sanat eğitimi ve pedagojik eğitim almış kişiler görevlendirilebilir, var olan personel bu anlamda yetiştirilebilir, personel sayısı artırılabilir ve gönüllü personel istihdam edilebilir.
- Müzedeki sergilemeler çocukların ilgi ve ihtiyaçları dikkate alınarak düzenlenebilir ayrıca müze bünyesinde çocuklara yönelik küçük bir eğitim bölümü oluşturulabilir.
- İlköğretimde uygulanmakta olan Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programından yola çıkılarak hazırlanacak olan bir eğitim programı müze personellerine de verilerek, Müze Bilinci öğrenme alanı etkinlik ve kazanımları hakkında müze personellerinin de bilgi sahibi olması sağlanabilir ve bu şekilde okulda ve müzede öğrenme alanına yönelik paralel çalışmalar gerçekleştirilebilir.
- Özellikle sınıf dışında yapılacak etkinliklerin bir ders saatine sığdırılması mümkün olmayacağından, Görsel Sanatlar Dersi haftalık ders saatine yönelik ya da Müze Bilinci öğrenme alanına ayrılan süreye yönelik bir düzenleme yapılabilir.
- KB müzelere ilişkin tanıtıcı çalışmalarını artırabilir, bu çalışmaların okullara olduğundan daha sık ulaştırılmasına özen gösterebilir.

4.2.2. Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler

- Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleştirilebilirliğine ilişkin Görsel Sanatlar dersi branş öğretmenlerinin görüşleri alınabilir.

- Yapılacak olan araştırmada okul yöneticilerinin ve müze personelinin de görüşleri alınarak, duruma farklı yönden bakış açıları getirilebilir.
- Müze ve sanat eēitimine dair yapılan uygulama sonuçlarının deēerlendirildiēi bir araştırma desenlenebilir.

EKLER

<u>EK</u>	<u>Sayfa</u>
1. Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı 1, 2, ve 3. Sınıf Müze Bilinci Öğrenme Alanı Kazanımları.....	117
2. Kişisel Bilgi Formu.....	120
3. Görüşme Formu.....	121
4. Öğretmen Görüşme Takvimi.....	125
5. Görüşme Kodlama Anahtarı.....	126
6. Araştırma İzin Belgesi.....	138

EK-1

Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı 1. Sınıf Kazanımları

ÖĞRENME ALANI: MÜZE BİLİNCİ		
KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
<p>1. Müze, sanat galerisi, ören yeri, tarihi eser, anat vb. hakkında fikir sahibi olur.</p> <p>2. Müze, sanat galerisi, ören yeri, tarihi eser, anat vb. ile ilgili edindikleri kartlar, posterler gibi görsel belgelerle müze köşesi yapmaktan haz duyar.</p> <p>3. Müze, sanat galerisi, ören yeri, tarihi eser, anat vb. ile ilgili izlenimlerini paylaşır.</p> <p>4. Müze, sanat galerisi, ören yeri, tarihi eser, anat vb. eserlerden yararlanarak görsel tasarımlar yapar.</p> <p>5. Görsel çalışmalarını sergilemekten ve bu duyguyu çevresindekilerle paylaşmaktan zevinç duyar.</p>	<p>1. "Ören Yerinden Müzeye" Öğretmen öğrencileri varsa bir ören yerine götürür ya da ören yeri fotoğrafı gösterir. Öğrencilere şu sorular yöneltilir: "Burada neler görüyorsunuz? Sizce bu görüntüler neye benziyor? Eskiden burada insanlar yaşamış olabilirler mi? Nereden geldiniz? Sizce burada daha önce yaşamış olan insanlar hangi eşyaları kullanıyorlardı? Kullandıkları eşyalar sizce şimdiki nerede? Bulunan eşyalar nereye götürülmüş olabilir?" gibi sorularla öğrencilerin ören yeri ve müze hakkında fikir edinmelerine yardımcı olur. Yöneltilen sorulara öğrencilerin yanıt vermesini bekler. Yanıtları dinler ve öğrencilerin yanıt vermedikleri sorulara yardımcı olur. Öğrencilerin merak ettiklerini sorar ve cevaplar verir.</p> <p>1. "Anısına" Öğretmen, öğrencileri varsa bir anıtı götürür ya da bir anıt fotoğrafı gösterir. Ardından öğrencilere şu sorular yöneltilir: "Burada ne görüyorsunuz? Hangi amaçla yapılmış olabilir? Bir öyküsü olabilir mi?" sorularıyla öğrencilerin tahminlerini aldıktan sonra götürdüğü ya da fotoğrafını gösterdiği anıtla ilgili öyküyü anlatır. Ardından "Sizce yerleşirmek için neden burası seçilmiş olabilir?" sorusunu yönelterek anıtlar hakkında öğrencilerin fikir sahibi olmalarını sağlar. Öğrenciler, anıtan öyküsüyle ilgili görsel sanat çalışmaları yaparlar.</p> <p>1, 3, 4. "Müzeyi Tanıyorum" Müzeyi tanıttığı görsel dokümanlar ve materyaller (fotoğraf, broşür, kartpostal vb.) incelenebilir. Yakın çevrede bulunan bir müze, ören yeri, tarihi yapı, anat vb. ziyaret edilebilir. Müzede veya ören yerlerinde gördüklerini anlatırlar. "Neler gördünüz? Ne hissettiniz? En çok dikkatimizi çeken eser hangiydi? Neden? Sevdiğiniz müze de gittiğimiz müzeyi görmesini ister misiniz?" gibi sorularla öğrencilerin müze ile ilgili izlenimlerini paylaşmalarını sağlar. Daha sonra izlenimlerine yönelik resim yaptırılabilir.</p> <p>2. "Müze Panosu" Sınıf veya okul içinde, tüm öğrencilerin katılımıyla müzelerle ilgili görsel dokümanlarla pano düzenlemesi yaptırılabilir.</p> <p>4. "Evcilik Oyunu" Öğrenciler müze veya sanat galerilerinde gördükleri ve beğendikleri seramik örneklerinden edindikleri izlenimlerle kil, oyun hamuru gibi yoğurma maddeleri ile vazo, tabak, çömlek, bardak vb. biçimlendirmeler yaparlar. İsterlerse çalışmalarını su bazlı boyalarla renklendirebilirler. Ortaya çıkan ürünlerle "mısafircilik" oynarlar.</p>	<p>1. İmkân dahilinde ve "Müzeler Haftası" (18-24 Mayıs) kapsamında, yakın çevrede bulunan bir müze, ören yeri, tarihi yapı veya anat ziyareti edilebilir.</p> <p>2. Yakın çevrede müze veya ören yerine ziyaret gerçekleştirilemediği takdirde, sınıf içerisinde müzeyi tanıttığı görsel belgeler ve materyaller incelenmelidir.</p> <p>3. Türkçe Dersi, "Konuşma" öğrenme alanı, "Görüş kurallarına ve değerlere (millet, manevi, kültürel, ahlaki, sosyal vb.) uygun konuşur." 4. Türkçe Dersi, "Görsel Sunu" öğrenme alanı, "Bilgi, düşünce ve izlenimlerini resim, şekil ve sembol kullanarak görselleştirir." 2. Türkçe Dersi, "Konuşma" öğrenme alanı, "Bilgi edinmek amacıyla soru sorar."</p> <p>● Bu öğrenme alanlarında açık uçlu sorular, derecelendirme ölççekleri, kontrol listeleri, öz değerlendirme, grup değerlendirme formları, gözlem formları, performans ve proje ödevleri, öğrenci ürün dosyaları vb. kullanılarak değerlendirme yapılabilir.</p>

EK-1 devam

Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı 2. Sınıf Kazanımları

ÖĞRENME ALANI: MÜZE BİLİNCİ		
<p>KAZANIMLAR</p> <p>1. Müze, sanat galerisi, ören yeri, tarihi yapı, anıt vb. yerlerin kurallarına uygun davranır.</p> <p>2. Müzede ve sanat galerilerindeki eserlerin, ören yerlerinin, tarihi yapıların, anıtların vb. önemini kavrar.</p> <p>3. Müze, sanat galerisi, ören yeri, tarihi eser, anıt vb. ile ilgili görsel tasarımlar yapar.</p> <p>4. Müze, sanat galerisi, ören yeri, tarihi eser, anıt, vb. ile ilgili görsel çalışmalarını sergiler.</p> <p>5. Ülkemizin müze, ören yeri, tarihi eser, anıt vb. zenginliklerine sahip olmasından gurur duyar.</p>	<p>ETKİNLİK ÖRNEKLERİ</p> <p>🗺️ 1. 2. "Müzemize Hoş Geldiniz!" Öğrencilerden en sevdikleri eşyaları sınıfa getirmeleri istenir. Getirilen eşyalar, kime ait olduğu, ne zaman alındığı, hangi malzemeden yapıldığı yazılarak sıraların üstüne yerleştirilir. Öğrenciler arasında müze ziyaretçileri ve görevlileri olarak 1 bölüme ayrılırlar. Müzede eserlere dokunmamak, sessizlik vb. uyulması gereken kuralları hatırlatılarak bir müze ziyareti canlandırılabilir.</p> <p>🗺️ 1. 2. 3. "Müzemize Davetlisiniz" Öğrencilere, oluşturulan müze ile ilgili, başka veya kolaj tekniklerini kullanabilecekleri bir posta kartı veya davetiye hazırlatabilir.</p>	<p>AÇIKLAMALAR</p> <p>1.2.3. İmkan dahilinde ve "Müzeler Haftası" (18 - 24 Mayıs) kapsamında, yakın çevrede bulunan bir müze, ören yeri, tarihi eser veya anıt ziyareti edilmelidir.</p> <p>🗺️ Yakın çevrede müze veya ören yerine ziyaret gerçekleştirilemediği takdirde, sınıf içerisinde müzeyi tanıtıcı görsel dokümanlar ve materyaller incelenmelidir.</p> <p>🗺️ Tercih edilen araç - gereçler en az bir ders öncesinden öğrencilere bildirilmeli, araç-gereç ve teknik seçimlerinde öğrencilerin ilgi ve istekleri dikkate alınmalıdır.</p> <p>🗺️ Bütün öğrenme alanlarında açık uçlu sorular, derecelendirme ölçümleri, kontrol listeleri, öz değerlendirme, grup değerlendirme formları, gözlem formları, performans ve proje ödevleri, öğrenci ürün dosyaları vb. kullanılarak değerlendirme yapılabilir.</p>

EK-1 devam

Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı 3. Sınıf Kazanımları

KAZANIMLAR	ÖĞRENME ALANI: MÜZE BİLİNCİ ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
<p>1. Müzedeki eserlerin korunmasının önemini kavrar.</p> <p>2. Müzedeki eserlerin önemini açıklar.</p> <p>3. Müze, sanat galerisi, ören yeri, tarihî eser, anıt vb. yerlere ilişkin değişik kaynaklardan araştırma yapabilmenin yollarını keşfeder.</p> <p>4. Müzedeki eserlerle ilgili duygu ve düşüncelerini görsel çalışmalarla ifade eder.</p> <p>5. Ülkemizin müze, ören yeri, tarihî eser, anıt vb. zenginliklere sahip olmasından gurur duyar.</p>	<p>1.2.4. "200 Yıl Sonra ..." Öğrencilerden, günümüzden 200 yıl sonraki insanların bulacağı bir oda hayal etmeleri ve içine bugün neler yerleştirmek isteyeceklerini düşünmeleri istenir. Fikirleri alındıktan sonra, odanın içine yerleştirmek isteyecekleri eşyalar, yapılar vb. ile ilgili resim çalışması yapılır. Daha sonra odanın kapasitesini kilitlendiği, anahtarın bir ağacın dibine gömüldüğü ve aradan 200 yıl geçtikten sonra anahtarın tesadüfen bir insanın bulduğu ve odaya girdiği anlatılır. Ardından, "Sizce bu odaya 200 yıl sonra giren ve karşısında bizim yerleştirdiğimiz eşyaları, eşyaları vb. gören kişi bizimle ilgili ne gibi bilgiler (yaşadığımız kültür, özelliklerimiz, teknolojiniz vb.) edinirdi?" gibi sorular yöneltilir. Alınan cevaplardan yola çıkarak müzelerin kültür mirasımızın koryuculuğu ve yeni kuşaklara aktarımındaki araç olma işlevleri vurgulanabilir ve müzedeki eserlerin korunmasının önemi kavratılabilir.</p> <p>3. "Bilgiye Yolculuk" Öğrencilerin yakın çevresinde bulunan müze, ören yeri, tarihî yapı, anıt gibi kültür miraslarından bildiklerini söylemeleri istenir. Bu eserlerle ilgili bilgilere nasıl ulaşabileceği sorular. Öğrenciler, farklı sorularla yönlendirilerek İnternet ortamından, daha önce gördüğü gören kişiler ve yetkililer gibi canlı kaynaklardan; gazete, dergi ve broşürlerden, kütüphanelerden ya da bizzat kendisi giderek bu eserlerle ilgili bilgi edinebilecekleri sorucuma ulaşımları sağlanır. İstenirse, komuyla ilgili bilgiye ulaşma sürecini kapsayan canlandırma yapılabılır.</p>	<p>1, 2, 4. İmkan dahilinde ve "Müzeler Haftası" (18 – 24 Mayıs) kapsamında, yakın çevrede bulunan bir müze, ören yeri, tarihî eser veya anıt ziyaret edilmelidir. Yakın çevrede müze veya ören yerine ziyaret gerçekleştirilmediği takdirde, sınıf içerisinde müzeyi tanıtıcı görsel dokümanlar ve materyaller incelenmelidir. [1] Tercih edilen araç - gereçler en az bir ders öncesinden öğrencilere bildirilmeli, araç-gereç ve teknik seçimlerinde öğrencilerin ilgi ve istekleri dikkate alınmalıdır.</p> <p>1. İnsan Hakları ve Vatandaşlık, 21. "Ortak mirasın korunması gerektiğini bilir."</p> <p>1, 2. Hayat Bilgisi Dersi, "Din, Bugün, Yarın" Teması "Müzelerden ve tarihî mekânlardan bir eğitim ortamı olarak yararlanırsanız, nesnelere müzelerdeki eski hali ile yeni haliyi karşılaştırarak zaman içindeki değişimi kavrayabilirsiniz."</p> <p>2. Türkçe Dersi, "Konuşma" öğrenme alanı "Görgü kurallarına ve değerlere (millî, manevî, kültürel, ahlaki, sosyal vb.) uygun konuşur.", "Duygu, düşünce ve hayallerini sözlü olarak ifade eder."</p> <p>Bütün öğrenme alanlarında açık uçlu sorular, değerlendirme ölçütleri, kontrol listeleri, öz değerlendirme, grup değerlendirmesi, formalar, gözlem formları, performans ve proje ödevleri, öğrenci tinit desyaları vb. kullanılarak değerlendirme yapılabilir.</p>

EK-2

Kişisel Bilgi Formu

Lütfen size uygun olan seçenekleri işaretleyiniz.

1. Cinsiyetiniz:

Bay ()

Bayan ()

2. Yaşınız:

24 ve altı ()

25-34 ()

35-44 ()

45 ve üzeri ()

3. Meslekteki Çalışma Yılıınız:

4 yıl ve altı ()

5-10 yıl ()

11-20 ()

21-30 ()

30 ve üzeri

4. Mezuniyet Durumunuz:

Lisans ()

Yüksek Lisans ()

Diğer

EK-3

Görüşme Formu

1. Sözleşme

Sayın Sınıf Öğretmeni,

Öncelikle araştırmamın bir parçası olan bu görüşmeyi kabul ettiğiniz için teşekkür ederim. Yaptığım araştırmanın temel amacı Görsel Sanatlar Dersi'nin öğrenme alanlarından birisi olan Müze Bilinci etkinliklerinin gerçekleştirilmesine yönelik öğretmen görüşlerinin alınmasıdır. Dolayısıyla sizle yapacağım görüşme sonunda elde edeceğim bilgiler araştırmamın amacına ulaşmasında büyük bir öneme sahiptir.

Bildiğiniz gibi ilköğretim okullarında uygulanmak üzere Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yeni bir öğretim programı hazırlanmış ve 2006 yılında bu program uygulamaya konmuştur. Bu yeni program ile birlikte resim dersinin ismi ve kapsamı değişmiştir. Bu değişim dâhilinde Resim-İş Dersi'nin adı Görsel Sanatlar Dersi olarak değiştirilmiş ve ders kapsamında yeni öğrenme alanları ve de bu alanlara ilişkin yeni kazanımlar getirilmiştir. Müze Bilinci de bu yeni öğrenme alanlarından bir tanesidir. Bu yeni öğrenme alanı ile ilgili size bazı sorular yöneltmek istiyorum.

Görüşme yaklaşık 20 dakika sürecektir. Görüşme sırasında konuşmaları eksiksiz bir biçimde kaydedebilmek için ses kayıt cihazı kullanılacaktır. Görüşme sonunda elde edilecek veriler sadece bu araştırmada kullanılacak ve kişisel bilgiler gizli tutulacaktır.

Yapılacak olan görüşmeye gönüllü katıldığınıza ve görüşme sonunda elde edilecek bilgilerin gizli tutulacağına dair bir sözleşme imzalamak uygun olacaktır.

Araştırmacı

Görüşülen

Çağnur ARI

.....

İmza:

İmza:

Görüşme Tarihi:

2.Görüşme Soruları

1. Yeni bir öğrenme alanı olan Müze Bilinci'ne ilişkin görüşleriniz nelerdir?

1.1. Yeni öğretim programına Müze bilinci öğrenme alanının eklenmesindeki gerekçeler sizce neler olabilir?

1.2. Müze Bilinci öğrenme alanın görsel sanatlar dersine yönelik katkısı hakkında ne düşünüyorsunuz?

2. Müze Bilinci öğrenme alanına yönelik sahip olduğunuz bilgileri nasıl değerlendiriyorsunuz?

3. Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleştirilebilirliği hakkında ne düşünüyorsunuz?

3.1. Okulunuzun bulunduğu bölgede Müze Bilincini öğrenme alanı etkinliklerini gerçekleştirmeye yönelik herhangi bir etkinlik alanı bulunuyor mu?

(Etkinlik alanı bulunuyorsa)

3.1.1. Bu etkinlik alanında Müze bilincini gerçekleştirmeye yönelik bir etkinlik/etkinlikler düzenlediniz mi?

3.1.1.1. Ne tür etkinlik/etkinlikler düzenlediniz?

3.1.1.2. Gerçekleştirdiğiniz etkinliği/etkinlikleri değerlendirir misiniz?

3.1.1.2.1. Bu etkinliklerin kimlere ne gibi katkıları olduğunu düşünüyorsunuz?

3.1.1.2.2. Bu etkinlikleri gerçekleştirirken ne tür sorunlarla karşılaştınız?

3.1.2. Herhangi bir etkinlik düzenlemediyseniz nedenlerini açıklar mısınız?

(Etkinlik alanı bulunmuyorsa)

3.2. Müze bilincini gerçekleştirmeye yönelik ne tür yöntemler kullanıyorsunuz?

3.2.1. Bu yöntemler ile gerçekleştirdiğiniz etkinlikleri değerlendirir misiniz?

4. Programda yer alan ve uygulamaya yönelik verilen bilgilerin size rehberlik etmesi konusunda neler söyleyebilirsiniz?

4.1. Programda yer alan ve öğrenme alanına yönelik verilen etkinlik konularından hangilerini sayabilirsiniz?

4.1.2. Programda yer alan etkinliklerin uygulanabilirliği hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

5. Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleşmesine etki eden etmenler sizce nelerdir?

5.1. Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleşmesinde müzelerin kurum olarak sorumlulukları hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

5.1.2. Müzelerin kendilerini tanıtıcı faaliyetleri (yazılı ve görsel basınla işbirliği, gezici müze v.b) hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

5.1.3. Müzedeki eserlerin sergilenme biçimleri (ışıklandırma, eserlere ait bilgilendirici materyaller v.b) hakkındaki izlenimleriniz nelerdir?

5.1.4. Müze personelinin Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerine yönelik yaklaşımlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

5.1.4.1. Müze personelinin Müze Bilinci öğrenme alanına ilişkin yeterliliği hakkında neler söyleyebilirsiniz?

5.2. Okul yönetiminin Müze Bilinci öğrenme alanına yönelik uygulamalarınıza ilişkin yaklaşımlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

5.3. Öğrenci velilerinin Müze Bilinci öğrenme alanına yönelik uygulamalarınıza ilişkin yaklaşımlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

5.4. Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleştirmede alana yönelik kendi yeterliliklerinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?

6. Yeni bir öğrenme alanı olan Müze Bilinci ile ilgili olarak Milli Eğitim Bakanlığında ve Kültür Bakanlığında beklentileriniz nelerdir?

EK-4

Öğretmen Görüşme Takvimi

Öğretmen	Görüşme Tarihi
Ayşe Öğretmen	02.04.2009
Betül Öğretmen	25.03.2009
Ceren Öğretmen	25.03.2009
Deniz Öğretmen	31.03.2009
Emre Öğretmen	27.03.2009
Figen Öğretmen	27.03.2009
Gamze Öğretmen	26.03.2009
Hilal Öğretmen	01.04.2009
Jülide Öğretmen	08.04.2009
Kaya Öğretmen	01.04.2009
Leman Öğretmen	20.03.2009
Mehmet Öğretmen	27.03.2009
Nihal Öğretmen	01.04.2009
Tülay Öğretmen	31.03.2009
Özlem Öğretmen	31.03.2009
Pekin Öğretmen	25.03.2009
Remzi Öğretmen	27.03.2009
Selin Öğretmen	31.03.2009

EK-5

Görüşme Kodlama Anahtarı

Görüşme numarası:

Kodlamaları ilgili seçenekleri (a, b, c...) © yuvarlak içine alarak yapınız.

1. Yeni bir öğrenme alanı olan Müze Bilinci'ne ilişkin görüşleriniz nelerdir?
 - a. Çocuğun kültürünü, tarihini tanımasını, ona sahip çıkmasını sağlar
 - b. Erken yaşlarda verilmesi gerekir
 - c. Çocukların sanat eserlerini tanımalarına yardımcı olur, çocuklarda sanat görüşü oluşturur
 - d. Çocukların gezerek, görerek öğrenmesi açısından önemlidir
 - e. Müzelere ulaşım imkânı olsa çok daha iyi olur
 - f. Müze bilincine ilişkin kişisel çabalar var fakat bu yeterli değil
 - g. Çocuğun geçmişini öğrenerek geleceğini yönlendirmesini sağlar
 - h. Birinci sınıf öğrencileri için erken
 - i. Çocuklar bu etkinlikleri yerinde yaşamalıdır

1.1. Yeni öğretim programına Müze Bilinci öğrenme alanının eklenmesindeki gerekçeler sizce neler olabilir?

- a. Çocukların öğrenme mekânlarını ve buradaki eserlerin önemini anlamalarını sağlamak
- b. Çocukların yaşayarak öğrenmesinin daha kalıcı ve etkili olması
- c. Çocukların öğrenme mekânlarını koruma bilincini kazanması sağlamak
- d. Müze ziyaretlerinin artmasını sağlamak
- e. Öğrenme ortamının her yerde olabileceği düşüncesi
- f. Sanatsız bir milletin birçok şeyden geri kalacağı düşüncesi
- g. Çocukların koleksiyonculuğa özgü davranışları kazanmaları
- h. Çocukların öğrenme mekânlarında nasıl davranılması gerektiğini kavraması
- i. Çocukların müzeyi tanıması ve buradaki eserleri tanımasını sağlamak

1.2. Müze Bilinci öğrenme alanının Görsel Sanatlar Dersine yönelik katkısı hakkında ne düşünüyorsunuz?

- a. Eserler çocukların hayal dünyalarını geliştirir, çalışmalarını etkiler
- b. Çocukta var olan sanatsal yetenekleri ortaya çıkarmaya yardımcı olur
- c. Çocuklara estetik açıdan farklı bir bakış açısı kazandırır
- d.Çocukların müzede bulunan eserlerin sanatsal özelliklerini kavramasını sağlar
- e. Çocuklar müzeleri gözlemlemiş olur
- f. Çocuklar kendi tarihi ile ilgili bilgi edinir
- g. Katkısı gidilen müzeye bağlıdır

2. Müze Bilinci öğrenme alanına yönelik sahip olduğunuz bilgileri nasıl değerlendiriyorsunuz?

- a. Kendimi bu alanda çok yeterli bulmuyorum
- b. Bilgi anlamında çok yeterli değilim
- c. Bu alan için bir araştırma yapmadım
- d. Bu alanı birinci sınıftan itibaren branş öğretmeni vermeli
- e. Elimde ne varsa onu değerlendiriyorum
- f. Çocukların yaptıkları işleri kontrol ediyorum
- g. Kendimi bu alanda geliştirmeye çalışıyorum
- h. Öğrencilik yıllarımda edindiğim bilgilere sahibim
- i. Öğrencilerin ilgililerini çekecek bilgilere başvuruyorum
- j. Kendimi yeterli buluyorum

3. Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleştirilebilirliği hakkında ne düşünüyorsunuz?

- a. Programdaki etkinlikler uygulanabilir
- b. Uygulanamayacak etkinlikler var
- c. Ücra yerdeki bir okulda etkinlikleri gerçekleştirmek zor
- d. Etkinlikleri gerçekleştirmek için okul tüm olanaklara sahip
- e. Etkinlikler sahip olunan imkânlarla belli oranda gerçekleştirilebilir

- f. Etkinlikleri gerçekleştirmek için okulda gerekli mekân bulunmuyor
- g. Müzelere ulaşım imkânı olsa çok daha iyi olur
- h. Etkinlikler çocukların seviyesine uygun ve onların hoşuna gidebilecek şekilde
- i. Çocuklar bu etkinlikleri yerinde yaşamalıdır
- j. Etkinlikleri gerçekleştirmek öğretmene ve öğrencinin istemesine bağlı
- k. Müze ziyaretini gerçekleştirmede bazı zorluklar yaşanıyor
- l. Sınıf içi etkinlikleri gerçekleştirmede fazla zorluk yaşanmıyor
- m. Etkinlikleri uygulamak çok zor
- n. Çocuklar birinci sınıf oldukları için etkinliklerde çok ileri gidilemez
- o. Etkinlikleri gerçekleştirmek için branş öğretmeni gerekli
- p. Etkinlikler çok anlaşılır değil
- r. Etkinlerin yapılabilmesi için ailenin de desteği gerekli
- s. Etkinlerin gerçekleşebilirliği öğretmenin derse yönelik hazırlığına bağlı

3.1. Okulunuzun bulunduğu bölgede Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerini gerçekleştirmeye yönelik herhangi bir öğrenme mekânı bulunuyor mu?

- a. Yakınlarda yok fakat Eskişehir merkezde var
- b. Eskişehir’de birçok var
- c. Cumhuriyet Müzesi var
- d. Cam Sanatları Müzesi var
- e. Anadolu Üniversitesinde var
- f. Anadolu Üniversitesi’nde var fakat emin değilim
- g. Okulumuzda salonumuz var
- h. EBB’nin Resim Galerisi var
- i. EBB’nin Opera binasında var
- j. Opera var fakat çok yoğun
- k. Çevremizde çok
- l. Bilim Kültür Parkı var

m. Uçak Müzesi var

n. Devlet Demir Yolları Müzesi var

3.1.1. Bu öğrenme mekânı Müze Bilincini gerçekleştirmeye yönelik bir etkinlik/etkinlikler düzenlediniz mi?

Düzenleyenler

a. Birkaç ders bir arada yapıldı

b. Daha önceki yıllarda yapıldı

Düzenlemeyenler

a. Hayır, yapılmadı.

b. Henüz gerçekleştirmedik

c. Bu ders için gidilmedi

d. Sadece gezmek amaçlı gidildi

1.1.1. Ne tür etkinlik/etkinlikler düzenlediniz?

a. İki kişilik gruplarla bir etkinlik düzenlendi

3.1.1.2. Gerçekleştirdiğiniz etkinliği/etkinlikleri değerlendirir misiniz?

a. Çocuklarda bir nesneyi sözel olarak en iyi şekilde tasvir edebilme çabası gözlemlendi.

b. Çocuklar hayal güçlerini kullandılar ve hayallerindekileri sanat çalışmalarına aktardılar.

3.1.1.2.1. Bu etkinliklerin kimlere ne gibi katkıları olduğunu düşünüyorsunuz?

a. Çocukların hayal güçleri gelişti

b. Çocuklarda sözel ifade yeteneği gelişti

c. Çocuklar hayallerindekileri resim, şiir yoluyla ve de dramatize ederek görselleştirme davranışı kazandılar

3.1.1.2.2.Bu etkinlikleri gerçekleştirirken ne tür sorunlarla karşılaştınız?

a. Gidilen müzede etkinliklere ait bir çalışma odasının bulunmaması

3.1.2. Herhangi bir etkinlik düzenlemediyseniz nedenlerini açıklar mısınız?

a. Müfredata göre etkinliğin Mayıs ayında düzenlenmesi gerektiğinden

b. Arkeoloji Müzesinin kapalı olması sebebiyle

c. Hava şartlarından dolayı

d. Sınıf dışı etkinliklerinin bir takım zorluklarından dolayı

e. Maddi engellerden dolayı

f. Gidilecek mekânda çocukları kontrol edememe düşüncesiyle

g. Birinci sınıfta okuma ve yazmaya ait etkinliklere daha çok yer verildiğinden dolayı

h. Öğretmenin henüz oraya gidip orayı incelemediğinden dolayı

i. Okul çevresinde böyle bir yer olmadığından dolayı

j. Birinci sınıfların etkinlik için çok küçük yaşta olmaları sebebiyle

k. Aileler istemediğinden dolayı

l. Müzeden bilgi gelmediğinden dolayı

3.2.1. Bu yöntemler ile gerçekleştirdiğiniz etkinlikleri değerlendirir misiniz?

a. Çocuklar konuyu daha iyi kavrar

b. Çocukta bilgi ve davranış kazanımı olur

c. Çocuğun hayal gücü zenginleşir ve çocuk haylindekileri kâğıda döker

d. Etkinlikler çocukların hoşuna gider ve çocuklarda merak uyanır

e. En ilgisiz çocuk bile dersle ilgilenir ve konu hakkında bilgi sahibi oluyor

f. Az da olsa etkinlikler işe yarar

4. Programda yer alan ve uygulamaya yönelik verilen bilgilerin size rehberlik etmesi konusunda neler söyleyebilirsiniz?

- a. Yeterince rehberlik etmiyor, daha açıklayıcı olabilir
- b. Açıklamalar iyi ve yeterli
- c. Türkiye'nin her yerindeki yaşam koşulları düşünülerek hazırlanmış
- d. Öğretmenin müdahale edebileceği şekilde esnek hazırlanmış
- e.v Biraz daha geliştirilebilir
- f. Daha çok büyük şehirlerin imkân ve olanaklarına göre hazırlanmamalı
- g. Görsel Sanatlar dersi ile ilgili bir kılavuz kitap hazırlanabilir
- h. Öğretmen yeterli bilgi ve becerisi ile programdaki kazanımları verebilir

4.1. Programda yer alan ve öğrenme alanına yönelik verilen etkinlik konularından hangilerini sayabilirsiniz?

- a. Müzemize hoş geldiniz
- b. Müzemize davetlisiniz
- c. Müzeyi tanıyorum
- d. Günlük yaşamda kullanılan nesnelerin benzerlikleri

4.1.2. Programda yer alan etkinliklerin uygulanabilirliği hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

- a. Etkinlikler açık bir şekilde verilmiş ve yapılabilecek şekildedir
- b. Etkinlik planları gerektiği gibi hazırlanmış
- c. Etkinlik planları yeterince rehberlik etmiyor ve etkinlikler anlaşılmıyor
- d. Bazı etkinlikleri gerçekleştirilemiyor
- e. Etkinlikleri gerçekleştirmek için zaman yeterli değil
- f. Ek bir kaynak kitap hazırlanmalı
- g. Sınıfın seviyesine göre etkinlikler ayarlanabilir
- h. Büyük çoğunluğu uygulanamıyor
- i. Etkinliklerle ilgili bir açıklama yok

- j. Çocuklar küçük yaşta olduğu için etkinlikleri gerçekleştirmek zor
- k. Uygulanabilirliği öğretmene bağlı
- l. Etkinlikler çok uzun bir dönemi kapsıyor
- m. Pahalı araçları gerektiren etkinler gerçekleştirilemiyor
- n. Bazı etkinlikler çocukların seviyesinin üzerinde
- o. Bazı etkinlikler yetenekli ve ilgili çocuklar için gerekli
- p. Etkinlikler çocukların paylaşımında bulunmalarını sağlıyor
- r. Etkinlikler çok katkı sağlamıyor
- s. Her etkinlik yaparak, yaşayarak gerçekleşmiyor

5. Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleşmesine etki eden etmenler sizce nelerdir?

- a. Öğretmenden kaynaklanan etkenler
- b. Etkinliklerin gerçekleştirilebilmesi için uygun bir mekânın olmaması
- c. Olumsuz hava koşulları ve çevreden kaynaklanan etmenler
- d. Ekonomik faktörler
- e. Sınıf mevcudunun fazla olmasının olumsuz etkileri
- f. Müzedeki görevlilerin çocuklara yaklaşım şekilleri
- g. Öğrenciden kaynaklanan etkenler
- h. Gidilecek olan müzenin konusu
- i. Çocukların, alışık olmadıkları uygulamalarda zorlanabilecekleri
- j. Etkinliklerin birinci sınıf seviyesine ağır geliyor olması
- k. Etkinlikler için Eskişehir’de uygun bir müzenin olmaması
- l. Müzelerin kendilerini tanıtıcı çalışmaları
- m. Müzedeki görevlilerin bilgi anlamında yeterlilikleri
- n. Sosyo-Kültürel faktörler
- o. Müzelere ait yeterli tanıtım yapılmıyor
- p. Müzeler okullara bilgilendirici yazılar göndermeli

- r. Müzeler Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliği içinde olmalı
- s. Müzeler, etkinlikleri uygulama sürecinde kolaylık sağlamalıdır
- t. Müzelere gidildiğinde yeterli bilgi verilmiyor
- u. İlimizde müze sayısı yetersiz, artırılmalı
- v. Müzelerde etkinlik alanları bulunmalı
- y. Ücra yerdeki okullara müzelere ulaşım için yol parası temin edilebilir
- z. Müzelerdeki görevlilerin özenle seçilmesi gerekir

5.1.2. Müzelerin kendilerini tanıtıcı faaliyetleri hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

- a. Müzeler farklı yöntemlerle, kendilerini tanıtıcı faaliyetlere yer vermeliler
- b. Müzelerin çalışmalarını biz takip ediyoruz
- c. Müzeler okullara ulaşmıyorlar ancak oraya gidildiğinde bilgi sahibi olunuyor
- d. Genelde müzeler haftasında MEB'den okullara yazılar geliyor
- e. Bazen müzeler ve sergi tarihleri hakkında okula yazılar geliyor
- f. Talepte bulunulduğu zaman yardımcı oluyorlar
- g. MEB'den bu konuda bilgi gelmedi
- h. Müzeler bu konuda yeterliler
- i. Müzelerin bu konuda özel bir gayreti yok

5.1.3. Müzedeki eserlerin sergilenme biçimleri hakkındaki izlenimleriniz nelerdir?

- a. Eserler konu olarak öğrencilerin seviyesine uygun değil
- b. Eserler çocuklara göre sergilenmeli
- c. Eserlere ait açıklamalar anlatım bakımından çocuklar için ağır
- d. Eserlere ait açıklamaların yazı puntoları çocuklar için daha büyük olmalı
- e. Eserler genel olarak düzgün sergilenmektedir
- f. Müzenin konusuna göre değişir
- g. Bu konuda bir sorun yaşanmadı

- h. Eserlere ait notlar çok kısa ve yeterli değil
- i. Eserlerin sergilenme biçimi çocuklar için ilgi çekici
- j. Eserler cam bölmelerde sergilendiğinde bir problem çıkmıyor
- k. Çocuklar eserlere dokunabilirlerse konuyu daha iyi kavrarlar
- l. Çocuklar camekân içindeki eserlerle fazla ilgilenmiyorlar

5.1.4. Müze personelinin Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerine yönelik yaklaşımlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

- a. Müze personeli çocuğa uygun bir dil ve davranış şekli kullanmalıdır
- b. Müze personeli çok iyi davranıyor ve yardımcı oluyor
- c. Müze personeli ziyaretçileri daha güzel karşılamalı
- d. Müze ziyaretleri bir tur şirketiyle gerçekleştirildi ve memnun kalındı
- e. Müze personeli öğrencilerimize küçük gruplar halinde rehberlik ederlerse etkinlik daha verimli olur
- f. Müze çalışanları çocukların gürültü ve konuşmalarından rahatsız oluyor
- g. Müze personeli genel olarak ilgisiz
- h. Sınıf mevcudumuza bir personel yeterli gelmiyor
- i. Personel yaklaşımı müzeden müzeye değişiyor

5.1.4.1. Müze personelinin Müze Bilinci öğrenme alanına ilişkin yeterliliği hakkında neler söyleyebilirsiniz?

- a. Personelin anlatım dili çocuklara uygun değil
- b. Müzelerde pedagojik eğitim almış kişiler görevlendirilmeli
- c. Müze Personeli bir program dâhilinde çalışmalı
- d. Çalıştığımız tur şirketine ait görevliler yeterince donanımlıydı
- e. Müze personeli öğrencilere gerekli rehberliği yapmalı
- f. Müze personeli etkinlikten önce müze hakkında bir anlatım yapmalı

5.2. Okul yönetiminin Müze Bilinci öğrenme alanına yönelik uygulamalarınıza ilişkin yaklaşımlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

- a. Bu konuda tüm olanakları sağlıyor
- b. Ulaşım için araç sağlıyor
- c. Ulaşımı öğretmen sağlıyor ve araç ücretleri çocuklardan toplanıyor
- d. Bu alanla ilgili çalışmalarda bütün sorumluluk öğretmene yükleniyor
- e. Plana alınan etkinliklere onay verilir
- f. Bu alanda okulun fiziksel olanakları yeterli
- g. Sorumluluk veli, sınıf annesi ve öğrenciye ait
- h. Okul yönetiminden bu alanda herhangi bir destek verilmiyor
- i. Etkinliklerde daha çok kişi görevlendirilmeli
- j. Yapılan çalışmaları sergileyecek gerekli mekan bulunmuyor
- k. Okul yönetimi yapılan çalışmalardan memnun

5.3. Öğrenci velilerinin Müze Bilinci öğrenme alanına yönelik uygulamalarınıza ilişkin yaklaşımlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

- a. Veliler gezilerin önemi hakkında bilgi sahibi, bilinçli ve gezileri destekliyor
- b. Şu ana kadar bir problem yaşanmadı
- c. Veliler de müzede yapılan etkinliklere katılmak istiyor
- d. Yardımcı olmak için veliler öğretmenle beraber müzeye geliyor
- e. Büyük çoğunluğu talepleri karşılıyor
- f. Ekonomik sıkıntısı olan veliler var
- g. Tepkiler veliden veliye değişiyor

5.4. Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleştirilmede alana yönelik kendi yeterliliklerinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?

- a. Müfredata bağlı kalarak elimden geldiği kadarını yapıyorum

- b. Çok yeterli olduğumu düşünmüyorum
- c. Detaylı bilgiye sahip değilim
- d. Branş öğretmenini kadar başarı sağlayamayız
- e. Bu konuda uzman değilim
- f. Kılavuz kitap gibi ek bir kaynağa gereksinim duyuyorum
- g. Hizmet içi eğitim kursu verilebilir
- h. Kendimi bu alanda sürekli geliştirmek istiyorum
- i. Sadece gezdiğim, gördüğüm kadarıyla bilgi sahibiyim
- j. Lisede sahip olduğum bilgilerle dersi yürütmeye çalışıyorum
- k. Öğretmenin bu alana ilgi duyması önemli
- l. Çocukların derse ilgisini çekmeye çalışıyorum
- m. Sınıf öğretmenini bütün öğrenme alanlarına yetiştirmiyor
- n. İfade şeklim çocuklar için yeterli olmuyor

6. Yeni bir öğrenme alanı olan Müze Bilinci ile ilgili olarak Milli Eğitim Bakanlığında ve Kültür Bakanlığında beklentileriniz nelerdir?

Kültür Bakanlığı'ndan beklenenler

- a. KB müzeleri tanıtıcı çalışmalara ağırlık vermeli
- b. Müze giriş ücretleri indirilmeli
- c. Müze kart uygulaması yerinde bir uygulama
- d. KB okullara ulaşım kolaylığı ve maddi destek sağlamalılar
- e. Müzeler randevu ile çalışmalılar
- f. Müzelerdeki görevli sayısı arttırılmalı
- g. Müze kart uygulamasını maddi nedenlerle onaylamıyorum
- h. Müzedeki görevliler gerekli eğitimi almış olmalılar
- j. Müze Bilinci öğrenme mekânları öğretmenlere ücretsiz olmalı

Milli Eğitim Bakanlığı'ndan beklenenler

- a. MEB hizmet içi eğitim kursu vermeli
- b. MEB bu alana ait etkinliklerde okullara daha çok destek vermeli
- c. Hizmet içi eğitimlere katılımı gönüllülük esas alınmalı
- d. MEB başarılı öğrencilere ücretsiz müze gezisi sağlamalı
- e. Gidilemeyen müzelere ait tanıtıcı CD'ler okullara gönderilmeli
- f. Bu alana yönelik yapılan çalışmalar internet üzerinden yayınlanmalı
- g. Hizmet içi eğitimler öğretmenlere küçük gruplar halinde verilmeli
- h. Etkinlikleri gerçekleştiren öğretmenler maddi ve manevi teşvik edilmeli
- i. MEB okullarla işbirliği içinde bir organizasyon yapılabilir
- j. Çocuklara yönelik bir sunum hazırlanabilir
- k. Sınıf öğretmenleri branşlaşabilir
- l. Branş öğretmenleri bu dersi daha sağlıklı işler
- m. ME müdürlükleri bu konuda bilgilendirilmeli
- n. ME müdürlükleri müzelere ilişkin okulları bilgilendirmeli
- o. MEB'den okullara müzelerin detaylı program listeleri gelmeli
- p. İl dışındaki müzelere ulaşımı MEB sağlamalı

Her iki bakanlıktan beklenenler

- a. İş birliği içinde çalışmalılar
- b. Her iki bakanlık da görevlerini yeterince yapıyorlar
- c. Müze bilinci kapsamında, sınıf öğretmenleri için seminerler düzenlemeliler
- d. Görsel sanatlar dersine ait bir kitapçık hazırlamalı

EK-6

Araştırma İzin Belgesi

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, H. Ö. (2000). Müze Pedagojisinin Türkiye'deki Yansımaları ve Müzelerdeki Yaratıcı Drama Uygulamaları. 3. *Uluslararası Tarih Kongresi. Tarih Yazımı ve Müzecilikte Yeni Yaklaşımlar: Küreselleşme ve Yerelleşme* içinde. Türkiye Ekonomik Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları.
- Akmehmet, K. T. (2004). İstanbul Arkeoloji Müzeleri Çağlar Boyunca İstanbul Sergi Salonu İçin Eğitim Programı Oluşturmak. 7. *Müzecilik Semineri Bildiriler* içinde (s. 129-135). Askeri Müze ve Kültür Sitesi Komutanlığı Harbiye, 20-22 Ekim.
- Akmehmet, K. T. ve Ödekan A. (2006). Müze Eğitiminin Tarihsel Gelişimi. İTÜ dergisi/b, Sosyal Bilimler, 3(1), 47-58. www.itudergi.itu.edu.tr/asp/oku.asp?gorev=sayac&makaleID adresinden 16 Mart 2009 tarihinde edinilmiştir.
- Alakuş, A. O. (2004). Çocuğun Sanatsal Gelişim Süreci. *Eğitim Araştırmaları*. Anı Yayıncılık, 4(14).
- Alakuş, A. O. (2003). Dünden Bugüne Görsel Sanatlar Eğitimimizin Genel Bir Görünümü. *Milli Eğitim Dergisi*. <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/160/alakus.htm> adresinden 04 Ocak 2009 tarihinde edinilmiştir.
- Alakuş, A. O. (2003). İlköğretim Çağındaki Bireyler bakımından Sanat Eğitiminin Gerekliliği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* <http://www.e-sosder.com/dergidetay.php?id=83> adresinden 20 Şubat 2009 tarihinde edinilmiştir.
- Altunışık, R. , Coşkun R. , Yıldırım E. ve Bayraktaroğlu S. (2002). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Sakarya: Sakarya Kitapevi.
- Artut, K. (2004). *Sanat Eğitimi Kuram ve Yöntemleri*. (3.bs.). Ankara: ANI Yayıncılık.

Atan, A. *Çocuk Gelişimde Resim Eğitiminin Yeri.*

http://w3.gazi.edu.tr/web/ahmetatan/mak_cocukgel.htm, adresinden 12 Şubat 2009 tarihinde edinilmiştir.

Atagök, T. (2003). *Müzecilikte Yeni Yaklaşımlar.* Müze Eğitim Seminerleri (1) Akdeniz Bölgesi Müzeleri içinde (s.25-29). Antalya: Suna-İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri. Arş. Ens.

Atagök, T. (1999). *Çağdaş Müzecilik Uygulamaları İçin Müzecilik Eğitimi.* Yeniden Müzeciliği Düşünmek (s.189-194). İstanbul: Yıldız Teknik Üniv. Basın-Yayın Merkezi.

Atagök, T. (1999). *Müze Mimarisi.* Yeniden Müzeciliği Düşünmek (s.71-86). İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Basın-Yayın Merkezi.

Atasoy, S. (1999). *Müzelerde Sergileme.* Yeniden Müzeciliği Düşünmek (s.175-179). Yıldız Teknik Üniversitesi Basın-Yayın Merkezi.

Atasoy, N. Y. (1999). *Çağdaş Eğitimde Müzenin İşlevi.* Yeniden Müzeciliği Düşünmek (s.). İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Basın-Yayın Merkezi.

Baykan, Z. Ö. (2007). 2005-2006 İlköğretim Programlarının Müze Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara. Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanından 12 Nisan 2009 tarihinde edinilmiştir.

Bıkmaz, Fatma H. (2006). Yeni İlköğretim Programları ve Öğretmenler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi.* 39 (1), s. 99-116.

Bilhan, D. Ş. (2008). Merkezden Uzak Bir İlköğretim Okulunda Sanat Eğitimi Sorunsalına Uygulamalı Bir Yaklaşım. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 247-270. [kutuphane.uludaq.edu.tr/PDF/egitim/htmpdf/2008-21\(2\)/M3.pdf](http://kutuphane.uludaq.edu.tr/PDF/egitim/htmpdf/2008-21(2)/M3.pdf) adresinden 12 Şubat 2009 tarihinde edinilmiştir.

Buyurgan, S. ve Mercin L. (2005). *Görsel Sanatlar Eğitiminde Müze Eğitimi ve Uygulamaları.* (1. bs.). Ankara: Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları.

- Çakır, İ. A. ve Okvuran A. Bir Eğitim Ortamı Olarak Müze ve Müze Çalışmaları. *Anadolu Sanat*, 11, 2001.
- Demir, Reyhan. (2005). Sanat Eğitiminde Bir Program Önerisi: Galeri Eğitimi Programı. 3 (1), s. 95-104. www.tebd.gazi.edu.tr/arsiv/2005_cilt3/sayi_1/95-104.pdf adresinden 12 ŞubatOcak 2009 tarihinde edinilmiştir.
- Dikici, Ayhan. “Resim Öğretmenlerinin Yeterlilikleri”, <http://web.firat.edu.tr/sosyalbil/dergi/arsiv/cilt11/sayi1/171-192.pdf> adresinden 12 ŞubatOcak 2009 tarihinde edinilmiştir.
- Erbay, M. (1997). *Plastik Sanatlar Eğitiminin Gelişimi*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- Gay, L. R. (1987). *Educational Research Competencies for Analysis and Application*. (3. bs.). Londra: Merrill Yayın Şirketi.
- Gökmen, C. (2004). İlköğretim Birinci Kademedeki Müzelerin Öğretim Ortamı Olarak Yeri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara. Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanından 12 Nisan 2009 tarihinde edinilmiştir.
- Gürkan, T. (2004). İlköğretim 2. Kademedeki Müze Eğitiminin Önemi Üzerine Araştırma (Bursa Örneğinde). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi, Bursa. Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanından 16 Nisan 2009 tarihinde edinilmiştir.
- Greenhill, H.E. (1999). *Müze ve Galeri Eğitimi*. (Evren Ö. M. ve Kapçı E. Gül, Çev.) Ankara: Ankara Üniversitesi ÇOKAUM Yayınları. (Orijinal eser 1991 yılında basılmıştır).
- Karasar, N. (2007). *Nitel Araştırma Yöntemleri* (17.bs.). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kırıçoğlu, O. T. (2002). *Sanatta Eğitim; Görmek, Öğrenmek, Yaratmak*. (2. Bs.). Ankara: Pegema Yayıncılık.

- Kurtuluş, Y. (2002). Resim-İş Derslerinin Haftalık Ders Dağıtımını İçindeki Yeri ve Öğrenciler Üzerindeki Etkileri. *Milli Eğitim Dergisi*. Sayı 153-154.
<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/153-154/kurtulus.htm> adresinden 10 Ocak 2009 tarihinde edinilmiştir.
- Maccorio, K. N. (2008). Müzelerin Eğitim Ortamı Olarak Kullanımı. *Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), s. 275-285.
- Madran, B. (1999). Müze Türleri. *Yeniden Müzeciliği Düşünmek* (s.3-19). İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Basın-Yayın Merkezi.
- Marşap, A. (2004). Modern Resim-İş Eğitiminde Yaratıcı ve Sanatsal Önderlik. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* , 11-21.
[www.e-sosder.comISSN:1304-0278Ekim2004C.3S.10\(11-21\)](http://www.e-sosder.comISSN:1304-0278Ekim2004C.3S.10(11-21)) adresinden 10 Ekim 2009 tarihinde edinilmiştir.
- Mercin, L. Müzelerin Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Yönetici ve Öğretmenlerin Algılarının Değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*.
<http://www.e-sosder.com/dergidetay.php?id=62>, adresinden 22 Haziran 2009 tarihinde edinilmiştir.
- Mercin, L. (2004). İlköğretim Okullarında Sanat (Resim) Eğitimi Derslerinde Müzelerden Yaralanılmasına İlişkin Uygulamalar. *Eğitim Araştırmaları*. Anı Yayıncılık, 4 (14).
- Mercin, L. ve Alakuş A. O. (2007). Birey ve Toplum İçin sanat Eğitiminin Gerekliliği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9, s. 14-20.
- Mey, W. (2008). Sessizce Dinle’ Evresinden ‘Gör ve Kendin Yap’ Evresine Almanya’daki Müze Eğitimbiliminin Gelişimi Hakkında. *Eğitim Ve Müze (1. bs.)* (s.93-107). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Milles M. B. ve Huberman A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis*. (2. bs.). Amerika: SAGE Yayınları.

- Milli Eğitim Bakanlığı İlk Öğretim Genel Müdürlüğü (2006). İlk Öğretim Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı. Ankara.
- Onur, B. (2003). Müze Eğitimi: Temel İlkeler ve Politikalar. *Müze Eğitim Seminerleri (1) Akdeniz Bölgesi Müzeleri içinde (s.7-23)*. Antalya: Suna-İnan Kıraç Akdeniz Med. Arş. Ens.
- Oruçoğlu, Erkün Z. (1999). Müze Sergilemesinde Dil Ve Etkileşim. *Yeniden Müzeciliği Düşünmek* (s.181-?). İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Basın-Yayın Merkezi.
- Özsoy, V. ve Mercin L. (2003). Sanat (Resim) Eğitiminde Müzelerin Kullanılmasında İlgili Kurum Ve Kuruluşların Karşılıklı Görev Ve Yükümlülükleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. 1(3) Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları, s.303-318.
- Özsoy, Vedat. (2003). *İlk ve Ortaöğretim Sanat (Resim) Eğitiminde Müzelerden ve Sanat Galerilerinden Yararlanma*. *Milli Eğitim Dergisi*, 158, s. 25-34, yayim.meb.gov.tr/dergiler/158/ozsoy.htm
- Özsoy, Vedat. (2002). Sanat (Resim) Eğitiminde Müze ve Okul İşbirliği ve Müzeye Dayalı Bazı Öğretim Yöntemleri. *Milli Eğitim Dergisi*. 153-154, s. 5-17.
- Özkasım, H.ve Ögel S. (2005). Türkiye’de Müzeciliğin Gelişimi. *İTÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), s. 96-102.
- Öztürk, F. (1999). Türk Eğitim Düşüncesi Tarihinde “Müze” Kavramının Düşünsel Temelleri Satı Bey ve İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu Örneği. *Müzecilikte Yeni Yaklaşımlar Küreselleşme ve Yerelleşme (s.187-199)*. İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Vakfı.
- Öztürk, İ. (2004). Müzecilik İle İlgili Yayınlar Işığında Türkiye’de Etnografya Müzeleri ve Yenilikler. *7. Müzecilik Semineri. Bildiriler içinde (s.60-64)*. Askeri Müze ve Kültür Sitesi Komutanlığı Harbiye.

- Paykoç, F. (2003). Türkiye’de Müze Eğitimi Uygulamaları. *Müze Eğitim Seminerleri (1) Akdeniz Bölgesi Müzeleri (s49-59).* Antalya: Suna-İnan Kıraç Akdeniz Med. Arş. Ens.
- Paykoç, F. ve Baykal S. (1999). Müze Pedagojisi: Kültür, İletişim ve Aktif Öğrenme Ortamı Olarak Müzelerin Etkinliğine İlişkin Bir Çalışma *Müzecilikte Yeni Yaklaşımlar Küreselleşme ve Yerelleşme (s.102-113).* İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Vakfı.
- San, İnci. Yaratıcılık, İki Düşünce Biçimi ve Çocuğun Yaratıcı Eğitimi. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/502/6036.pdf>, adresinden 11 kasım 2009 tarihinde edinilmiştir.
- San, İnci. (1987). Kültür Aktarımı ve Çağdaş Kültür Sorunu İçinde Sanat Eğitiminin Yeri. *I. Mili Kültür Şurası’nın Genelde Kültür ve Temel Değerler Komisyonu’na sunulan bildiri.*
- Sarı, S. (1997). Resim-İş Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, s. 13-16.
- Seidel, S. ve Hudson K. (1999). Müze Eğitimi ve Kültürel Kimlik. *Uluslar Arası İki Çalışma Raporu.* (Bahri Ata, Çev.). Ankara: Müze Eğitimi Anabilim Dalı Yayınları.
- Shabbar, N. (2001). Çocuklar İçin Müze Eğitimi. *Kent, Toplum, Müze. Deneyimler Katkıları* (s.68-73). İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.
- Şahan, Melek. “Müze Ve Eğitim”
www.tebd.gazi.edu.tr/arsiv/2005_cilt3/sayi_4/487-501.pdf, erişim tarihi: 05.06.2009
- Utku, Ç. (2008). İlköğretim Beşinci Sınıf Düzeyi Sanat Eğitiminde Müze Eğitiminin Öğrencilerin Tutumlarına Etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi

Üniversitesi, Ankara. Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanından 12 Nisan 2009 tarihinde edinilmiştir.

Tan, Z. (2009). İlköğretim Birinci Kademe Görsel Sanatlar Eğitimi Müze Bilinci Öğrenme Alanında Materyal Kullanımının Etkisi ve Uygulanması. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya. Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanından 23 Nisan 2009 tarihinde edinilmiştir.

Tosun, O. S. (2009). Müze İncelemelerinin İlköğretim Okullarındaki Görsel Sanatlar Eğitimine Katkısı. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir. Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanından 17 Mayıs 2009 tarihinde edinilmiştir.

Tuna, S. (2007). Estetik Algı ve Beğeni Gelişimi Açısından, İlköğretimde Sanat Eleştirisi Öğretimi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 40(1), s. 121-133.

Türkkan, B. (1999). İlköğretim Okulları Resim-İş Öğretim Programının Değerlendirilmesi. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1-2).

Zilcioğlu, Şule, Avrupa'da Çocuk Müzeleri ve Müze Eğitimi: 'Almanya Örneği. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara. Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanından 27 Mayıs 2009 tarihinde edinilmiştir.

Yüksek Öğretim Kurulu. (2007). Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Fakülteleri (1982-2007). Ankara. http://www.yok.gov.tr/content/view/16/lang.tr_TR/ adresinden 11 Ocak 2009 tarihinde edinilmiştir.

Zwaka, Petra. (2008). Müzeler-Çocuklar ve Gençler İçin Kültürel Mekanlar mı? Almanya'daki Durum. *Eğitim Ve Müze* (1. bs.), s. Ankara : Kök Yayıncılık.

Web Adresleri:

<http://ttkb.meb.gov.tr/yenicalismalar/muze/muze.htm>

<http://hedb.meb.gov.tr/faaliyet/liste/2008111p.htm>

<http://eskisehir.meb.gov.tr/>

www.biltek.tubitak.gov.tr/dergi197/haziran,2004

www.cumhuriyet.kulturturizm.gov.tr/muzecilik,2004